

**Жилищен
Кредит**

Кажете „ДА“ на живота заедно!

Заживейте в първия си общ дом с
кредит „Новодомци“

- По-нисък лихвен процент за жилищни кредити в лева
- Без такса усвояване
- Валута на кредита – лева и евро

За да се възползвате от жилищен кредит „Новодомци“, следва да нямате задължения по други ипотечни кредити и средствата от кредита да се използват целено за закупуване на Вашето първо основно жилище. Банката има право да не одобри подадена молба за отпускане на жилищен кредит „Новодомци“, без да посочи причината за това, освен в случаите, предвидени в чл. 18, ал. 1 от Закона за потребителския кредит. Необходима е застраховка на ипотекирания имот. ГПР е 7,50% при 60 000 лева кредит за 25 години, с пакет „Лесен Живот“ и финансиране до 70% от стойността на имота. Разходът за застраховки „Имот“ и „Живот“ е включен в ГПР. Повече информация на www.postbank.bg

www.postbank.bg

☎ 0800 18 000

Правното име на Пощенска банка е Юробанк България АД

www.economymagazine.bg

Брой 22 / февруари 2013 г. / цена 5 лв.

ИКОНОМИКА

ГОДИНА III

бр.2 (22)

www.economymagazine.bg

ИКОНОМИКА

СТОЯН МАВРОДИЕВ:
Мултифондовете са
нова перспектива

ISSN 1314-376X

С поглед към твоето бъдеще

Пенсионно осигуряване
www.saglasie.bg

Животозастраховане
www.saglasielife.bg

Общо застраховане
www.saglasie-ins.bg

Централен офис: гр. София 1309, бул. Тодор Александров № 141
тел.: (02) 816 45 65; факс: 02/816 45 66; e-mail: headoffice@saglasie.bg

Списание „Икономика“
София 1463
бул. „Витоша“ 72
Телефони: (02) 852 9696
(02) 852 9699
e-mail: office@economymagazine.bg

Брой 22, февруари 2013, година 3

ИЗДАТЕЛ
„СТАНДАРТ ФИНАНС“ АД

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
НЕВЕНА МИРЧЕВА

СЪВЕТ НА ДИРЕКТОРИТЕ
Славка Бозукова - председател
Боян Томов
Невена Мирчева

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Боян Томов

СЧЕТОВОДСТВО
Жечка Гълъбова

РЕКЛАМА И МАРКЕТИНГ
Веселина Къртева

РЕДАКТОРИ
Антон Антонов
Татяна Явашева

АВТОРИ
Александър Александров
Александър Драйшу
БлагоВеста Кирилова
Ивайло Даскалов
Людмил Захариев
Светлана Желева
Таня Киркова

ДИЗАЙН
Егуард Лилов
Антон Ковачев

ФОТО КОРИЦА
Красимир Стоичков
за MANIFACTURA

ПЕЧАТ
Алианс принт

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
„Стандарт нюз“ АД

www.economymagazine.bg

4 ИКОНОМИКА

8

32

Темата

- 8 - Бизнес спринт
- 11 - Дилян Димитров: Инвеститорите търсят печеливши идеи
- 12 - Технология, която ще завладее света
Дом за модерни номади
- 16 - Експериментирайте смело
- 17 - Дигитална революция в образованието
- 20 - Малки пари за големи идеи

Интервю

- 22 - Стоян Мавродиев: Мултифондовете са нова перспектива

Портфейл

- 28 - Идва времето да заместим депозитите с други инвестиционни алтернативи

Анализ

- 30 - След пропастта на дневен ред е таванът

Вот

- 32 - Нашата втора АЕЦ-ц-ц

Енергия

- 34 - Има сериозен интерес за покупка на газ от чужбина

Региони

- 38 - Димитър Николов: Бургас ще има собствен кораб

Диалог

- 40 - Държавата обеща: Повече пари за наука

Добрите примери

- 42 - Големите осем

Финанси

- 45 - Иванка Попова: Разширяваме портфолиото си с атрактивни продукти за физически лица

Партньорство

- 46 - Минко Герджиков: Време е за значими български инвестиции в Гърция

Екология

- 50 - Изгубени в разделното събиране

Регулации

- 54 - Зацикляне в рециклирането

Ноу-хау

- 56 - Танцът на джуджетата

42

54

70**76**

Редакционно

Летящ старт

Не трябва да си велик, за да започнеш, но трябва да започнеш да си велик (You don't have to be great to start, but you have to start to be great), гласи изпитана в опита мъдрост и ние нямаме намерение да я оспорваме. Дори напротив, ще ви покажем и разкажем в основната тема на броя летящия старт, макар и с препятствия, за новата генерация млади предприемачи. Кои, как и защо е готов на всичко, за да превърне своята идея в работеща и печеливша, кои хора се грижат за успеха на стартъпите, вдъхновяват креативните и смелите да започнат бизнес точно сега и точно в България.

Прелиствайки страниците ни, тези с по-широки бизнес хоризонти ще открият възможности за инвестиции в съседна Гърция, други може да споделят опита на учени от страната ни от няколко поколения и, за сравнение, от съседна Турция, в нанотехнологиите. Област на науката и иновациите, в която, за съжаление, не само сме загубили лидерството, а вече изглежда за нас почти недостижима..

Щастливите бизнес превъплъщения са многообразни. Ще разберете какво накара една балерина-солист да избере професията на стюардеса, как се вдъхновява за бизнеса си йога шампионка, чий предприемачески гух покорява дори Космоса...

Приятно четене!

НЕВЕНА МИРЧЕВА
главен редактор

80**106****Лица**

- 62 - Мечтите на алхимика
- 64 - Да се учим от съседите

Технологии

- 66 - Проф. Живка Овчарова: Информацията нараства бързо и живее кратко

Джаджи

- 70 - Интелигентни домове

Наука

- 72 - Въздухът като гориво
- 72 - 2018: Телефон с човешки сетива
- 73 - Революция в лечението на СПИН

Услуги

- 74 - Бързите доставки по въздух и вода

Профил

- 76 - Съкровищницата на една световна шампионка

Делово

- 79 - Лъки Банско - работа и удоволствие в едно

Кариери

- 80 - Професия стюардеса
- 83 - Стефания Тарсова: Керосинът остава в кръвта ти за цял живот

Биографии

- 86 - Магьосникът от Индия

Тенденции

- 90 - Данъчен туризъм

Сред Звездите

- 95 - Одисея в Космоса

Кино

- 98 - Майстор на невидимото

В Кадър

- 102 - Случки с Оскар

Марката

- 106 - Тайната на Виктория

Блясък

- 110 - Старомодни догми

Пътешествие

- 113 - Райското кътче на Коза ностра

Спорт

- 118 - Игри по руски

607 милиона лева гарантират проекти

Дъщерното дружество на Българската банка за развитие (ББР) Национален гаранционен фонд подписа първите споразумения със седем търговски банки на обща стойност 607 млн. лева за гарантиране на одобрени проекти по Програмата за развитие на селските райони. Това са Банка ДСК, Пощенска банка, ОББ, Райфайзенбанк, СИБанк, ЦКБ и Българо-американска кредитна банка. Целта на мащабната инициатива, която се реализира в партньорство между Министерството на земеделието и храните и Групата на ББР, е да подпомогне процеса на усвояване на средствата по ПРСР. Гаранционната схема ще гарантира проекти на обща стойност над 1,2 млрд. лева. Гаранциите ще

покриват до 80% от риска по кредити, отпуснати за реализация на одобрени проекти по мерки 121 „Модеризиране на земеделските стопанства“, 122 „Подобряване на икономическата стойност на горите“ и 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти“. Кредитите ще се отпускат от банките партньори максимално бързо – в рамките до 21 дни след получено искане, при лихви 7-8 процента и няма да начисляват такса за управление.

„Булгартрансгаз“ с ново лого

„Булгартрансгаз“ ЕАД има ново корпоративно лого, чиито идеен проект бе избран след публичен конкурс в края на 2012 г. Проектът е отличен сред 77 предложения. Той бе допълнително адаптиран, за да се превърне в официално лого и част от новата корпоративна идентичност на дружеството.

„Новата Визия на „Булгартрансгаз“ ЕАД е резултат от желанието ни да се развиваме като независим газопреносен оператор, в духа на изискванията на Третия енергиен пакет и в унисон с европейското и българското законодателство. С новото лого още в първия месец на 2013 г. отбелязваме стремежа да присъстваме активно на общоевропейската газова карта“, коментира изпълнителният директор на дружеството Кирил Темелков.

Авторът на спечелилия идеен проект за ново лого на „Булгартрансгаз“ ЕАД е 24-годишният Георги Стоянов - второкурсник от пловдивската Академия за музика, танци и изобразително изкуство.

300 хиляди събрани в дарителска кампания

Близо 300 хиляди лева са събраните до януари 2013 г. в благотворителната кампания „Избери, за да помогнеш“ на Райфайзенбанк България. До този момент по сметки в четвъртата поред инициатива са се натрупали 284 398 лв., съобщиха от финансовата институция.

Списание „Икономика“ и www.econotopmagazine.bg са сред медийните партньори на кампа-

нията, която продължава. Всеки може да подкрепи проектите на www.izberi.rbb.bg или като изпрати SMS.

Близо 70% от сумата, която е натрупана до момента, ще е за здравни проекти. Средствата са набрани от лични дарения на 2400 служители на групата Райфайзен и банката, която за всяко направено дарение е добавила по още 100 лв.

24-те проекта, включени в инициативата, имат за цел да решат значими проблеми от сферата на здравеопазването, социалната сфера, културата и образованието, и опазването на околната среда.

Представиха бранд „България“

Ново лого и слоган „Открий и сподели“ ще рекламират България като привлекателна туристическа дестинация. С въвеждането на новата бранд стратегия се очаква след 5 години броят на туристите, посетили страната ни, да се увеличи с 25%, обяви зам.-министърът на икономиката, енергетиката и туризма Иво Маринов при представянето.

Визуалните елементи на бранд „България“ интегрират символите на слънце и цвете. Те са разположе-

ни в различни комбинации с други символи, представящи възможностите на страната ни като туристическа дестинация. За избора на новото лого и слоган са направени проучвания сред български и чужди туроператори и туристи в 11 държави. Анализите на екипа показват, че 90% от чужденците са удовлетворени от почивката си у нас, а 80 на сто отново биха посетили страната ни.

Веднага след представянето на логото обаче се появили негативни реакции и относно неговата визия, и

относно сумата, платена за изработването му – 1,4 млн. лева, финансирани по програма „Регионално развитие“. Първата официална премиера в чужбина на новото туристическо лого и слогана „Открий и сподели“ („A Discovery to share“) ще бъде през март в Германия на международното изложение ИТВ в Берлин. Активното му налагане с масирана реклама на 12 пазара ще започне през септември 2013 г. След регистрацията в платформата, която ще бъде пусната през март, всеки ще може да ползва логото и слоганите на бранда без ограничения.

НУРИЕЛ РУБИНИ,

ВЪЗМОЖНОСТИ

Водещият икономист,

ЗА РАСТЕЖ

предрекъл

НА ЕДНА МАЛКА

световната икономическа криза

ИКОНОМИКА

е в България

В ГЛОБАЛИЗИРАНИЯ

26 февруари, 2013, roubini.doverie.eu

СВЯТ

ПО ПОКАНА НА:

Бизнес спринт

21 млн. евро по инициативата JEREMIE осигуряват летящ старт за млади предприемачи

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Успяват хората, които излизат навън, на студа и на гъжда; намират начини, търсят пътища; смело се хвърлят към нещата, от които другите се плашат; грешат и се учат от грешките си.

УРОК ОТ МЛАД ПРЕДПРИЕМАЧ

Истинска емоция е да си в зала с 250 души, които се вълнуват от това как да правят бизнес, как да успеят, как да се преборят със спънките в себе си и в света наоколо. Всичко това носи страхотен заряд, който е трудно да опишеш с думи – това казва т. нар. ментор в изграждащата се у нас в последните години предприемаческа екосистема. Все повече стават организациите, които насърчават и подпомагат стартиращия бизнес, лавинообразно расте и броят на събитията, срещите и състезанията, които те

организират.

Ускорител на процеса са двата фонда за рисково финансиране

Eleven и LAUNCHub. Техните мениджъри засега показват умение да управляват финансовия инструмент за подкрепа на предприемачеството и предоставяне на първоначално финансиране (Acceleration & Seed Fund). Инициативата се финансира с 21 млн. евро по линия на JEREMIE в рамките на ОП „Конкурентоспособност”. Стратегията им е с хоризонт от 10 години и е твърде рано да се дават оценки. Факт обаче е, че те тръгнаха успешно. Целта на този финансов инструмент не е да даде безплатни пари, стремежът е средствата да доведат и до добра доходност.

Тези два фонда вече са добре

известни на предприемаческата общност не само в България, но и в региона. Те се радват на географска разпознаваемост. Кандидатстват екипи от нашата страна, а и хора зад граница печелят финансиране. Постъпили са над 1000 проекта. Прави впечатление, че качеството на идеите е доста високо, но е рано да се прогнозира колко от разработките ще прераснат в реален бизнес.

Най-големият потенциал за нов бизнес у нас е в IT сегмента, освен това той е най-подходящ за рисково финансиране, защото иновации може да има и в редица други сектори, но в информационните технологии с малко средства като първоначална инвестиция може да се получат изненадващо добри финансови постижения, коментира Христо Стоянов от офиса на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) в София, който отговаря за инициативата JEREMIE.

Eleven и LAUNCHHub нямат аналог на Балканите и в Европа. Не е копиран конкретен чужд модел

и при създаването на тяхната архитектура е направен опит да се комбинират най-добри практики. В Силициевата долина тази индустрия е базирана по-скоро на конкретни индивидуални инвеститори. Там успешни предприемачи харесват дадена идея и я подкрепят финансово, без парите да минават през определена институция. В Европа практиката е най-разнообразна. Дори спецификите за нашата страна са съобразени при структурирането на двата фонда. Може да се каже, че това е експеримент, финансиран с 21 млн. евро.

Предприемаческият дух се развива забележимо, но пътят до комерсиализацията на идеите е нелек. В крайна сметка целта на тези два фонда не е

да се направят големи печалби, а да са се стимулира активността за генериране на нови идеи

и работа за превръщането им в работещ бизнес. Избрани са професионални мениджъри, те имат мотивацията да се фокусират и върху доходността на проектите, тъй като двата фонда нямат социални функции. До края на 2015-а трябва да направят основните инвестиции, а след това ще се види и търговският успех от развитието на стартапите. Има очаквания около 30% от финансираните идеи да са от чужбина. Фондмениджърите са амбициозни, работят професионално и всеотдайно и това го потвърждават младите предприемачи.

По инициативата JEREMIE в България са разработени и инструменти за рисков капитал за предприятията в техните ранни етапи, фонд за растеж и мецанин фонд, насочени към по-зрели и утвърдени компании, които търсят възможности за разширяване. Те трябва да наберат частен капитал, за да получат публичния ресурс по JEREMIE и да започнат работа. Засега никои от техните фондмениджъри не дава сигнал, че са в предстартова треска.

„Инициативата JEREMIE не предвижда дадена компания от стартап до напълно зрял бизнес да се финансира чрез различните фондове по тази програма. Нездравословно е

изкуствено да се създава бизнес с подкрепата на публични средства. Ако от селекцията на Eleven и LAUNCHHub се развият успешни стартапи, те трябва да търсят пазарно финансиране за следващите етапи от развитието си”, смята Христо Стоянов.

Наличието на средства подтиква най-амбициозните да работят усърдно и да развиват технологичен бизнес. Не бива обаче да се забравя, че двата фонда не са благотворителни организации, а преследват печалба в дългосрочен план.

Капитал за региона се набира трудно

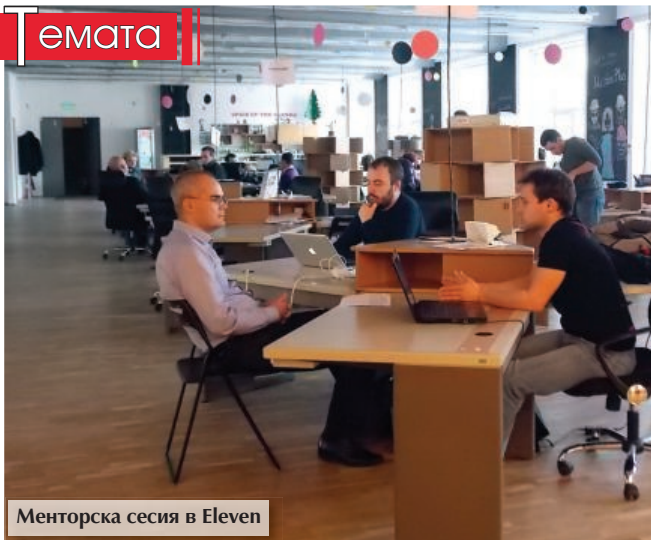
Според анализатори конюнктурата за привличане на средства за фондовете за рисково финансиране е критично слаба в Източна Европа в момента. В последните 3 години почти няма фондмениджъри, които са събрали средства за подобни инвестиции. Това не означава, че пазарът е напълно затворен, просто в момента той е много труден. Фондовете, които са фокусирани в по-зрели компании, не разполагат със свеж капитал за такива вложения. Повечето управляващи предпочитат да насочат вниманието си към вече направените инвестиции и там да ускорят процесите, вместо да поемат риска с изцяло нови фирми. Явно това рефлектира върху усилията на избраните за фонд мениджъри на останалите фондове по инициативата JEREMIE, които трябва частично да наберат капитал, за да стартират.

Очаква се голяма част от инвеститорите извън Европа да се оттеглят от нашия регион. Между 2005-2007 г. много американски инвеститори залагаха на фондове за рисков капитал, които оперираха на наша територия, но сега липсва подобен интерес и вече трябва да се разчита основно на европейски капитали.

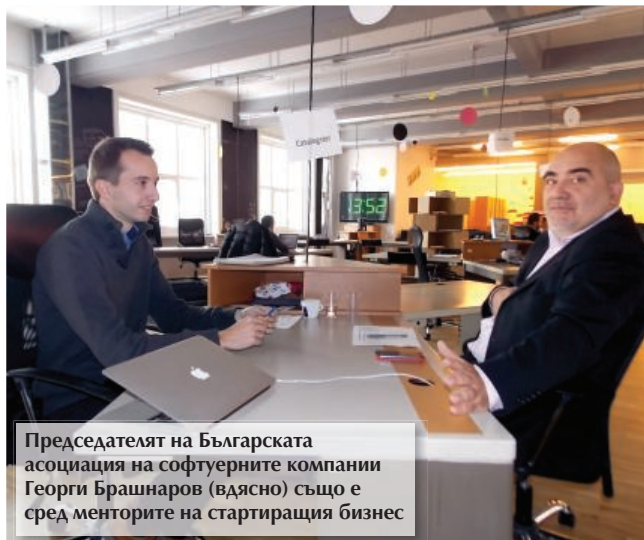
На екзотични инвеститори не бива да се ослямяме

Сега дори и институционалните инвеститори от Стария континент нямат апетит към риск.

Фондовете за сийд финансиране дават подкрепа в твърде ранен етап от развитието на компаниите,

Менторска сесия в Eleven

Председателят на Българската асоциация на софтуерните компании Георги Брашнаров (вдясно) също е сред менторите на стартиращия бизнес

а тогава е изключително трудно да се прецени рисковият профил на инвестицията. Ето защо ЕИФ априори е наясно, че вложените средства може да не се възвърнат на 100%, на все пак очаква възвръщаемост, и то положителна. Но най-рано след 2-3 години, когато е инвестирана по-голямата част от първоначалния финансов ресурс, ще може да има по-голяма яснота за ефективността на управлението му.

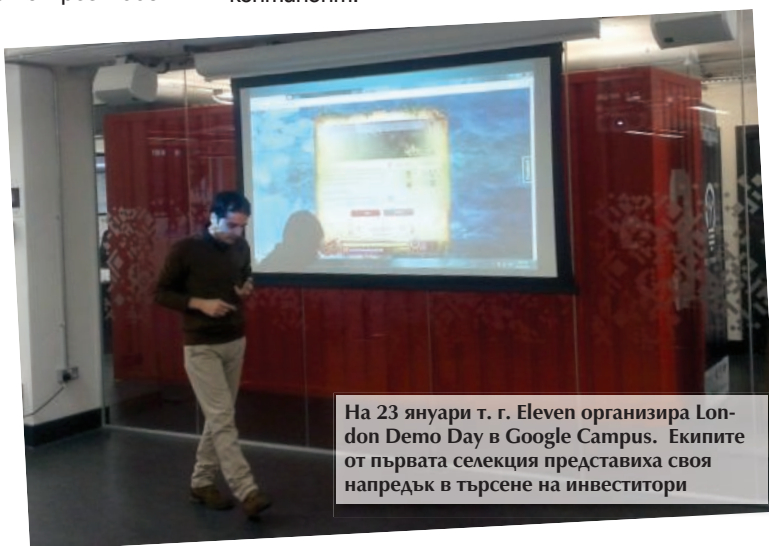
Като цяло глобалните фондове за рисково финансиране нямат фокус върху Източна Европа.

Регионът никога не е бил подходящ за всякакъв вид инвеститори, а онези от тях, които през 2005-2008 г. насочиха вниманието си насам, вече гледат в друга посока. Това обаче не означава, че Балканите са безинтересни за инвестиции. За съжаление и private equity индустрията страда от цикличност и в години на възход на икономиката има много рисков капитал за вложения, а във времената на застой апетитът към риск се свива рязко. Но като всеки цикъл и този ще отmine. Другият проблем е, че профилът на българския пазар за рискови инвестиции е различен и не може да се очаква като в добрите времена насам да се насочат големи частни капитали. Тези времена едва ли скоро ще се върнат. На тяхно място може да се появят

европейски или местни институционални инвеститори. И

колкото повече Възможности като JEREMIE има

толкова по-бързо ще се преодолее стагнацията в сектора на рисковото финансиране, твърди Христо Стоянов. Според него в Европа трябва да се разчита повече на институционални инвеститори, а не на частни, както е в Америка. Моделите, които работят в Калифорния, не са „конвертируеми“ на Стария континент.

На 23 януари т. г. Eleven организира London Demo Day в Google Campus. Екипите от първата селекция представиха своя напредък в търсене на инвеститори

От гледна точка на технология българските инженери са на високо световно ниво като експертиза и способности, успехът на техните стартапи зависи от това да са обградени от много ментори, които да им помагат, да им отварят врати към партньори и потенциални клиенти. Освен много работа е нужна и доза късмет,

твърди Даниел Томов от екипа на Eleven. По негови гumi менторите твърдят, че срещата с ентузиастичните предприемачи е много зареждаща за самите тях. Те по донкихотовски искат да помогнат. Техният „бонус“ е, че в замяна се зареждат с енергия, виждат какви нови идеи се раждат и върху какво се насочват най-младите.

Създава се сплотена общност около стартиращия бизнес, има много събития, които са в помощ на онези, които търсят свой път за развитие. Сега има финансиране за екипи, които тръгват от нулата, а доскоро липсата на подобни средства бе липсващата брънка във веригата. Големата част от стартиращия бизнес, който получава финансиране, е иновативен. Но това съвсем не означава, че всички компании, които сега прохождат, трябва да се високотехнологични.

Не всеки нов бизнес трябва да разчита на публично финансиране

Много от стартапите имат сили и сами да се справят.

Ако посетите едно събитие, свързано със стартиращия бизнес, ще се убедите, че в България наистина има ентузиазъм за истинско нашествие на младите предприемачи. Факт е, че млади българи с дипломи зад граница се завръщат в родината, за да осъществят идеите си.

Делян Димитров, фондмениджър на Eleven:

Инвеститорите търсят печеливши идеи

Инвеститорите се интересуват от компании, които генерират приходи, а не голям интерес към себе си. Технологичните стартапи стават успешни, когато решават истински проблем. Има платформи като Facebook, които отварят изцяло нови пазари. Цената за стартиране на нови компании е малка, а времето, за което новите технологии стават факт, се скъсява рязко. Малките екипи могат много бързо и със сравнително малък ресурс да направят нещо, което да гадне следващата крачка в технологиите, тъй като те са силно фокусирани.

Първите 11 екипа на Eleven започнаха работа в средата на септември 2012-а и на 29 ноември беше техният първи Demo Day в София, на него присъстваха над 100 техни ментори, приятели и инвеститори, кои-

то да видят техните презентации за развитието на проектите. Целта на тези срещи е да започнат разговори с потенциални инвеститори, за да може проектите да получат още по-ускорено развитие. Провеждат се и менторски дни - комуникацията с наставници и специалисти помага на екипите за бързото преодоляване на всеки възникнал проблем. Ценното е, че ползват висококвалифицирана подкрепа и имат ракета носител в своя напредък.

Ментори от Google и Springboard (водещия европейски акселератор за стартиращ бизнес) също оказват подкрепа на селектираните от Eleven. Нашият фонд има споразумение с Google безплатно да ни предоставя достъп до свои кадри и до свои ресурси. Това се прави, тъй като в компанията осъзнават, че е в техен

интерес технологиите и интернет средата да се развиват. Ако преценият, че някой проект е във фокуса на тяхното развитие, биха могли да го подкрепят в по-напреднала фаза. Партньорство с нас им дава възможност отблизо да следят кохортата от фирми около Eleven.

СТЕФАН ГЕОРГИЕВ, ПЛЕВЕН:

КАКВО ТОЧНО Е ЦИФРОВИЗАЦИЯТА?

ПРОЦЕСЪТ НА ЦИФРОВИЗАЦИЯ ПРЕДСТАВЛЯВА ПРЕМИНАВАНЕТО ОТ АНАЛОГОВ ЕФИРЕН ТЕЛЕВИЗИОНЕН СИГНАЛ КЪМ ЦИФРОВ ЕФИРЕН ТЕЛЕВИЗИОНЕН СИГНАЛ. ПРЕМИНАВАНЕТО СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА С ИЗКЛЮЧВАНЕ НА АНАЛОГОВИТЕ ПРЕДАВАТЕЛИ И ЗАМЯНАТА ИМ С ЦИФРОВИ. НА МЯСТОТО НА ЕДНА АНАЛОГОВА ЕФИРНА ТЕЛЕВИЗИОННА ПРОГРАМА ЩЕ МОГАТ ДА СЕ ПРИЕМАТ НЯКОЛКО ЕФИРНИ ЦИФРОВИ ТЕЛЕВИЗИОННИ ПРОГРАМИ. ЦИФРОВАТА ЕФИРНА ТЕЛЕВИЗИЯ ДАВА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ПОВЕЧЕ ТЕЛЕВИЗИОННИ ПРОГРАМИ С ПО-ДОБРО КАЧЕСТВО НА КАРТИНАТА И ЗВУКА И ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ УСЛУГИ ЗА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ.

КАКВО?

ЗАЩО?

КОГА?

КАК?

ВСИЧКО

ЗА

ЦИФРОВИЗАЦИЯТА:

WWW.ЦИФРОВИЗАЦИЯ.BG
0700 123 44

БЕЗ ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ

ЦИФРОВА ЕФИРНА ТЕЛЕВИЗИЯ
1 СЕПТЕМВРИ 2013
БЪДЕЩЕТО Е ЯСНО

Подкрепата на правителството не е критично важна за създаването на технологична общност. В Европа има разбиране, че важните проекти трябва да се случват със съдействието на управляващите. Но общността на предприемачите е нещо, което се саморегулира. Това, което у нас липсва, е рисковото финансиране за вече развити компании, нужна е и добре работеща борса. Налице е талант, хора с идеи, има професионалисти, които са готови да ги подкрепят. Нужно е умение една компания да се създаде и да се превърне в глобална. Eleven ще съдейства някои от екипите до 2-3 месеца да се представят в Сан Франциско, за да привлекат допълнително финансиране.

Деветте екипа от втората селекция на Eleven

- ✓ iSay (България) – уеб приложение, което позволява неограничен crowdsourcing на взаимодействие по време на събития на живо и медийни излъчвания
- ✓ Catalogster (България/Швеция) – въвежда безплатно вашите лични вещи в каталог. Това позволява лесно организиране, търгуване, оценяване и намиране с помощта на каталог
- ✓ Nauchi.me (България) – платформа, в която учители и ученици се срещат, те могат да намират вече съществуващи уроци, да преподават и да правят и предлагат свои курсове
- ✓ ShareYourCart (Румъния) – променя начина, по който търговците на гребно използват социалните мрежи, като увеличава активните клиенти
- ✓ VetCloud (Сърбия) – първата cloud базирана платформа за здравеопазване на животни, достъпна по цял свят
- ✓ Squee (Хърватска) – Squee е възможно най-добрият начин да намирате, споделяте и купувате вашите любими indie джаджи. Представете си как fab.com среща любителите на отворения хардуер и 3D принтирането
- ✓ Sponsia (България) – глобална онлайн платформа, която свързва спонсори и организатори на branding-friendly събития, гейности и каузи;
- ✓ Quadrodynamics (България) – развиват редица икономични и електрически задвижвани безпилотни летателни системи, с широко бизнес приложение
- ✓ eMotion (Gameleon) (Румъния) – Платформа за създаване и публикуване на игри за множество платформи и бизнес ориентирани геймифицирани продукти

Технология, която ще

Признайте, че и на вас ви се иска от всяка точка на света да имате достъп до всеки ваш компютър и да може да ползвате цялата информация на него - да теглите файлове, снимки, музика и филми. Работите цял ден в офиса, решавате въщици да продължите, но голяма част от файловете са останали на другия компютър. Пламен Александров, Антон Чапов, Никола Ников и Мартин Кунев често се сблъскват с този проблем. Реша-

Екипът на Filement - Антон Чапов, Мартин Кунев, Пламен Александров и Никола Ников (отляво на дясно), вярва, че личният облак е услуга от близкото бъдеще

ват сами да се справят с него, като създават система за достъп до всички устройства. Заемат се

Дом за модерни

Двамата Сашовци с немски дипломи се върнаха в България, за да създадат Betahaus

Представете си, че сте абсолютно начинаещ предприемач. Имате великата идея да направите нещо добро за стартиращия бизнес и хората със свободни професии, затова напускате добре платената си работа в Германия, отказвате се от всички възможности за просперитет зад граница и се завръщате в София. Месеци наред кроите бизнес планове, търсите контакти, сгради, инвеститори, популяризираще идеята навсякъде, където съзрете подходяща среда. Накрая намирате финансиране, сключвате договор за наем, започвате грандиозен ремонт на старата индустриална сграда и в един момент разбирате, че инвеститорът се е оттеглил, а вие вече нямате пукнат лев. Но и през ум не ви минава да направите загнен ход. Хепиендът не закъснява. На вас това най-вероятно не ви се е случвало, но двамата Сашовци от Betahaus биха могли да напишат сага през какъв огън се минава, искаш ли да стартираш нов бизнес.

Моделът

Александър Михайлов и Алексан-

дър Китов са ижеолози на проекта Betahaus/Sofia, легендарният вече тандем управлява този „офис за хора, които не работят в офис“.

Коуъркингът се е зародил в САЩ от възможността да се работи в общо помещение, за да се оптимизират разходите за всички негови ползватели. Така с годините тези пространства стават все по-функционални и удобни, броят на услугите се разширява с цел да се достигнат съвременните стандарти на работа. Коуъркингът навлиза в Европа, но се оказва заразителен за цял свят и тази форма на организация намира все по-широко приложение. И в този случай няма адекватен превод на български, най-близкото значение е споделен офис.

Прегимствата

В стари индустриални сгради се създават удобства за работа, организира се широк спектър от събития. И не бюрата и столовете са най-важното нещо, а хората, с които може да контактувате. Има гъвкавост на работната среда и

ЗАВЛАДЕЕ СВЕТА

с разработката, но нещата напредват бавно. Eleven им дава шанс да се концентрират изцяло върху новата технология. След 5 месеца работна идеята вече е еволюирала до неузнаваемост.

Стремежът на великоленната IT четворка е системата да е лесна за ползване и да не изисква голяма техническа грамотност. Имат грижа и за защита на данните. На компютрите или на смартфона няма да се инсталира нищо допълнително. Ще се ползва интернет браузърът.

От Cisco в САЩ не само знаят за разработката, но вече са в активно сътрудничество, което е следствие от потенциала, който този технологичен лидер вижда в системата. А за Filement е важно не просто да привлечат следващи инвестиции, но и да открият надеждна ракета носител към глобалния пазар.

Сигурно се питате как е станала

връзката със Cisco и то в Америка. Към контакт с тази водеща компания ги насочил техният ментор Васил Величков, но момчетата направили сами този пробив. „Бях от хората, които най-много роптаеха срещу менторските сесии, тъй като те са два дни в седмицата. Смятах, че това е губене на време. Тези разговори не промениха фокуса на идеята ни, но ни помогнаха да се усъвършенстваме в простотата на изказа. В морето от ментори избрахме няколко – Васил Величков, Васил Терзиев, Илиян Ковачев. Рене Томова пък се погрижи стъпка по стъпка да развием ефективни презентационни умения, каквито не притежавахме. С тези суперпрофесионалисти направихме звезден екип, те са наш гайд и вдъхновение. В момента всичко се случва в точното време, с правилната идея и точните хора, в правилната по-

С разработката „личен облак“ момчетата от Filement привличат вниманието на глобални играчи

следователност”, разказва Пламен Александров.

Четиримата работят заедно от 6-7 години. За тях това не е първата компания, може да се каже, че вече са серийни предприемачи. Управляват фирма за хостинг услуги и друга за уеб дизайн. Екипът е тяхната сила, а шансът е, че той вече е издържал проверката на времето. Любимата им максима е: По-добре не толкова добър план, но осъществен днес, отколкото перфектен – утре.

Момчетата от Filement вярват, че с идеята за частен облак ще завладеят света, тъй като в ерата на технологиите има остра нужда от такова удобство. Те мислят дори за „пакетирането” на версия за частни и за бизнес потребители.

НОМАДИ

Всеки ден може да смените своето място. Основният аргумент за обособяване на подобни пространства е, че така се пестят време и ресурси, на принципа на фитнес клуба - плащате такса за ползване и не мислите нито за режимни разходи, за обзавеждане и оборудване, за техническа поддръжка. Действителността вече е такава, че хората от всяка точка на света могат да работят за всяка точка на света. Важно предимство на коуъркинга е общността от професионалисти с коренно различни професии, които се събират на едно място. Предприемачите се ориентират към умерено и пестеливо ползване, а и към по-малко собственост, която изисква поддръжка. Друг плюс е платформата за специални събития – лекции, семинари, обучения, срещи, презентации. Всичко това е съобразено с интересите и нуждите на клиентите. Ето защо най-сполучливото определение за Betahaus е инфраструктурен облак.

Пог добър покрив

Млади фирми „без дом” откриват в София на ул. „Крум Попов” 56-58 точното място за работа. Бившата телефонна палата е изцяло преобра-

зена и в новата си функционалност отвори врати на 2 юни миналата година. Но преди официално да отворят врати, е имало много предварителна работа, за да няма лавина от въпроси „Това пък какво е”.

Броят на ползвателите на Betahaus расте бързо. В това пространство се наставяват дигитални номади, бизнес консултанти, финансиста, архитекти, фотографи, дизайнери, само хирурзи и зъболекари няма практика да са под такъв покрив. Атмосферата е творческа и само който не е бил на подобно място, би се учудил, че това наистина е така. Точно по тази причина, след като

Александър Михайлов и Александър Китов твърдят, че екипът е сърцето на всяка идея

сп. „Вагабонт” спря да излиза, английски журналист от екипа прекарал шест месеца в Betahaus, когато напише новата си книга.

Кої кої е

Александър Китов е учил медийна информатика в Дрезден, а после и дигитални медии в Бремен. Там работил като графичен дизайнер и артдиректор.

Александър Михайлов е завършил политически науки в Берлин, където в продължение на две години е ръководил НПО за политически комуникации, и то предимно от бюрото си в Betahaus (Berlin). Представил си как цял живот работи от 9 до 5 и си дал сметка, че подобна монотонност би била пагубна за него. Решил да тръгне по друг път и да пренесе на родна земя ноу-хаута за споделяне на офис. Другият Сашо също без колебание поел риска да започне от нулата в България. Родители, познати, приятели, а дори и хора, които преди 2-3 години правили неуспешен опит подобно начинание да пусне корени в София, искали да ги откажат

от авантюрата да развият коуъркинг в България.

През февруари 2011-а двамата окончателно се отказват от реализация в Германия и си дават среща в София.

В дълбоки води

„Трудно“ – това е техният лаконичен отговор на въпроса „Как успяхте да наберете капитал за вашия стартъп“. Започват да пишат бизнес план, да развият маркетингови стратегии, да търсят финансиране, подходяща сграда... Почукали на много врати, търсили банкови кредити, проучили еврофондовете и мрежата на бизнес ангелите като възможност, постепенно идеята добила популярност, медиите започнали да се интересуват от тях и да ги канят в различни предавания. Минали през много перипетии, но най-голямото изпитание дошло, когато подписали договора за наем на сградата, ремонтът започнал, а потенциалните инвеститори се оттеглили. Продали няколко работни места в бъдещия офис, но те покрили само нищожна част от разходите. Менторите им от чужбина, които знаят как работи идеята по света, били оптимисти и ги подкрепяли, в България обаче на всяка крачка се сблъсквали със скептицизъм. Били на ръба на провала. Но не се пречупили. И точно тогава попаднали на точните хора, които в очите им прочели, че става дума за решение от днес за утре, което не търпи отлагане. Любен Белов, Тодор Брешков, Адел Закут, Светозар Георгиев и Васил Терзиев им повярвали. Най-убедителният аргумент бил, че в тази идея са вложили всичко – пари, бъдеще, пропуснати шансове в Германия, но най-вече собствената им вяра в успеха на начинанието.

Конкуренция

Третият ентузиаст в екипа, с който първоначално търсят финансиране на идеята, в един момент ги напуска. Само месец и половина след като Betahaus отваря врати, сподвижничката им създава Софийска холистична коуъркинг компания. Но двамата Сашовци не граматизират това, те се радват на конкуренцията, тъй като популярността на коуъркинга само ще расте и предприемачите ще създават свои общности.

Betahaus Sofia е част от мрежата на подобни организации в Берлин, Хамбург, Кьолн и Барселона, но не е тяхно гъщерно гружество. Няма

Betahaus е място, където хората се „отварят“ в офис, а не се затварят в него

финансова инжекция от сродна структура. Добрата новина е, че ако станете наемател в София, може безплатно да работите във всеки груг Betahaus офис.

Добавената стойност

Магнетизмът на това отворено пространство е в това, че тук предприемачи и хора със свободни професии биха могли да намерят липсващата част от своя екип, а също и контакти, чрез които да достигнат до нужния човек и да получат всякакъв вид подкрепа, от която прохождащите в бизнеса имат силна необходимост. Тук може да ползват счетоводител и финансист, да получат ценни съвети от някой маркетинголог, който работи на съседно бюро, да се консултират със специалиста по бизнес развитие, да намерят точния човек за разработването и поддръжката на сайта, да получат помощ при подготовката на презентация. Всичко това дава допълнителна придана стойност към песненето на разходи за собствен офис. Вече се оформя мрежа от професионалисти, стар-

СЪВЕТИ КЪМ НАЧИНАЕЩИТЕ

- 1 Давайте уверено напред, всичко е възможно!
- 2 Бъдете упорити, липсва ли настъпателност, значи не сте достатъчно ентузиазирани и сами не си вярвате.
- 3 Има ли любов и пълна отдаденост към онова, което правите, успехът няма да ви подмине.
- 4 Предприемачът е гъвкав и прави завои в своето развитие.
- 5 Споделяйте идеите, търсете мнения и съвети. Не се плашете, че ще ви ги откраднат. Ако човек знае как с развитието на неговата идея светът ще се промени, тази магия ще го тласка напред.
- 6 Крайният резултат винаги зависи от качеството на изпълнението. Едно към едно никога не би могъл да копира намеренията ви.
- 7 Конкуренцията също е двигател на развитието.

търпи, фрилансъри, предприемачи и хора със свободни професии, които гравитират около Betahaus.

Специални събития

За шест месеца на това място са организирани над 200 събития. Под този покрив се провежда и StartUp Weekend, който по правило продължава около 54 часа и на него се събират софтуерни инженери, дизайнери, маркетинг специалисти и startup ентузиаста. Те трябва да се обединят около една бизнес идея, да събират екип и да я развият. За един уикенд трябва да се стигне до работещо решение или поне прототип. StartUp Weekend се прави от години по целия свят, а вече набира популярност и в България.

Инициативата Open Coffee също се провежда в Betahaus. Тя е възможност за срещи между младежи, желаещи да стартират бизнес, предприемачи, ментори и

инвеститори. През май т. г. Betahaus ще е сред организаторите на форума за рисково инвестиране и иновации Balkan Venture Forum. Ще има състезание на идеи и тогава ще стане ясно има ли реален интерес от страна на инвеститорите.

ОБЩИНСКА БАНКА

Добрите решения!

Безсрочен влог "Дукс +"

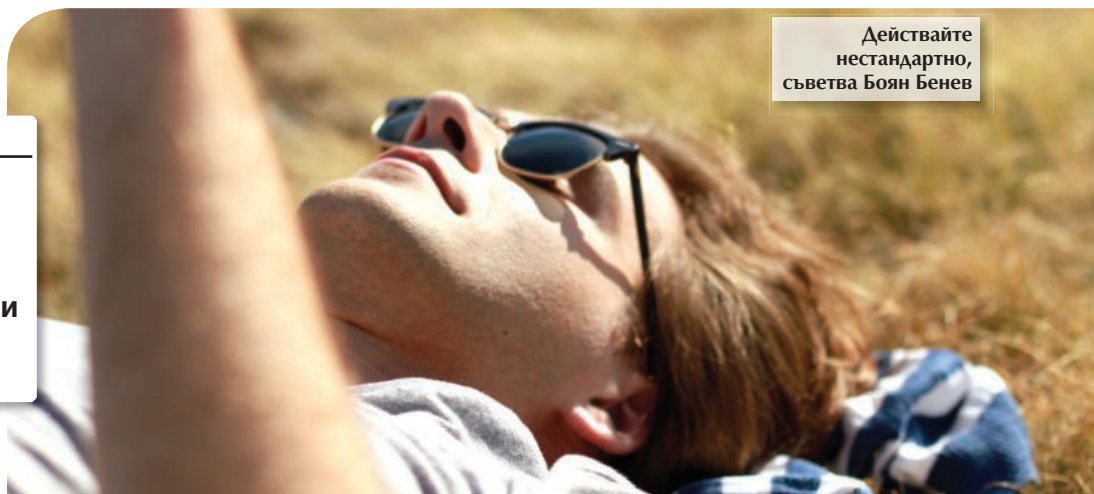
Изгодно решение за Вашите спестявания

- без определен срок;
- много добра доходност, която нараства с увеличение на спестената сума;
- неограничено внасяне и теглене на суми по влога, без загуба на лихва;
- без такси за откриване, внасяне и месечно обслужване на влога.

Допълнителна информация: във финансовите центрове на Общинска банка или на:

www.municipalbank.bg

Как Боян Бенев стигна до създаването на Българския предприемачески и иновационен клъстер

Експериментирайте смело

Боян Бенев е председател на Българския предприемачески и иновационен клъстер (www.BEIC.co). Той се завръща от Лондон в София преди три години, тъй като стартовете тук набират сила. Има много организации, които работят в подкрепа на стартиращия бизнес, и така се ражда идеята за клъстера. А след като двата фонда LAUNCHub и ELEVEN тръгнаха успешно през 2012-а, Бенев вижда още по-основателна причина за подобно обединение.

Заедно

Над 10 организации са членове на новата структура и колкото повече комуникация и сътрудничество има между тях, толкова по-силна става цялата инициатива. В момента темата за стартиращия бизнес е много шумяла в България, но трябва да се види качеството, да има реализация, печалби и да се откриват нови работни места, а това е дълъг процес, казва Боян Бенев.

Сега е времето да се експериментира с формати, подобни на този клъстер, и ако се действа обединено, това ще даде отражение и върху икономиката на страната, вярва Бенев. Ако усилието е концентрирано, то ще даде забележим резултат дори за граница.

Привличане

Има много позитивни и мотивирани за работа хора и тази общност от предприемачи нараства. Голяма част от тях не просто са надъхвани да успеят, но имат знания и умения да го направят. Доста таланти от чужбина идват в Бълга-

рия. Повечето от тях са българи, но вече има и много чужденци, които са привлечени от възможностите за създаване бизнес у нас. Оттук с лекота може да се работи със света, а поради факта, че страната е малка, предприемачите са принудени да гледат към външните пазари.

Ако се създаде среда, която осигурява предприемачески комфорт, то това ще има лавинообразен ефект върху създаването на разнообразен нов бизнес. За радост у нас има „глад“ за развитие, което е заразително.

Къде сме ние

Боян прави сравнение между стартиращия бизнес в България и във Великобритания. Там като цяло сегашното качество на проектите е по-добро, но пък е по-бавно темпото, с което се развиват. В нашата страна идеите може да не са на същото ниво, но скоростта, с която се надграждат, е далеч по-висока.

В България няма много финансов ресурс, който стартиращият бизнес би могъл да ползва. Ето защо трябва да се наблегне на перспективността на проектите, на гъвкавостта на предприемачите и на уменията да представят вижданията си. Но и това бързо се

променя. Двата фонда LAUNCHub и ELEVEN са трамплин за амбициозните предприемачи.

Най-тежки са първите крачки и когато стартовете получават подкрепа, това им дава бърз тласък за развитие. Интересна форма как се дава тласък на бизнеса в най-рисковата му фаза откриваме в Чили – правителството предлага привлекателна оферта на млади хора от цял свят, като за стартиране на фирма те получават 40 хил. долара финансиране и едногодишна работна виза.

Територия

След завръщането си в България Боян Бенев не се спира, занимава се с какво ли не, в това число е корпоративен консултант. Съветва бизнеса как да подобри качеството на стоките и услугите, които произвежда, как да комуникира с клиентите си. Работил е с различни фирми от браншове като хранително-вкусова промишленост, аутсорсинг, медии. Сега с партньори основава две компании. Едната е свързана с набирането на персонал - ще се ползват изгрови методи при филтрирането на кадри и ще има онлайн местове. Другата фирма е насочена

СТЪПКИ

1. Пробвай да стартираш собствен бизнес без притеснения, че ще се провалиш. Изгубеното време е най-големият риск.
2. Каквото и да се случи, опитът, който ще придобиеш, е по-ценен от успеха.
3. Натрупванията на знания и умения рано или късно ще те доведат

- до осъществяване на високите цели.
4. Има варианти с малко средства да се стартира бизнес. Ако идеята е обещаваща, срещу дял от компанията може да се намери финансиране.
5. Мислете нестандартно и не копирайте едно към едно чужди идеи.

търсят развлекателното, различни са от поколението преди 30 години и това не бива да се подценява. На сайта

<http://ucha.se> всички влизат по свое желание, без да има допълнителни примамки.

В България има перфектни условия за бизнес и за всичко друго. Уникална възможност е дигитализацията на учебниците. Дарин признава, че изобилстват от проблеми, но те са и голям шанс. Тук има талант, данъците са ниски, а и фондовете по инициативата JEREMIE, които осигуряват финансиране, дават възможност повече стартъпи да наберат сила.

Направи го, покажи резултати, без да мрънкаш, докажи се и после ще ти обърнат внимание. Дарин работи върху този проект от близо година, кандидатствал за финансиране пред LAUNCHub. Одобрили разработката и от четири-пет месеца е под опеката на фонда и вече ползва финансиране в размер на 30 хил. евро. „Плюсовете на тази подкрепа са в началния тласък с необходимите средства, както и в мрежата от контакти, която е по-ценна от парите. Недостатъкът е, че продаваш част от компанията си. Вярно, фондът рискува, но моят риск е много по-голям, тъй като влагам всички усилия и енергия в това начинание и ако то се провали, проблемът за мен ще е много по-голям”, казва основателят на „Уча.се”. Той е убеден, че неговият сайт ще допринесе много за имиджа на LAUNCHub.

Когато нещо се харесва от хората, се намира и начин то да носи печалби. Екипът на „Уча.се” непрекъснато се разраства и в него вече са 16 души. Повечето хора, които сега работят за сайта, сами потърсили Дарин, след като харесали материалите. Предприемачът има специална обучителна програма, през която минават авторите на видеоматериалите, докато се научат по интересен начин като невидими актьори да представят информацията. Тяхната възраст в момента е 24-26 години. Консултанти обаче са само учители с опит.

Стремешът е да се покриват всички предмети от I до XII клас.

Засега сайтът е напълно безплатен. Търсят се точният бизнес модел, който да позволи развитието на „Уча.се” в правилната посока. На този етап инвеститорите от LAUNCHub му дават спокойствие, че първо трябва да доразвие материалите за сайта, а после да се мисли как всичко това да носи пари. Създателите на Фейсбук също не са били наясно как ще дойдат приходите, но всичко идва с времето си.

Няма нищо по-хубаво от това да направиш нещо полезно за страната си. Можех да създам този сайт в чужбина, но нямаше да си го простя, уверява Дарин Магжаров. Получава отлична подготовка в Априловската гимназия в Габрово, след което завършва електроника и компютърни науки в Jacobs University в Бремен, Германия. Там студентите са около 1000, но са от над 90 държави. Оказва се, че българите блестят с познания. В Германия го канят в компания, в нея се научил да разработва на английски видеоуроци по физика. Веднага си дава сметка, че в България тази ниша е празна. През 2011-а става докторант в

KU Leuven (Католическия университет в Льовен, Белгия). Работи в областта на възобновяемите енергийни източници и прави симулации, свързани с масовото навлизане на електрокарите. Всичко върви добре, но надделява ентузиазмът да развие платформата за обучение като собствен бизнес и младият българин се завръща. Сега изцяло се е фокусирал върху проекта „Уча.се”.

За да станеш добър предприемач, трябва да умееш да разбираш хората, да усещаш какво ги вълнува и какво им е потребно.

Предстоят тестове с аналогична платформа, насочена към руския пазар, тъй като има силен интерес и много посещения оттам. Подготвят продукти с образователна цел и за глобалния пазар, вярват, че с тях биха могли да привлекат вниманието на инвеститори зад океана. Ноухауто на „Уча.се” е приложимо навсякъде по света, трябва само да се намерят екипи в съответната страна, които да се заемат с това. Как ще се предпази от копиране на идеята? Създаването на такъв сайт не е лесна работа, тъй като в него се качва специализирано съдържание, което трябва да е прецизно направено и атрактивно поднесено, а изработването на таква видео не става бързо.

Няма бърза рецепта за икономическия просперитет на България. Енергията на младите за развитие трябва да се насочва и използва. Ако повече хора, които завършват в чужбина, се върнат и направят свой бизнес тук, те ще създадат нови работни места, ще увлекат и други зад граница да ги последват. Така стъпка по стъпка ще се изгради новата модерна икономика, смята Дарин Магжаров.

*** Той е богат**

**Бул Тренд Брокеридж ООД е инвестиционен посредник,
чрез който ще ОВЛАДЕЕТЕ нови финансови ресурси.**

Доверително управление / Електронна търговия / Финансови консултации /

Управление на активи / Акции / ДЗР/ Валута / Петрол / Злато /

Компенсаторни инструменти / Структурирани продукти

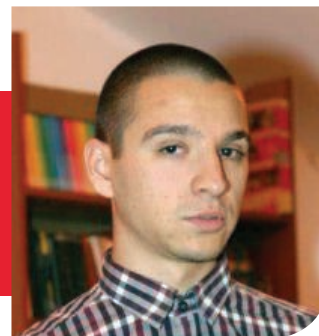

* Пристрастен към печалба

Иван Георгиев

Малки пари за големи идеи

Марио Николов

Вече има и български сайт за споделено финансиране на проекти

Сайтовете за споделено финансиране печелят популярност в цял свят и съвсем очаквано в българското интернет пространство се появи проект, който ползва модела на популярни сайтове като Kickstarter, Indiegogo и Crowd Cube. Платформата BGINING (<http://bgining.com/>) има за цел да съдейства на българските предприемачи, софтуерни разработчици, артисти, писатели, неправителствени организации или просто активни граждани да се възползват от предимствата на явлението crowdfunding (букв. финансиране

Основното предимство на този подход е, че никой от дарителите не губи значима сума. Всеки има свободата да подкрепи онзи проект, който му се стори възвъдващ и стойностен. Днес най-големите американски crowdfunding сайтове генерират общо финансиране от стотици милиони долари и много стартъпи успяват по този начин да привлекат първоначално финансиране.

„Целта ни е да подкрепим инициативните и предприемчивите, които се стремят, да създадат нещо ново, да променят света около себе си. Бихме искали да

фондове за дялови инвестиции в стартъпи през миналата година все още възможностите за младите предприемачи да си осигурят първоначален капитал за своите проекти са ограничени. BGINING има за цел да запълни една празнина в сферата на рисковото финансиране, която съществува в България.

Проектите, кандидатстващи в BGINING, ще набират средства както безвъзмездно, така и срещу предоставяне на различни подаръци и награди за дарителите или дори – предлагайки им миноритарни дялове от компанията си. BGINING от своя страна ще получава от проектите единствено процент от постъпилите средства, ако поставената цел е изпълнена. Освен българската версия на BGINING сайтът ще има и англоезичен вариант. Тя ще позволи както на български, така и на чуждестранни проекти да привличат финансиране от целия свят.

Организаторите на българската платформа са млади хора с предприемачески опит, средната възраст на екипа е 24 години, като президентът Иван Георгиев е на 29 години. Ограничение за популярните в света сайтове за групово финансиране е, че в тях може да се качват проекти само от определена територия и от България няма достъп. Платформата BGINING ще толерира осъществяването на рогни проекти, но финансиране ще може да се набира от цял свят.

от тълпата). Те могат да публикуват свои проекти в сайта, организирайки кампании за набиране на средства, след което в определен срок потребителите на сайта преценяват дали да ги подкрепят с някаква сума, уверяват организаторите. По света този модел работи успешно и с гребните суми от много потребители се събират сериозни средства в подкрепа на различни проекти.

Българското комикс издателство Grozen Ent. кандидатства със своя нов, уникален комикс в международната платформа за споделено финансиране на идеи Kickstarter. Автор и художник на книгата е Иван Коритарев

сздадем една нова култура на дарителство в България, давайки възможност на всеки човек да се почувства участник в значими каузи и в бизнес развитието” - твърди Иван Георгиев, президент на „Бгининг” ООД.

Въпреки появата на първите

S.T. Dupont

PARIS 1872

BE EXCEPTIONAL

THE EMPEROR NAPOLEON III
FOUNDER OF THE SECOND EMPIRE
S.T.DUPONT V.I.P. CUSTOMER

THE SECOND EMPIRE. FROM THE FRONTLINE OF HISTORY.

IN 1872, SIMON TISSOT DUPONT HIMSELF CREATED LUXURIES FOR NAPOLEON III. TODAY, S.T.DUPONT CELEBRATES HIS LEGACY, WITH THE SECOND EMPIRE LIGHTER AND PRESTIGE PEN SET. INLAID WITH PALE GOLD AND FESTOONED WITH RUBIES THAT RECALL A THOUSAND GLORIOUS STORIES. STORIES YOU CAN NOW MAKE YOUR OWN.

HAND CRAFTED FRENCH EXCELLENCE FOR THE ELITE

WWW.ST-DUPONT.COM

Стоян Мавродиев: Мултифондовете са нова перспектива

Ще продължим да поддържаме стабилността в небанковата сфера,
казва председателят на Комисията за финансов надзор (КФН)

СИЛВИЯ ГЕОРГИЕВА

- Г-н Мавродиев, КФН регулира три основни финансови сектора – застраховане, осигуряване и капиталов пазар. Какви тенденции в тях се откриха през изминалата година?

- Тенденцията и за трите пазара – капиталов, застрахователен и пенсионноосигурителен, е да се развиват като хомогенна част от европейските пазари и комисията като регулатор всекидневно полага усилия в тази насока. Искам да отбележа, че КФН осъществява представителството на България в структурите на Европейския съюз и си сътрудничи с Европейската комисия, Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA), Европейския орган за ценни книжа и пазари (ESMA) и Европейския съвет за системен риск (ESRB). КФН е член на двете европейски органа – ESMA и EIOPA, и ние активно участваме във вземането на решения относно регулаторната и надзорна дейност над европейските пазари.

- **Срещнахте ли предизвикателства от надзорна гледна точка?**

- Започвам с надзора върху дружествата за допълнително пенсионно осигуряване, защото в рамките на изминалата година бяха извършени проверки на всичките девет дружества. Освен това се извърши и една тематична проверка и се осъществяваше ежедневен дистанционен контрол върху постъпващата отчетна информация от пенсионноосигурителните дружества и от банките попечители на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване.

Стоян Мавродиев е роден на 21 октомври 1969 г. Магистър по право от СУ „Св. Кл. Охридски“ и магистър по финанси от УНСС. Има многобройни международни специализации по данъчни консултации и данъчно планиране. Бил е депутат в 41-вото Народно събрание.

На 16 юни 2010 година е избран за председател на Комисията за финансов надзор (КФН) с 6-годишен мандат.

В досегашната си професионална кариера е натрупал богат опит в сферата на търговското, данъчното и корпоративното право, международното данъчно планиране и консултиране, придобивания, вливания и сливания на компании, дериватни финансови инструменти, финансови пазари, частно инвестиционно банкиране, корпоративни финанси, приватизационни проекти и чуждестранни инвестиции.

През 2012 година са извършени десетки проверки на застрахователни, здравноосигурителни дружества и застрахователни посредници. Само постъпилите сигнали на потребители на застрахователни услуги бяха около 1000 и всичките бяха проверени.

Факт е, че финансовата и икономическа криза е глобално предизвикателство за целия финансов сектор, включително за надзорните институции. Напълно нормално е съществуващата несигурност

в капиталовия пазар да породи усилия от страна на регулатора за въвеждане на надзорни практики и механизми, насочени пряко към стабилизиране на капиталовия пазар и повишаване на нивото на защита на интересите на участниците в него и на потребителите на финансови услуги в небанковия финансов сектор като цяло. По отношение на капиталовия пазар от гледна точка на надзорните функции на комисията фокусът е насочен към ранно идентифициране на потенциални рискове за отделните играчи и създаване на предпоставки за минимизиране на системните им проявления. Факт е, че през изтеклия период не се наблюдават сътресения на капиталовия пазар и въпреки че той се характеризира с липсата на дълбочина, не се наблюдават крайни кризисни явления.

- **Предвиждате ли законодателни промени в трите сектора, които да оптимизират регулацията им? Считате ли, че има нормативни документи, които трябва да бъдат разгледани приоритетно?**

- Предвижданите от Комисията за финансов надзор промени в нормативната уредба в краткосрочен план са заложили в програмата за нормативната ни дейност за първата половина на годината. Те целят развитие и оптимизация на регулацията основно в две направления. На първо място усилията са насочени към съобразяване на националното законодателство с европейските изисквания – не само установените в директиви и регламенти, но и предвидените в препоръки и насоки на Европейската комисия и Европейския орган за

ценни книжа и пазари. Същевременно комисията инициира нормативни промени и с цел подобряване на регулацията в области, в които има констатирани пропуски или липса на адекватност на уредбата спрямо развитието на пазара. В момента приоритетни са

**Законовата
рамка за
колективните
инвестиционни
схеми е
приоритет за
комисията**

измененията в Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на групи предприятия за колективно инвестиране, според ангажимента за въвеждане на изискванията на Директива 2011/61/ЕС относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове. Предвид нарастващия интерес към борсово търгуваните фондове се обсъжда и възможността за създаване на специална уредба на тези фондове като предприятия за колективно инвестиране в подготвяния законопроект. Чрез него ще бъдат предложени и някои необходими промени в действащото законодателство с цел преодоляване на пропуски и несъответствия в съществуващата уредба.

В началото на годината влязоха в сила и съществени промени в Закона за публичното предлагане на ценни книжа и сега на дневен ред е съобразяване и развиване на подзаконовата нормативна уредба с въведените промени.

В областта на допълнителното пенсионно осигуряване са нужни реформи и кризата показва ясно необходимостта от отстраняване на някои пропуски и непълноти в нормативната уредба. Както е известно, Комисията за финансов надзор не разполага със законодателна инициатива. Но ние считаме за наше задължение да предложим на компетентните органи необходимите промени, които да гарантират, че този тип осигуряване, изградено на капиталов принцип, ще бъде по-ефективно и по-сигурно. Ето защо активно работим за усъвършенстването на Кодекса за

социално осигуряване, като през изминалата година подготвихме два законопроекта за изменения и допълнения в него. С тях предложихме усъвършенстване на инвестиционните регулации и укрепване на корпоративното управление на пенсионноосигурителните дружества, намаляване на таксите и удържките, събирани при управлението на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване, както и въвеждането на т.нар. мултифондове в доброволното пенсионно осигуряване. В момента се работи по обединяване на приетите проекти, както и допълването им с въвеждане на гаранционен механизъм и многофондова система в допълнителното задължително пенсионно осигуряване и с регламентиране на фазата на изплащане. До месец планираме да приемем обединения проект на заседание на комисията и да го представим за публично обсъждане.

Допълнителното пенсионно осигуряване е дейност от изключително значение за обществото – към 30.09.2012 г. в частните пенсионни фондове са осигурени над 4 млн. лица и техните активи надхвърлят 5,4 млрд. лв. Поради това считам, че посочените по-горе предложения заслужават приоритетно внимание от правителството и законодателя.

Разработваме предложения и за промени в Кодекса за застраховането, които да засилят защитата на потребителите, като например се гарантира свободният избор на застраховател или застрахователен посредник, когато сключваме кредити или договори за лизинг.

- В последните години наблюдаваме голям брой изменения в еврорегулативите, касаещи финансовия сектор. Как се отразява това на работата на КФН?

- На първо място през последните няколко години Европейската комисия промени градивно законодателния си подход към финансовия сектор. Вместо приемане на директиви, които се въвеждат в националното законодателство, се

премина към издаване на регламенти с пряко действие и директен ефект. На практика това означава, че всички лица в ЕС трябва да се съобразяват с нормите на регламентите. Не е допустимо да съществува национално законодателство по въпрос, уреден в регламент. Например след приемането на регламента за пазарите на финансови инструменти (вероятно през тази година) ще се наложи отмяна на съответните текстове от ЗПФИ. Вместо тези текстове лицата ще трябва да действат съгласно разпоредбите на регламента и съответно КФН ще осъществява надзор за спазването на регламента. Такъв е случаят и с регламента за късите продажби, който вече се прилага на практика.

Тази промяна в законодателната политика на ЕК ще има сериозен ефект както върху КФН така и върху подназорните ни лица. Предизвикателствата пред комисията са свързани основно с факта, че разпоредбите на регламентите невинаги съответстват на българската правна традиция и култура, поради което е необходимо прецизно тълкуване, така че нормите да могат да бъдат прилагани ефективно в практиката. Разбира се, експертите на КФН следят внимателно европейския законодателен процес от момента, в който възникват идеите за нормативни актове, до обнародването им в Официален вестник на ЕС. Това ни дава достатъчно време за принципите и целите на съответните актове,

Лицензирането на здравноосигурителните дружества като застрахователни ще повиши качеството на услугите

което е основна предпоставка за правилното им прилагане в практиката.

- На какъв етап е въвеждането на т.нар. мултифондове в пенсионното осигуряване? Какви са предимствата на тази система?

Инвестициите и подобряването на бизнес средата са икономически цели номер 1

- Както вече споменах, с промените в КСО предлагаме и въвеждането

на мултифондовете. Първоначално идеята бе тази система да се „изпробва“ само в доброволното пенсионно осигуряване и след това да се пристъпи към въвеждането ѝ в допълнителното задължително пенсионно осигуряване. След кризата обаче все по-остро се усеща необходимостта от различен инвестиционен подход към средствата на осигурените и по-специално от въвеждането на фондове, обвързани с жизнения цикъл. Основното предимство на многофондовата система е именно отчитането на различната толерантност към риска на участниците в пенсионните фондове и техните инвестиционни предпочитания. Преминването към по-консервативен режим на инвестиране на средствата на лицата, достигнали предпенсионна възраст, ще защити спестяванията им от загуби в резултат на неблагоприятни флукутации на финансовите пазари.

- Какъв интерес според вас може да привлече капиталовият ни пазар в момента, в контекста и на очакваната приватизация на Българската фондова борса?

- БФБ е пазарен оператор, притежаващ и предлагащ една действително добра и модерна търговска платформа, имаща адекватна на съвременните изисквания в сферата функционалност. Нормативната регулация на пазара и вътрешните правила и процедури на оператора са на нужното ниво, необходимо, за да се гарантира нормална и надеждна среда за осъществяване на търговската дейност. В този смисъл евентуална приватизация на БФБ, т.е. привличането на стратегически инвеститор, надявам се от ЕС, ще затвърди и гарантира развитието на българския пазарен оператор като модерен такъв и ще повиши неговите перспективи. Следва обаче да се отчете, че нивото и възможностите за развитие на пазарния оператор не бива да се разглеждат извън контекста на развитието на реалната икономика

и възможностите за привличане на чуждестранни инвеститори.

- Какви предимства ще гонесе за потребителите на здравни услуги задължението здравноосигурителните дружества да се лицензират като застрахователни?

- Изискването здравноосигурителните дружества в България да се лицензират като застрахователни се регламентира с промяната в Закона за здравното осигуряване, влязла в сила от август 2012 г. Дружествата получиха едногодишен период, в който да адаптират дейността си и да кандидатстват за лиценз като застрахователи. Тази процедура е освободена от такса, като до момента в КФН са постъпили 2 заявления за лицензиране. Промяната беше логична, тъй като доброволното здравно осигуряване по същество не се различава от застрахователната дейност за покриване на здравни рискове. Европейската комисия, водена от това разбиране, беше открила наказателна процедура срещу България. Заплашваше ни сериозна глоба за неспазването на европейското законодателство в областта – риск, който успяхме да избегнем.

С направените промени ние приемаме установена и работеща световна практика. Частното здравно осигуряване се извършва под формата на здравно застраховане не само в ЕС, но и в САЩ и Канада например.

Очаквам големият печеливш в случая да са потребителите на здравни услуги. Те ще могат да ползват пълния пакет от предлаганите досега възможности, но ще бъдат много по-защитени. Качеството на услугите също ще се повиши, тъй като са заложили по-високи критерии към доставчика им.

- Вие заложили като един от основните приоритети в дейността на КФН защитата на потребителите на небанкови финансови услуги. Какви мерки предприехте в тази насока?

- Действително е така. Вярвам, че защитата на потребителите на финансови услуги трябва да бъде един от основните приоритети за институцията ни, и ежедневните примери за това са многобройни. Неслучайно през последните години по този въпрос се работи активно в цял свят, а програмите за финансово ограмотяване стават все по-актуални.

Още от началото на работата на КФН в този състав изградихме отделен ресор, който да отговаря изцяло за правата на потребителите. Целта ни е да се повиши финансовата култура на гражданите, да им помогнем по-лесно да се ориентират в сложната материя. Като стъпки в тази посока редовно организираме образователни програми за ученици и студенти от цяла България. Правим също и „Седмица на потребителя“, на която авторитетни български и световни експерти споделят практически опит, което се оказва изключително успешна формула.

През тази година стартираме още една инициатива, насочена към потребителите. Специален уебсайт, поддържан от КФН, www.tvoitefinansii.bg, ще работи за повишаване на финансовата култура на хората. Той събира на едно място цялата информация по темата небанкови продукти и услуги и съдържа множество полезни съвети, тестове за

финансова грамотност, отговори на потребителски въпроси... До момента у нас нямаше специализиран сайт в тази област – пропуск, който ще бъде преодолян с www.tvoitefinansii.bg.

- Как оценявате цялостното изпълнение на целите на регулатора през 2012 г.?

- Оценката за изпълнението на поставените през КФН цели трябва да бъде състоянието на пазара на небанковите финансови услуги и поведението на участниците в него. Бих казал, че през изтеклата

Законови промени ще гарантират свободен избор на застраховател при кредити или договори за лизинг

година нямаше събития, които да са предизвикали съществена корекция в предварително планираните ни стратегически цели, които сме определили дългосрочно до 2015 г. А те са основно поддържане на синхрон в надзорната дейност на европейско ниво и осъществяване на надзор, съобразен със съвременната икономическа и пазарна реалност. Считам, че комисията се справя отлично с предизвикателствата в динамичния надзорен процес.

- Какво предстои да реализира комисията през 2013 г.?

- Очакванията ми са и през 2013 г. да продължим да поддържаме стабилността в небанковата сфера.

- Каква смятате, че ще бъде 2013 г. за българската икономика? Кои световни икономически тенденции ще окажат влияние и у нас?

- Последните години доказаха, че българската икономика е неразривна част от световната, и това създава както възможности, така и рискове. Трябва да се има предвид, че страната ни е податлива на някои сериозни глобални фактори като например бавното възстановяване на развитите страни, в които се наблюдават големи съкращения на бюджетните разходи, високо ниво на безработица и слабо потребителско търсене. Политическата нестабилност в някои региони по света също може да бъде пречка пред по-бързото възстановяване както на глобално ниво, така и за България.

По прогнози на Европейската комисия БВП през 2013 г. ще има слаб растеж: 0.4% в Европейския съюз и 0.1% в еврозоната. Очаква се в рамките на ЕС вътрешното потребление да остане слабо, а безработицата да запази високите си равнища – негативни тенденции, които ще окажат влияние и у нас. За България се прогнозира реален растеж на БВП от 1,7% през 2013 г., като очакван двигател за него да бъде възстановяването на

Специален сайт ще популяризира небанковите финансови услуги и ще отговаря на потребителски въпроси

Вътрешното и външното търсене.

Изключително важно според мен е привличането на чужди инвестиции, които могат да дадат реален тласък на икономиката ни. В тази посока е и участието ми в международната инициатива на Financial Times „Инвестиране в България“ – стратегическа бизнес дестинация в Централна и Източна Европа, която цели да популяризира предимствата на страната ни сред потенциални партньори. Считаю, че това, както и подобряването на бизнес средата у нас, трябва да останат основни приоритети пред всички институции в България, за да може 2013 да бъде по-добра година за икономиката ни.

- Вие сте носител на приза „Мистър Икономика“ за 2011 г. за принос в развитието на финансовия сектор, а в края на 2012 г. връчихте и една от наградите в церемонията. Какви качества трябва да притежават отличените в престижната класация според Вас?

- Оценявам високо форума, който се провежда вече повече от 20 години, защото се стреми обективно да преценява заслугите на водещите имена в българската икономика. Като член на журито, което определи победителите през 2012 г., мога да кажа, че критериите ни бяха както конкретните измерения на бизнеса като запазване и ръст на работните места, инвестиции, принос в бюджета, така и изключително важните човешки качества, които стоят за успеха. А те са висока бизнес етика, всеотдаен труд, лидерство, социална ангажираност, силна мотивация и подготовка. Радвам се, че имаше много достойни кандидати за призовете в отделните категории, и се надявам, че тези успешни мениджъри ще сътрудничат на държавата за преодоляване на последиците от икономическата криза. 🍷

Проверихме 1000 сигнала на граждани за застрахователни услуги през миналата година

Идва времето да ЗАМЕСТИМ ДЕПОЗИТИТЕ С ДРУГИ ИНВЕСТИЦИОННИ АЛТЕРНАТИВИ*

ПЕТЪР ПЕШЕВ,
ИП Бул Тренд Брокеридж

Лихвите по срочните депозити се намират на най-ниската си стойност за последните 4 години. Бизнесът в момента може да се радва на доходност от около 3% за своите депозити в лева и евро със срокност до една година, при доходност от 6.8% за депозити в лева и 5% за тези в евро през 2008 г. Домакинствата сключват срочни депозити с матуритет до една година при лихва от 4.7% за левовите депозити и 4.2% за тези в евро, а в края на 2008 година, банките са им давали съответно 8 и 6.1% за аналогични депозитни продукти. Лихвите по депозитите продължават да падат и скоро притежателите на влогове ще потърсят алтернатива, която поне да защити средствата им от инфлацията, т.е. от обезценка. Домакинствата главно трупаха пари в банкови сметки не само заради високите депозитни лихви, но и заради страха от оставане без работа и страха от започване на ново бизнес начинание заради липсата на ясни перспективи. Сега банките се оказва свръхликвидни и започнаха да предлагат все по-ниска депозитна доходност на своите клиенти.

Алтернативите на депозитите са ясни - недвижими имоти, животозастраховки, вноски в доброволен пенсионен фонд, инвестиционни фондове, лични инвестиции на финансовите пазари, предмети на изкуството, личностни инвестиции в образование и преквалификация. Палитрата от инвестиционни алтернативи е богата както откъм

очаквана доходност, така и от нивото на риск, което се поема. България е с относително млада пазарна икономика и естествено проникването на недепозитните и немислените алтернативи за инвестиране е слабо, но по всичко личи, че инвестиционните алтернативи на депозитите ще станат модерни не само заради вътрешното търсене, но и заради външното такова. Обект на настоящата статия е инвестирането в акции като алтернатива на депозитите.

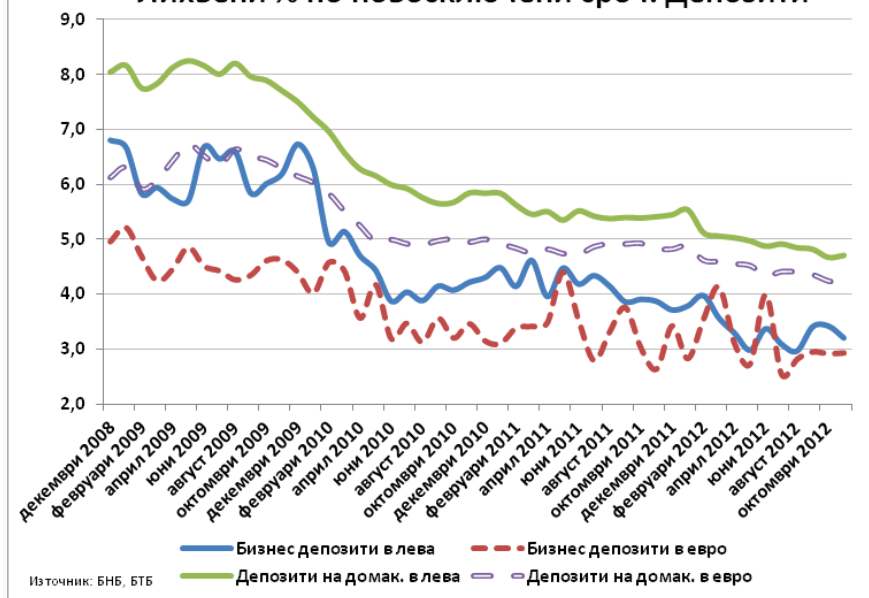
Българският фондов пазар ще е притегателна сила за инвестиционните алтернативи

Подобно на всички фондови пазар-

ри по света, българският капиталов пазар се балонизира през 2007 година, като на борсата се търгуваха 7 компании с пазарна капитализация от над един милиард лева, при положение, че сега нито една от ликвидните борсови компании не може и да си мечтае за 1/3 от тази пазарна оценка. В началото на март 2009 г. БФБ формира своето дъно след месеци на разпродажби, като акциите се обезцениха средно с 90%. Подобна бе картината на повечето фондови пазари от региона на Централна и Източна Европа, но към днешна дата повечето от тези пазари са възстановили голяма част от изгубеното, а акциите в Турция регистрират рекорд след рекорд заради силната турска икономика, движена от износа на промишлени стоки и нарастващото вътрешно търсене.

За периода от минимума на фондо-

Лихвени % по новосключени сроч. Депозити

*Материалът
не е препоръка за
инвестиционно решение

вия пазар за избрани страни от ЦИЕ (който е или в края на 2008 г., или в началото на 2009 г. - виж графиката) до края на 2012 г. са реализирали доходности в порядъка на 19-33% за акциите в Сърбия, Словения и България и впечатляващите 200-260% за борсите в Естония, Русия и Турция. Тук става въпрос за номинална доходност, без тя да е коригирана с темпа на инфлация и евентуални курсови обезценки, но е достатъчно красноречива за изключително слабо представяне на българския капиталов пазар и за потенциала, който има, ако се опита да догони пазарите в Прибалтика или дори борсата в Букурещ.

Българските

акции са

силно

подценени и за това

говори и световноизвестният инвеститор

Джим Роджърс в свое интервю относно фондовите пазари с добри перспективи, направено в средата на януари, като освен България като добро място за инвестиции споменава още Китай, Мианмар, Русия и Турция. Трябва да сме горди, че сме включени във „великолепната петорка на Джим“. Той изхожда от стабилните макроикономически показатели на страната ни и благоприятната данъчна среда като отправна точка на своята стратегия, която, изглежда, се е доказала като работеща с десетилетията му борсов стаж.

Фактори, които говорят в полза на едно поскъпване на акциите, което евентуално ще се развие през следващите години:

- Българските акции, в частност SOFIX-компаниите, изостават значително във възстановителната си фаза спрямо аналозите си от ЦИЕ

- Доходността по 5-годишните новоемитирани облигации спадна до рекордно ниски стойности (1.8% към 18 януари 2013 г.), за български дълг, пласиран и търгуван извън българския пазар, което говори за високо доверие на международната инвестиционна общност към българската икономика

- Текущата сметка за поредна година ще е положителна или с малък минус - това говори за възстановена външна конкурентоспособност

- Преките чуждестранни инвест

тиции се увеличават, и то в промишлеността, а не в неустойчивите за икономическия растеж сектори на имоти и финансови услуги

- Брутният външен дълг бързо се понижава и сигнализира разчистването на натрупаните по време на кредитния бум външно-икономически дисба-

ланси

- Ниска публична задлъжнялост

- Почти балансиран гържавен бюджет

- Ниска инфлация, с ниво по средните за страните от еврозоната и целия ЕС

Фактори, които биха попречили реализирането на борсовата алтернатива:

- Депресията на пазара на труда продължава да бъде спирачка за възстановяването на фондовия пазар. За случването на така начертания сценарий е нужно и ситуацията на

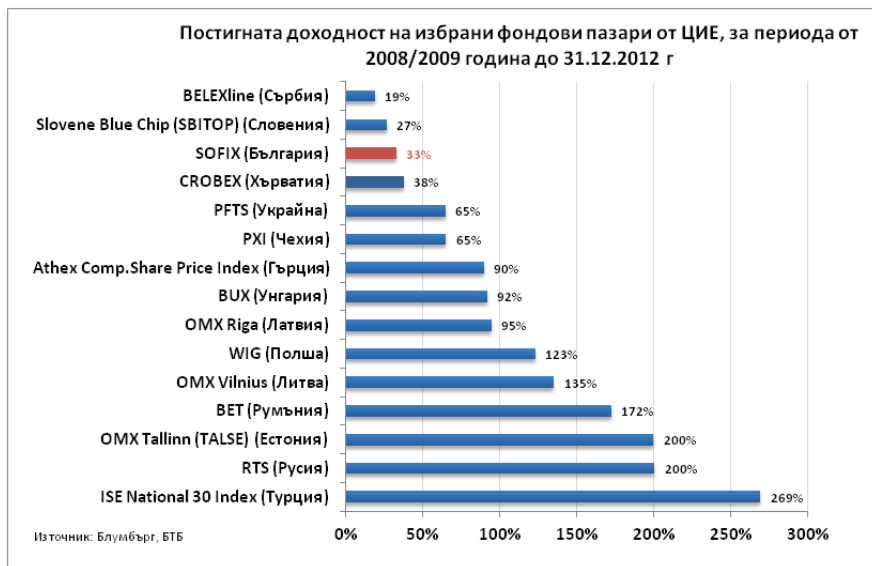

пазара на труда да започне да се погубрява. Крехкото икономическо възстановяване в България върви при намаляваща заетост, което, разбира се, води и до покачване на производителността на труда, което е един малък плюс, но като цяло показва, че фирмите са плахи в очакванията си за поръчки и не наемат нови служители, а вътрешното търсене е депресирано от армията безработни,

която ограничава разходите си до екзистенцинимума си

- Политическа несигурност при невъзможност за бързо формиране на правителство или пък при рязка смяна на курса на стабилната и предсказуемата макроикономическа политика

- Глобални шокове от всякакво естество (военни конфликти, природни бедствия, гържавни фалити и т.н.).

A man in a dark suit and a top hat with the stars and stripes of the American flag (Uncle Sam's hat) is walking precariously along the edge of a high, layered rock cliff. He is carrying a black briefcase in his left hand and has his right arm outstretched for balance. The background shows a vast, rocky landscape under a clear sky.

След пропастта на дневен ред е таванът

ВЛАДИМИР МАЛЧЕВ,
ИП Бул Тренд Брокеридж

Малко след като избегна пропагането в пропастта, щатската икономика е пред угрозата да се удари в тавана. В края на миналата година най-голямата световна икономика, а чрез нея и глобалното стопанство, се изправи пред пропастта отвъд фискалната скала (fiscal cliff) в САЩ. Финансовите пазари през цялото време на политически дискусии и надлъгвания буквално игнорираха проблема, макар че гържаха под око случващото се въпреки предупрежденията на анализатори, че нерешаването на проблема ще доведе до нова реце-

сия в САЩ и почти сигурна такава за световната икономика. В крайна сметка демократи и републиканци не изненадаха никои и се стигна до компромис в последната минута, който само ще намали очаквания икономически растеж, но няма да вкара света в нова рецесия. Републиканците отстъпиха от големите си претенции към администрацията на Обама, но само за да отложат голямата битка с няколко седмици, а тя вероятно ще се състои около вдигането на тавана на правителствения дълг и формирането на дългосрочна карта, според която, на базата на сериозни структурни реформи и намаляване на гържавните разходи

в дългосрочен план (вероятно до 10 години) ще бъде постигнат балансиран бюджет на САЩ.

Таванът на дълга фактически беше достигнат в края на декември на кога от 16.4 трилиона долара и в момента финансовото министерство на страната избягва фалита чрез краткосрочни извънредни мерки. В същото време бюджетният дефицит върви към петата си поредна година, в която ще надхвърли фантастичната цифра от 1 трилион долара.

Какво ще се случи, ако таванът на дълга не бъде вдигнат до края на валидността на извънредните мерки на финансовото министерство? САЩ ще могат да покриват

СТАНИСЛАВ КОВАЧЕВ

приблизително 60% от задълженията си. Лихвите по настоящия дълг ще продължат да се изплащат, каквато идея лансираха републиканците чрез специален план за приоритизиране на харchoвете на правителството. Дори и чисто учебнически тази абсурдна идея да не доведе до технически фалит на практика финансовото бедствие ще е стартирало. Рейтинговата агенция Фич съвсем скоро предупреди, че отнемайки от едни, за да платиш на други, не се връзва по никакъв начин с първокласен кредитен рейтинг от „AAA“.

Пазарите, изглежда, обаче нехаят вече за политическите игри. Става традиция през определено

време те да се повтарят, да се стига до решение в последния момент, а разпродалите инвеститори да се оказват глупаци, тъй като цените на активите постигат нов връх скоро след политическите колизии. Така беше при достигането на тавана на дълга през 2011 г., така беше и около президентските избори и опасенията за пропадането в пропастта след фискалната скала. Глупаци се оказват тези, които са запазили чувствителността си към риск. Монетарните гимнастики на централните банкери, които маскират слабостите на политиците, довежда до това, че игнорирането на риска се оказва правилната стратегия. Едва ли ще е задълго обаче. Ще дойде момент, когато дългото игнориране на риска ще приключи с паника и ужас. Дали това ще стане в края на февруари или след още три месеца, когато пак ще трябва да се вдига таванът на дълга, или след година, сегашното състояние на нещата не може да продължи дълго.

И днес се наблюдават признаци, че предпазливите инвеститори не са изчезнали напълно. Краткосрочните застраховки от фалит на САЩ започнаха леко да поскъпват, цените на краткосрочните щатски ДЦК започнаха да падат. В същото време индексът VIX, който измерва волатилността на широкия щатски борсов индекс S&P 500, извештен и като индекс на страха, се намира на рекордно ниски стойности, неவிждани от последната щастлива година преди вълната от кризи, заляла света (финансова, икономическа, дългова) – 2007 година. Едва ли ни очакват същите последици, но повече предпазливост и готовност няма да са излишни. Какво ни показват горните факти – акциите са предпочитаната инвестиционна дестинация в момента и почти всички са сигурни в това. На всеки по-опитен играч трябва да му светва сигнална лампичка при такива условия.

И все пак най-вероятният сценарий – решение за вдигане на тавана на дълга в последния възможен момент и дори малко след него при поредните леки отстъпки на Обама пред исканията на републиканците за баланс между приходи и разходи. Повишена волатилност на пазарите в тези дни е неизбежна, дори много вероятна, особено при положение, че втора рейтингова агенция си позволи немислимото госкоро – да понижи първокласния кредитен рейтинг на САЩ. Цитираната по-горе кредитна агенция Фич предупреди, че традиционните политически сделки в последната минута също никак не се вписват в изискванията за кредитен рейтинг от най-високо ниво, тъй като са вредни за доверието на икономическите агенти и за устойчивия растеж на икономиката. Липсата на ясна перспектива и дългосрочна устойчива предвидимост задържа потреблението и инвестициите, а с това директно се отразява върху икономическия растеж – нещо, което изпитаха на гърба си някои държави в Европа. Напълно възможно е едно сваляне на кредитния рейтинг на САЩ от втора от трите водещи агенции най-сетне да окаже по-дългосрочно влияние на пазара в посока увеличаване на цената на дълговото финансиране.

Българската поговорка за стомната за вода, която се счупила на третия път, изглежда много подходяща, за да опише ситуацията в САЩ. Политическата класа, изглежда, почти навсякъде е една и съща в днешно време – с мисъл само за „купуване“ на гласоподавателя до най-близките избори. Ако не предприемат дългосрочни и значими фискални реформи, пазарите няма дълго да прощават на демократи и републиканци и ще ги накажат жестоко, сваляйки репутацията на американските ДЦК като най-сигурен инвестиционен актив, а от там вероятно и статута на долара като резервна валута номер едно в света.

Отговорът на въпроса "Да се развива ли ядрената енергетика в Република България чрез изграждане на нова ядрена електроцентрала?" не бе намерен (ГРЕШКА)

Тази грешка се получава, когато сте попаднали на адрес, който не съществува.

✓ Ако смятате, че проблемът е у нас, моля да изпратите e-mail с описание как сте стигнали до тук.

✓ Ако сте последвали линк от външна стран(и)ца, възможно е адресът е да е променен.

✓ Ако не сте сигурни какво точно се е случило, можете да започнете търсенето отначало.

**СЪОБЩЕНИЕ
ПРИ ТЪРСЕНЕ
В GOOGLE**

Нашата втора

АЕЦ-Ц-Ц-Ц

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

ЗА Белене – такъв бе замисълът на този първи референдум след 1989 г., завоалиран в един твърде витиеват въпрос. Резултатът бе програмиран – при една вяла, а в последните дни направо объркваща кампания до урните няма да стигнат повече от гласувалите на последните парламентарни избори. В такъв случай е без значение „да“ или „не“ ще пуснат. Още преди вота политиците ни гадоха да разберем, че играем в мач, който предварително е решен. Референдумът не беше за нова ядрена централа, нито пък изобщо за бъдещето на българската енергетика, а бе представление на осъвременената мелодрамата „Многострадална Геновева“ с елементи на разсъждение „за“ и „против“ АЕЦ „Белене“. Този спектакъл бе и нещо като „Преброяване на дивите зайци“ за следващите парламентарни избори, които ни чакат това лято. Та кой би допуснал съдбата на втора ядрена централа да се решава от някакви си „кръстчета“ в урните. Енергетиката е геополитика и нейните кукловоди в България никога не са били от тези географски ширини.

Много шум за нищо

Бойко Борисов: Три пъти „не“ на АЕЦ „Белене“; Овчаров: С „да“ на референдума хората ще кажат „не“ на политиката на ГЕРБ; Първанов ни

събуди с „да, не, да, да, да“; Местан: ГЕРБ агитираше с „да“ за референдума до обаждането на харизмата Борисов; „Бойкот? Не! Vote! Vote! Vote!“ (англ. - Гласувай! Гласувай! Гласувай!)... Това са все заглавия от стари вестници, прочетени още преди геня на „глас народен, глас божи“. Достатъчно объркващо, нали? И в хора на тези ДА-та и НЕ-та, въпросът трябва ли ни нова ядрена централа, се преобърна в „Да сложим ли най-сетне кръст на проекта АЕЦ „Белене“. И в тази говорилня така и не се разбира на каква цена ще си светим без нова ядрена мощност, ако животът на блоковете на АЕЦ „Козлодуй“ не бъде удължен. Все пак срокът им на работа е до 2017 и 2019 г.

Smoke on the water*

Кризата е като тежката мъгла, която все по-гъста става. Дори според един анекдот световната криза нямало да ни засегне, тъй като била икономическа. И наистина, на картата на България вече с лупа трябва да търсим големите заводи, които работят и плащат добре. На българите

им е по-лесно да изброят закритите предприятия, отколкото да посочат името дори на един новооткрит промишлен гигант. Нямаме ли (силна) индустрия, очевидно може да минем без каквато и да е АЕЦ. Референдумът бе един напълно излишен харч и вместо да се фокусират върху бъдещето на българската икономика и енергетика, именити политици използваха цялото си ораторско майсторство, за да убеждават, че ако спрем проекта АЕЦ „Белене“, ще сме по-добре. Но какво стана с въпроса „Да се развива ли ядрената енергетика в Република България чрез изграждане на нова ядрена електроцентрала“ - върху него политиците не разсъждаваха, а се фокусираха най-вече върху съдбата на АЕЦ „Белене“.

Money for nothing**

Без особено колебание бяха хвърлени над 20 млн. лв. за организацията на вота, и поне още толкова са изхарчени за агитация „За Белене“ и за „Белене“. В това надцъкване с аргументи не стана ясно какво точно става с проекта АЕЦ „Белене“.

„Апокрифният“ доклад на британската банка HSBC бе изваден на показ и всички го четеха, както дяволът чете Евангелието. Едната азбука разигра апокалиптичен сценарий как ще загробим над 22 млрд. лв., ако един ген се построи атомна/ядрена централа. От другата сервирара „блого“ с над 60 хил. нови работни места в този енергиен гигант на българската икономика, който ще ни донесе милиарди инвестиции и перспектива за едно по-светло бъдеще. А вече четвърта година и това правителство харчи пари за АЕЦ „Белене“ и дописва свои глави в сагата, започнала с постановление на Министерския съвет от март 1981 г.

Мамма mia***

В един от репортажите в деня на вота се чу: „Икономиката на България се разби и всичко запустява. Безработицата е ужасяваща, не се издържа вече. Младите търсят каквато и да е реализация навън, станахме бели те роби на Европа...“ Друг глас от народа обобща: „Хората вече нищо не ги интересува. Да става каквото ще, в тази гържава оправия няма!“

С милионите, които само през

януари 2013 отлетяха за това безсмислено допитване, можеше да се финансира нов фонд за младежко предприемачество например, да се направи център за иновации... А защо не и да се създаде нова програма „Намери работа в чужбина“.

Show must go on****

АЕЦ „Белене“ продължи да е удобното кранче. Някои все още помнят първата среща на премиера Бойко Борисов с Владимир Путин по време на среща на върха в Гданск в началото на септември 2009. Путин бе все още министър-председател, а Борисов бе съвсем в началото на премиерския си мандат. Тогава руският му колега ребром му постави въпроса за бъдещето на трите българо-руски енергийни проекта – АЕЦ „Белене“, нефтопровода „Бургас-Александруполис“ и газопровода „Южен поток“. Борисов бе помолил за отсрочка до ноември, но явно е пропуснал да уточни годината. Чак през декември 2011 г. българското правителство реши окончателно, че България се оттегля от проекта за петролопровода. Размина ни се с около 8 млн. евро гължими вноски. През март 2012 парламентът каза „Не“ на

бременността наистина е нежелана, важно е тя да се прекъсне навреме. Но елитът обича да извлече своя максимум от всяка ситуация. Тук, както Алеко Константинов би казал, всичко е „шиито-крито“. Понятието „национален интерес“ гнес е като жълтата стотинка за ресто, може да минеш и без нея.

Референдумът беше полезен с това, че хората, макар и да пуснаха малко бюлетини, в обширните репортажи си казаха мнението за икономиката и енергетиката, за цялостната ситуация в страната. Но за съжаление отново само журналисти и социолози си водиха бележки.

Този жалък четвърти референдум в историята на България от последните 100 години дава отговор защо в Италия гумата „българин“ (bulgaro, bulgara) вече е станала нарицателно за нещо безлично, без съпротива, за човек, който няма собствена воля и позиция.

Извогу

По-добре без допитване до народа, отколкото вот по модела „27 януари 2013-а“. Скрилата цел на този референдум бе да обезсмисли провеждането на референдуми. Оттук насетне ще казват: „Нали видяхте какво стана с референдума през 2013 г.?!“

Резултатите от допитването всеки тълкува, както му е угодно. Управляващите заедно със Синята коалиция го приеха като доказателство да спрат АЕЦ „Белене“. БСП „прочете“, че мнозинството в България е „за“ ядрената енергетика и за „АЕЦ „Белене“. Хората на Меглена Кунева, които призоваха за бойкота на вота, заявиха, че имат силна подкрепа в лицето на негласувалите. Политици и политолози поисква промени в Закона за референдумите, който е сложил такава висока бариера, че на практика обезсмисля провеждането им. А онези близо четири пети от избираемите, които не дадоха своя глас, са доволни, че показаха как не искат да бъдат манипулирани.

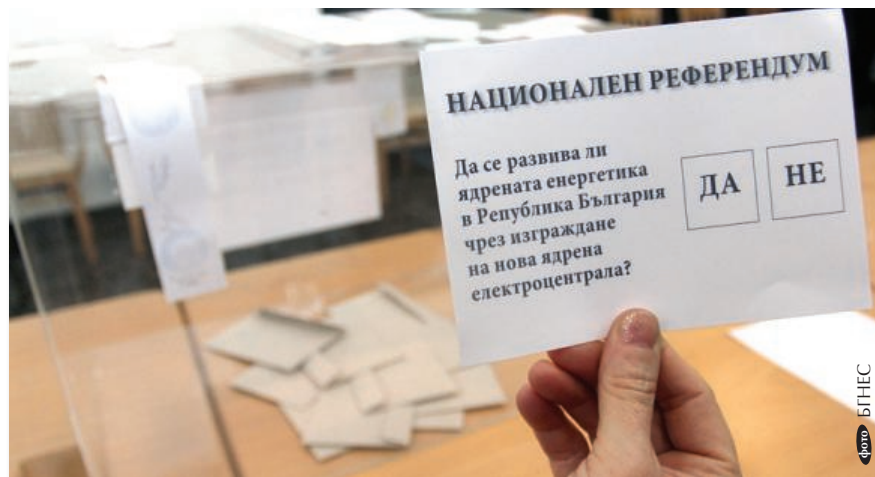
На ход пак са политиките, за да решат предрешената съдба на нашата втора АЕЦ-и-и-и...

* Deep Purple – англ. Дим над водата

** Dire Straits – англ. Пари за нищо

*** Abba – итал. Майко мила

**** Queen – англ. Шоуто трябва да продължи

Референдумът за нова ядрена електроцентрала предвещава скорошен финал на поредния сезон на мелодрамата „Многострадална Геновева“ в съвременен вариант

АЕЦ „Белене“. През ноември 2012 г. нашата страна подписа споразумението за „Южен поток“. И сякаш за свое оправдание в интервю пред „Файненшъл таймс“ Бойко Борисов каза: „Посочете ми името на някой премиер в света, който е отменил гва от три проекта с Москва“. Защо тогава трябваше посред зима да разчистват пътина до урните?

Шито-крито

Ако политиките бяха гинеколози, щяха поне да са наясно, че ако

БУЛГАРГАЗ

Има сериозен интерес за покупка на газ от чужбина

Диференцирани цени означават разлика в пъти между отделни потребители и това спъва въвеждането им, казва изпълнителният директор на „Булгаргаз“ Димитър Гогов

- Г-н Гогов, сключихте ли договори с потребителите на газ?

- Булгаргаз ЕАД подписа договори за доставка с всички потребители на газ в страната, с изключение на газоразпределителните дружества, собственост на Овергаз инк АД.

- Направихте различни и според някои потребители добри правила за снабдяване с природен газ, защото им предоставяте алтернативи, от които могат да избират. Колко от фирмите избраха да заплащат газа авансово и колко - след като го потребят, но с внасяне на банкова гаранция?

- За едни потребители правилата може да са добри, други могат да имат претенции, че не са толкова добри. Ние се опитахме да предоставим на нашите клиенти в максимална степен такива условия, които „Булгаргаз“ е в състояние да поеме върху себе си и които донякъде минимизира нашия риск от неизпълнение на задълженията към доставчика ни „Газпромекспорт“. Забелязахме, че потребителите, които имат стабилно присъствие на пазара, които дълги години се занимават с износ на продукция, с борба в конкурентна среда на съответните пазари, където реализират продукцията си, предпочетоха варианта на банковата гаранция.

Останалите, тези, на които им е по-трудно да намерят обезпечение, приеха опцията да заплащат по предложената им схема, в рамките на съответния месец, в който се потребява газът. Съотношението е все още малко като обем в полза на банковите гаранции, тъй като се изисква определено време за получаване на документите. До края на март техният дял малко ще се повиши.

Голяма част от потребителите се ориентират към гаранциите на плащането. Банковата гаранция не се издава с цел да бъде усвоена. Тя гарантира на „Булгаргаз“, че в края на срока за плащане за съответния период ще получи дължимите от клиента пари. Ако клиентът не плати, тогава ще пристъпим към усвояване на банковата гаран-

ция.

- Давате възможност клиентът да планира и заяви количества газ в рамките на ден, седмица, месец, три месеца... Какви са предимствата на тези възможности?

- Работим на базата на годишна програма, която е задължителна. Световните производители държат да знаят какъв е обемът на контракувания с клиентите газ, за да планират производствената си програма. Много е трудно днес да добиеш 100 кубика, а утре да трябва да добиеш само 10. Такъв режим на работа на сондажите не съществува и не би бил ефективен. Затова има годишна програма. Това, което ние сме предоставили като възможност на нашите клиенти, е да правят месечни, седмични и дневни заявки, които се различават от предварително прогнозираните. Този подход е първа крачка към

създаването на балансиращ пазар на природен газ, какъвто съществува в Европа. Ние ще приемаме корекциите в рамките на количества-

та, които „Булгаргаз“ може да балансира в общия си пакет от доставки за всички клиенти. Когато това е невъзможно, ще трябва конкретният потребител да поеме част от риска, като или не получи количеството, което му е необходимо, или заплати съответната санкция за това, че не е взел цялото заявено количество газ. Тази година този риск е минимален, като наблюдаваме нормалните климатични условия през зимния сезон.

- Заявените от клиентите ви количества влизат ли в рамките на договорените с „Газпромекспорт“ 2,9 млрд. куб м годишно?

- Стагнацията в световен мащаб оказва влияние и на българския пазар. Консумацията на газ миналата година беше с 9% по-ниска, отколкото през 2011 г. Причините са две. Основната е икономическата криза и по-трудното реализиране на продукцията на нашите потребители на

международните пазари. Заради изключително топлото лято пък нямаше необходимост от допълнителни количества природен газ през летните месеци. На базата на заявките, които имаме сега, през 2013 г. ще се вместим в рамките на 2,9 млрд. куб м. Даже да влезем в диапазона 2,3-2,9 млрд. куб м, това ще ни даде по-голяма гъвкавост през летния сезон да нагнетим толкова газ в хранилището в Чирен, колкото ни позволяват паричните възможности.

- Какви са цените на газа на Балканите и на международните пазари? Очаква ли се покачване?

- Котиروските на алтернативните горива са в стабилно състояние от няколко месеца насам. Флуктуациите, които се наблюдават ден за ден, са незначителни. Според нашите прогнози те няма да окажат съществено влияние на цената най-малко в

следващото тримесечие. При всички положения цената на природния газ ще се движи в диапазона, в който е днес. Дори

може и да има някаква слаба тенденция към понижаване. Ако тези нива се запазят в бъдеще, да кажем в следващото полугодие, тази тенденция би следвало да се запази за цялата 2013 г. Факт е, че и курсът на долара е благоприятен през последните 4-5 месеца. В момента няма предпоставки, които да ни карат да мислим, че цената на природния газ трябва да расте. Напротив.

- Новите базови параметри, посочени във формулата за доставната цена на природния газ, която договорихте с „Газпромекспорт“, ще ви дадат ли възможност да излезете от затрудненото финансово състояние? Какво би трябвало да се случи, за да излезе „Булгаргаз“ от финансовата яма?

- Въпросът има две страни. Едната е свързана с взаимоотношенията ни по цената, която трябва да заплащаме на нашия доставчик. В това отношение

В момента няма предпоставки, които да ни карат да мислим, че цената на природния газ трябва да расте. Напротив.

направихме необходимото при преговорите и при подписването на новия газов договор. Цената е различна от тази, която беше и която се получаваше при старите базови параметри в нея. Факт е, че в момента тя е по-благоприятна.

Всичко се случва, но в рамките на следващите 3 г. това ще бъде базата, на която ние ще формираме цената на вноса.

Вторият въпрос е това, което вие посочихте. Как и по какъв начин постигнатите параметри в гоставната цена да доведе до стабилизиране на „Булгаргаз“. Ние сме обществен доставчик и реализирането на газа по сега действащата нормативна база се осъществява в условията на регулиран пазар. Не определяме сами цената, на която продаваме газът, а върху нея съществено влияние оказват решенията на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР). Функцията на един регулатор е да контролира правилно ли се спазва методиката за ценообразуване. Но не само контролната функция на ДКЕВР за съжаление, а понякога и чисто конюнктурни съображения, които използва Държавната комисия, влияят върху решенията за цената на природния газ.

Нееднократно представители на ДКЕВР са заявявали, че се търси баланс между енергийните предприятия, че се работи в защита на потребителите. Едва ли не Държавната комисия преценява

кое е икономически поносимо и кое непоносимо за потребителите. Такава практика в световен мащаб няма.

Ако Държавната комисия стриктно спазва нормативната уредба, със стъпките, които сме предприели и сега за поетапно възстановяване на недоизтегия приход на „Булгаргаз“, нашето очакване е в рамките на следващите няколко години да стабилизираме финансовото положение на дружеството.

- Как вървят разплащанията

ДКЕВР преценява кое е икономически поносимо и кое непоносимо за потребителите. Такава практика в световен мащаб няма.

с топлофикационните дружества, които ви дължат големи суми?

- Зле. Няма промяна в ситуацията, която се наблюдава

в последните 10 г. В зимните месеци, когато консумацията на топлофикациите расте, расте и техният дълг. Причините са и обективни, и субективни. Обективен е фактът, че при тях постъпленията се генерират, след като изтече месецът и топлинната енергия е консумирана. Сигурно обективна е и събираемостта, която имат. Но част от нея е със субективен характер - събираш толкова, за колкото положиш усилия. Субективен е и начинът, по който се

търси решение на този въпрос. Защото по същия начин ние можем да вдигнем ръце и да кажем - ами топлофикация не ни плаща тогава и ние няма да плащаме на нашите доставчици.

- На кого сте длъжници?

- В момента сме длъжник към доставчиците. Имаме и друг дълг, който е към Българския енергиен холдинг. Надяваме се в следващите няколко месеца да ги изчистим.

- Но в същото време всеки потребител може да купи газ от друг доставчик, не само от „Булгаргаз“. Можете ли и вие да откажете газов договор, да не доставите газ на некоректен плавец?

- По действащия Закон за енергетиката доставката на природен газ от „Булгаргаз“ в

Отскоро „Булгаргаз“ се помещава в нова сграда

качеството му на обществен доставчик е услуга от обществен интерес. И в този смисъл ние сме длъжни да извършваме дейността си в интерес на обществото. Примерът с Топлофикацията е красноречив.

Освен всичко друго сигурен съм, че нито един доставчик няма да желае да доставя природен газ примерно на „Топлофикация София“.

- Вече имате право да продавате излишния, извън договорената доставка руски газ, на чуждестранни купувачи. Случва ли се това?

- Ние винаги сме имали право да продаваме, но досега в договорите беше записано, че руският газ е предназначен за българския пазар. В новия договор такава клауза не съществува.

- За да продадете излишъка от природен газ в чужбина, нашата цена трябва да е конкурентна на другите доставки на газ в региона.

- Факт е, че „Булгаргаз“ разполага с портфейл от природен газ. Голямото количество газ, което купуваме, е от внос през „Газпромекспорт“, останалата част е български газ, който купуваме от добива на „Мелроуз Рисорсиз“ на Галата и Каварна Изток. Този микс ни позволява да притежаваме конкурентен портфейл.

Факт е, че откакто се знае цената на газа за първото тримесечие, запитванията към „Булгаргаз“ за доставка на природен газ извън пределите на България зачестиха.

Разбира се, този въпрос не може да се реши само с подписването на един договор. Има и технически условия, за да може да бъде осъществена такава доставка. В момента ние проучваме именно тези условия. Надяваме се в рамките на първото тримесечие много от въпросите да сме си ги изяснили.

- Когато заработи газовата връзка с Румъния?

- Точно така. За да сме в състояние да реализираме малки обеми извън пределите на българския пазар.

- Преговаряте ли вече за доставка на газ от Девенци?

- Имаме предварителен договор. Очакваме концесионерът да ни информира кога ще са готови окончателните резултати и откога ще започне добива на природен газ. Условието е, че започвайки добива на природен газ от находище Девенци, ние ще получаваме приоритетно голяма част от добитите количества.

- Може ли „Булгаргаз“ да стане балансър на пазара? Изгодна ли ви е такава роля?

- Чисто формално балансирането се извършва от оператора на газопреносната мрежа, тъй като той е администраторът на това балансиране, той определя режима на работа на газопреносната мрежа. Той трябва да бъде страна в балансирането, без да генерира допълнителни печалби за себе си. „Булгаргаз“ разполага с необходимите предпоставки да бъде балансиращ участник, тъй като ние имаме обем от

газ, който може да се яви или излишък, или недостиг. Да не говорим за количествата. Но за да бъде изгодно, това означава, че ние трябва да можем сами да определяме степенята на възможност - с какви количества да балансираме и при каква цена. Иначе няма как да бъде изгодно. Не може да балансираш с газ, когато ти е по-евтин, отколкото го купуваш, нещо, което дълги години правихме.

- За диференцирани цени на природния газ се говори от 2000 година. Ще ги въведете ли?

- В България битовото потребление на природен газ едва ли надхвърля 5%. За какви групи можем да говорим? Истина е, че в момента индустриалните потребители носят големия товар на цените на природния газ върху себе си. Въпросът е да съществува много прецизна методика, която да посочва какви са параметрите и основанието един потребител да попаде в една или друга група. Защото групите не могат да се диференцират само по обем на потребление. Има и други параметри, които са важни. Важно е дали потребителят има непрекъсваем цикъл на потребление, дали е сезонен потребител. Всичко това има значение. Положително е, когато цикълът е непрекъсваем, със стабилно дневно потребление на газ. Хубаво е, когато потребява 100 милиона, а не 20 000 кубика на година. Засега нямаме предпоставки в България да въведем такава диференциация, защото това означава разлика в цената на едни и други потребители понякога в пъти. Това спъва въвеждането на диференцирани цени на газа.

- От 14 години сте в „Булгаргаз“, как се развива компанията през тези години?

- Като всяко нещо в живота на човека - спираловидно. Има моменти на възход, има и моменти на спад. В момента се отблъскваме от лош момент и виждаме светлина в тунела.

- Очакванията ви за 2013 г.?

- Работа в спокойна обстановка, с ясно разписани, действащи правила на пазара и съдействие както от наша страна към потребителите, така и от тях към нас.

СИАНА СЕВОВА

- Г-н Николов, откакто вие сте начело на общината в Бургас, градът се развива изключително динамично и позитивно. Какви са приоритетите ви във втория мандат?

- Доволен съм, ако наистина е така и се забелязва сериозен напредък в развитието на Бургас и общината, но смятам, че това могат по-добре да кажат моите съграждани. Оставам крайната оценка на тях. Нашата задача – на мен и моя екип, е да си поставяме все по-високи и смели цели и да работим зряво за тяхната реализация. Това и правим вече втори мандат.

Основният приоритет се запазва, а именно желанието и усилията на общинската администрация да превърне Бургас в модерен и проспериращ европейски град. Докато в началото на първия мандат предимно анализирахме, писахме и кандидатствахме пред европейските фондове, то през тази година имаме да изпълняваме едновременно няколко огромни проекта – Интегриран градски транспорт, реставрацията на остров Света Анастасия и моста на плажа, канализации в няколко квартала и съставни селища. Затова ще изпълняваме новия бюджет по мотото „Бургас – модерният град“.

- Общината е отличник по усвояване на еврофондовете, какви проекти готвите?

- До няколко месеца трябва да започне мащабна реконструкция на любимия на бургазлии площад „Тройката“, за да се превърне в модерен европейски площад с атрактивни зони за отдих и разходка, провеждане на концерти на открито и културни изяви.

Този проект включва и изграждане на подземна улица под площада, свързваща улиците „Княз Борис I“ и „Ген. Гурко“, като целта е транзитно и безконфликтно преминаване на автомобилния трафик по пешеходните пространства и свързването на западните жилищни квартали с Приморския парк. Ще бъде извършено укрепване на паметника „Альоша“ и сградата на бургаския съд, тъй като са със сериозни пукнатини. Ремонтът на „Тройката“ ще е труден и месеци наред ще създава неудобства на бургазлии, но обновяването на града трябва да продължи.

Друг важен проект е изграждането на пробива между улиците „Янко Комитов“ и „Струга“ за извеждането на тежкия трафик и осъществяването на директна транспортна връзка между комплексите „Славеиков“ и „Меген рудник“. Изключително

Димитър Николов: Бургас ще има

През първия мандат писахме, сега изпълняваме проектите, казва кметът на морския град

ФОТО: ОБЩИНА БУРГАС

Списание „Икономика“ стартира съвместна рубрика с портала на българските общини www.kmeta.bg. В нея ще представяме успешните примери за развитие на регионите у нас, за решаването на градски проблеми, за облагородяването на жизнената среда на българите, която започва от всеки град и село. Гост в първото издание на рубриката е Димитър Николов, кмет на община Бургас, която изпълнява няколко големи проекта, свързани с модернизацията на града.

чително ключовото и натоварено в момента кръстовище „Трапезица“ ще се трансформира в кръгово и това ще облекчи автотрафика.

23 спортни и обществени сгради, детски градини и училища ще бъдат ремонтирани и санирани с европейски средства. Обектите са включени в проектите за саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност към Фонд „Енергийна ефективност и възобновяема източници“ и към Международен фонд „Козлодуй“.

През 2013 година в Бургас ще започне из-

граждането на един от най-съвременните атракциони в България – „Подземният град“, на мястото на неизползваемите бомбоубежища в Морската градина. Той ще се превърне в една от топатракциите за туристите. В такава ще се превърне и новият туристически обект, чието строителство започва напролет – комплексът „Аква калде“, с възстановяване на античните бани и продължаване на национално значимите

СОБСТВЕН КОРАБ

археологически разкопки там. Продължават разкопките и около гревната църква до морето на Сарафово, както и на неизследвания досега район в местността Шилоото.

- Наскоро беше одобрен проектът за ново рибарско пристанище в Сарафово, кога и как ще започне реализацията?

- Наскоро подписахме договора за реконструкция и модернизация на рибарско пристанище Сарафово. Това даде възможност веднага да стартира подготовката на конкурсните процедури. След избора на изпълнител ще започне да тече 18-месечен срок за реализация на проекта.

Това е първият одобрен български проект

по мярка „Инвестиции за реконструкция и модернизация на рибарски пристанища, кейови места за разтоварване и покрити лодкостоянки“ по Оперативна програма „Рибарство“.

Три години работим по този проект. Не беше лесно, защото досега такъв не е реализиран у нас. Миналата година силна буря натроши десет лодки в Сарафово. Вярвам, че такова нещо се случва за последен път, и съм щастлив, че можем да изградим там модерно и безопасно пристанище. Проектът предвижда то да бъде с капацитет от 104 места за кораби до 8 метра и 6 места за кораби до 20 метра. Изграждането на рибна борса ще даде възможност на рибарите за директна продажба на улова, без прекупвач. Ще бъдат изградени административна сграда, зона за първа продажба, паркинг с над 100 места, покрито тържище с 20 броя маси. Фасадите са решени в атрактивен модерен стил. Предвижда се периметърът на цялото пристанище да е осветен и снабден със система за видеонаблюдение.

- Как върви проектът за превръщането на остров Света Анастасия в туристическа атракция? Какво ще мо-

гат да видят туристите това лято? Ще пътува ли катамаран до острова през летния сезон?

- Реставрацията на остров „Света Анастасия“ и символа на Бургас – Моста, тече и в момента, фирмите работят в срок. Междувременно Община Бургас не губи време и обяви обществена поръчка за избор на изпълнител за доставка на пътнически кораб, тип катамаран, който

Как ще изглежда рибарското пристанище Сарафово

да обслужва туристическата дестинация Моста – остров Света Анастасия и обратно.

Бургас единствен в най-новата история на България ще закупи и притежава свой собствен кораб. Сега трябва да намерим и най-малко двама капитани, които ще управляват кораба, за да са почивача и работна смяна.

- Имате идея в града да се изгради велосипедна мрежа. Докъде е този проект?

- Изграждането на веломережата в град Бургас е част от цялостното реализиране на проекта за интегриран градски транспорт. Бъдещите велоалеи ще бъдат вписани в цялостната транспортна схема на града и ще допълват двете бързи автобусни линии – BRT. Велотрасетата са разделени условно на 5 линии – транзитна, допълваща, рекреационна и др.

Велосипедистите ще могат да се прикачат на всяка една от тях максимум за 3 мин, а оттам до 20 мин най-много ще достигат до желаната от тях крайна дестинация. Те ще бъдат разчертани сегрегирани, където е възможно извън пътното платно, успоредно на него или

върху него – където няма друг вариант.

Всички градски комплекси са включени в новите над 20 км велоалеи, като до най-многолюдния ж. к. „Меден рудник“ ще се стига по 2 велолинии – едната минаваща по бул. „Тодор Александров“, втората – по бул. „Индустиална“.

Освен веломережата, проектът за интегриран градски транспорт включва още изграждане на 2 бързи автобусни линии, нова визия на автогара ЮГ и на терминала в „Меден рудник“, Централна автобусна спирка, 40 броя нови и модерни автобусни спирки по трасето на BRT, единен център за управление на обществения транспорт и 4 пешеходни надлеза.

До април 2014 г. този проект трябва да бъде финализиран.

- Тъй като сте в ръководството на ГЕРБ, какви са очакванията ви за парламентарните избори? Как ще се включите вие лично?

- Далече ми се струват все още изборите, макар че вече осезаемо усещам започналата кампания. Като кмет управлявам общински проекти за 300 милиона лева – в момента изцяло съм се съсредоточил върху тях.

- Как работите с правителството, разчитате ли на подкрепата на кабинета?

- Премиерът Борисов и това правителство доказаха, че не са безразлични към проблемите на Бургас, които години наред беше negliжиран от предишните управляващи. Много хубави неща се случиха тук с тяхна помощ. Твърдва имаме още смели планове, за чието реализиране ще търсим държавна подкрепа.

- Имате ли самочувствието, че Бургас вече заема мястото на морска столица на България?

- Отговора на този въпрос ще дадат хората. Не приемам работата си и развитието на Бургас като съревнование с Варна или другите български градове. Целта ми, както вече казах, е да превърнем Бургас в модерен европейски град и предпочитано място за живот, реализация и отпочив за млади и стари, за българи и чуждестранни туристи. Ако Бургас и Варна се развиват успоредно и ускорено, в условията на една благородна конкуренция, смятам, че това ще е добре за България. В края на краищата след София ние сме другият регион, който произвежда най-много за страната като икономически продукт.

Премиерът Бойко Борисов и министрите отговориха на въпроси на бизнеса, свързани с науката, иновациите, зелената енергия

фото: ВИКТОР ЛЕВИ

Повече пари за наука

Бизнесът акцентира на енергийната тема пред премиера Бойко Борисов и министрите

„България е от малкото примери за страна, която точно използва европейските пари за важните за Европа и за България теми“, заяви премиерът Бойко Борисов на работен обяд с бизнеса, организиран от Американската търговска камара два дни след референдума. Темата на срещата бе „Правителствени приоритети и политики през новия

От предприемачите

Николай Вълканов, председател на съвета на директорите на „Минстрой холдинг“:

Евтиното гориво привлича

Срещата на правителството с бизнеса, организирана от AmCham, бе полезна с това, че се чуха насоките за развитие през следващите години. Но премиерът Борисов, както сам отбеляза, не би могъл да поеме по-дългосрочни ангажименти от лятото на тази година, освен ако не спечели изборите.

Концесиите

За да има растеж на икономиката и нови работни места, трябва да има инвеститори, концесии, банки, пари. В България има добра законова рамка, има пари в банките, а когато се получат концесии и има добър бизнес план, не е трудно да се вземат и заеми. Това правителство направи позитивни промени, свързани с добивната индустрия. По-рано концесиите зависеха от три министерства, те се даваха трудно и забавянето беше огромно. В този мандат бе намерено разрешението на проблема. България има природни богатства и трябва да се разработват. Имаме минерална вода, възлища, руда... Нашата страна е сред малкото държави, които разполагат с големи залежи на

уран, но засега не се разработват. Бихме могли да станем голям износител на уран. Това ще са приходи и работни места.

Шистов газ

Най-важно е, че разполагаме с големи залежи на природен газ, които трябва да се използват. Важен момент е, че за да имаме евтино гориво, трябва да се насочим към добив на шистов газ. В САЩ цената на природни газ е шест пъти по-ниска, отколкото у нас. В Пенсилвания например има много опит и технологията за добива на шистов газ непрекъснато се усъвършенства. Там за един ден добиват толкова, колкото България използва за цяла година. Великобритания със своите консервативни разбирания от няколко години работи по добива на шистов газ. Прави се законодателна рамка, мониторинг, извършва се сериозно наблюдение, така че всички да са спокойни. От две години насам Полша също работи много активно по усвояване на технологията и скоро тя ще стане производител на шистов газ. Надявам се по въпроса за шистовия газ да нямаме такова колеба-

ние, каквото се получи с АЕЦ „Белене“. Въпросът за добива на шистов газ трябва да върви напред и то първо разяснително, а след това и законодателно. Убеден съм, че с добра законодателна рамка ще се елиминират всички възможни екологични негативи. При евтин природен газ от собствени източници индустрията, химията и металургията ще заработят по друг начин, ще дойдат чуждестранни инвеститори. По правило евтиното гориво привлича инвеститорите. Със знания, технологии и инвестиции се създава работеща икономика.

ВЕИ инвестиции

Инвестиционните разходи за възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) падат. Но тези, които вече са изградени, взели са кредити при други разходи и за самата инвестиция, те започват да се декапитализират. Такса присъединяване трябва да е по-справедлива. В тази сфера има дисбаланси, които трябва разумно да се преценят и да се отстранят. Трябва да се отчете, че министър-председателят има добра визия за развитие на ВЕИ сек-

програмен период и многогодишната финансова рамка на ЕС за 2014 - 2020 г.". Според министър-председателя ниските резултати на предишното правителство влияят върху преговорите с Брюксел за парите за страната в следващия програмен период и те вървят трудно. „България усвояваше под 1%, сега с последните пари, които платихме, сме на около 30%. Договорили сме 100%“, посочи премиерът.

Въпроси, свързани с науката и образованието, бяха поставени пред премиера и министрите. Борисов обеща повече пари за наука и иновации, учените обаче трябва да работят в тясно сътрудничество с фирмите. Той заяви намерения за сериозни трансформации и във Фонд „Научни изследвания“. С промените в Закона за насърчаване на инвестициите, които са на дневен ред в Народното събрание, държавата ще създаде сериозни стимули за инвеститорите да откриват предприятия

тора, кани инвеститори, но при тези вече далеч по-ниски цени. Но за онези, които направиха своите вложения преди промените, също трябва да се помисли.

Наука и образование

Бизнесът трябва да инвестира в наука, и то в специализираната научна дейност. „Минстрой холдинг“ инвестира в научни изследвания и разработки, тъй като в рудодобива знанието е наше сериозно конкурентно предимство.

Ние възлагаме задачи на колективи от учени и инженери, най-често те са от Минно-геоложкия университет, където са най-добрите специалисти в минната област. Помагаме много на науката – купуваме техника, оборудваме зали, вземаме студенти на практика при нас. Ние сме в непрекъснато взаимодействие с науката и образованието. На колектив от 20 учени възложихме да подготвят проект за разработване на концесията „Върба-Батанци“. Бизнесът и науката трябва да са в непрекъснато сътрудничество. Следим световните тенденции и световните разработки и не можем да си позволим изоставане. Участваме и в световни конгреси по минно дело. В нашия бранш сме доста организирани и сме пример как трябва да се работи с науката. Ние представяме и своите виждания за развитие на

с много нови работни места, обеща министър Делян Добрев в отговор на питане от предприемачите. А министърът на труда и социалната политика Тотю Младенов увери, че от 1 януари 2014 г. отпадат всички пречки пред българите за работа в страните от Европейския съюз.

Сред въпросите от бизнеса силен акцент взе енергийната тема, като проблемите с инвестициите във ВЕИ имаха превес. „Технологиите поевтиняват, защо в България никои не направи завод за слънчеви батерии или за перки, а ги оставят от Китай?! Българските граждани

са ми по-мили, затова казахме, това са цените и нагоре няма да качваме. Ще заложим на енергийната ефективност, чрез нея България може да не похарчи 800 млн. лв., а това си е печалба, не ги ли изхарчиш. С 13% поскъпване на тока натоварихме най-бедното население в Европа. Ако не бяхме се намесили навреме, държавата щеше да фалира. Сега инвеститорите в зелена енергия са добре дошли. Може да правим зелена енергия, колкото искате. Ще имате цялото съдействие на правителството, но при тези цени!“ – отсече Борисов.

Николай Вълканов

Със знания, технологии и инвестиции се създава работеща икономика.

образованието, участваме

в подготовката на учебните програми, четем лекции на студентите. Когато в аудиторията се изправи човек от бизнеса, чиято работа всеки ден е свързана с добива на руда, нещата изглеждат по друг начин.

Взаимодействие

Добрият бизнес не чака подобни срещи с правителството, за да си зададе въпросите. Ние контактуваме непрекъснато с ресорните министри и с премиера, заедно готвим стратегиите и вече има стратегия за добива на полезни изкопаеми. В нашия бранш се създаде добра среда за работа. Правителството обръща внимание на онези, които искат да правят реален бизнес. За да има чувателност, трябва от двете страни да

има изпълнение на ангажиментите.

Пазар на труда

През 2014 г. европейският пазар се отваря за българи, но това не ни плаши. Ще има единици, които ще напуснат страната, тъй като Европа не е необятен пазар на труда. За добрите специалисти и тук се предлага добра работа, и то добре платена. Където има печеливш бизнес, има и атрактивни заплати. В момента в нашия холдинг работят най-добрите инженери. Някои от тях бяха в чужбина и вече се върнаха. Ако имаш идеи, и в България може да развиеш добър бизнес. Ще напомня, че според данните на статистиката 1700 от най-успешните малки и средни компании през 2012 г. са произвели продукция за 21 млрд. лв. и са направили 1.3 млрд. печалба. Има бизнес в България, но не го виждаме.

ГОЛЕМИТЕ ОСЕМ

Българската агенция за инвестиции раздаде призове на най-значимите инвеститори на 2012 година

ГЕОРГИ ЖЕЛЯЗКОВ

За седма поредна година Българската агенция за инвестиции (БАИ) връчи наградите „Инвеститор на годината“. Осем компании от различни сектори заслужиха аплодисментите на тържествената церемония. Бика - символ на конкурса, връчиха президентът Росен Плевнелиев, изпълнителният директор на БАИ Борислав Стефанов и председателят на Българската търговско-промишлена палата (БТПП) Цветан Симеонов. В своето встъпително слово гържавният глава представи „рецептата за България в икономически план за 2013“, която той обобщил с пет ключови думи - свързаност, интеграция, стабилност, заетост и ефективност. Президентът изрази задоволството си, че преките чуждестранни инвестиции в страната продължават да нарастват и са с около 250 млн. евро повече спрямо

2011 г. „Инвестициите са важни за страната независимо от техния размер и всеки инвеститор, и всеки лев инвестиция имат своята стойност“, каза Росен Плевнелиев.

В сектор „Машиностроене“ награда „Инвеститор на годината“ получи производителят на автомобили от китайската марка Great Wall „Литекс Моторс“. Статуетката бе връчена на изпълнителния директор Илия Терзиев. Инвестиционният проект на компанията е на обща стойност около 190 млн. лв., като досега са вложени 43 млн. лв. в завода в лешкото село Баховица. Назначени са над 250 служители, а общият капацитет е около 50

000 автомобила годишно.

Сред нагадените в категория „Машиностроене“ е и южноафриканската компания „ALC България“, която в средата на 2012 г. откри фабрика за производство на кожени тапицерии за седалки за 5 и 7 серия на BMW. Призът беше връчен на генералния мениджър за България Шон Бош. В новооткритата фабрика в село Мусачево, община Елин Пелин, са инвестирани около 8 млн. лева основно в производствено оборудване и към този момент са открити над 500 нови работни места.

„Инграм Майкрос“, която е на 81-во място в класацията на най-големите американски корпорации „Форчън 100“ за 2012 г., също беше отличена с наградата. Статуетката получи директорът на компанията Елън Майкълс. Фирмата е най-големият дистрибутор в световната IT индустрия, а дейността си в България започна през октомври 2012 г. В новооткрития център за услуги в София са назначени 120 служители, а амбицията на компанията е да събере на едно място мощни бизнес процеси.

В сектор „Електроника и електротехника“ бе отличена „Р и М България“, която е част от швейцарската компания за производство и дистрибуция на пасивни компоненти, медни и оптични кабели Reichle & De-Massari.

Японската „Пентакс Медикъл България“ получи награда в сектор „Електроника“. Призът беше връчен на мениджъра на дружеството Стефан Турийски. През юни компанията откри сервизен център за ремонт на ендоскопска апаратура в Пловдив. Инвестицията до този момент е в размер на 4 млн. лв.

Една от водещите компании за

България е отлично място за инвестиции

БОРИСЛАВ СТЕФАНОВ,
изпълнителен директор
на Българската агенция
за инвестиции

През 2010 г. с колегите от агенцията обмисляхме дали изобщо е необходимо да правим тези награди. Тогава кризата беше в разгара си и в една такава обстановка да се организират церемонии и да се раздават награди, не звучеше много разумно. Тогава се замислихме, че ни обграждат много негативни новини и хората изобщо не си дават сметка колко инвестиции се случват в България, дори в тази тежка финансова и икономическа криза.

За три години профилът на фирмите, които бяха наградени, се промени много - по отношение на инвестираните средства, създадените работни места, икономическите сектори и дори гържавите, откъдето идват инвеститорите.

Това, което не се промени, е основната мисия на този конкурс - да отличи инвестиционните проекти, които са реализирани у нас през изминалата година, да популяризира тези проекти и да покаже, че дори в тези все още тежки икономически условия има хора, които не се страхуват да инвестират, и България е отлично място за техните инвестиции.

ИЛИЯ ТЕРЗИЕВ,
изпълнителен директор
на „Литекс Моторс“

Успехът ни се дължи основно на тези 250 млади момчета, които като истински професионалисти, по-добре даже от германците, произвеждат нашите автомобили. Благодарение на тях по пътищата на България се движат 1800 автомобила от марката Great Wall. Пожелавам си след 3 години над 18 хил. автомобили, произведени от десет пъти повече работници, да се движат по пътищата на Европа и да показват, че българите можем заедно да бъдем на върха на индустриалната пирамида, а именно автомобилостроенето.

КИРИЛ ДОМУСЧИЕВ,
собственик на „Биовет“

Вложихме неимоверни усилия и в рамките на една година успяхме да реализираме една такава мащабна инвестиция на стойност 60 млн. лв. Производството на предприятието е доста сложно и изграждането на завода изискваше доста усилия. Горд съм, че инвестициите се реализираха именно в Разград, защото имаме възможност да ги направим в САЩ и Китай. Избрахме града, защото се намира в един от най-бедните региони в България, и смятам, че Агенцията за инвестиции трябва да насочва инвеститорите към Северна България, защото там положението не е никак добре.

производство на захарни изделия в България - „Престиж 96“, също получи награда. През 2012 г. дружеството инвестира 30 млн. лв. в изграждането на нова фабрика за захарни изделия във Велико Търново.

АНАСТАСИОС ПАНАЙОТОПУЛОС,
изпълнителен директор
на „Престиж 96“

България може да се гордее, че се превръща в една от най-добрите инвестиционни дестинации в Централна и Източна Европа. Инвестирахме във Велико Търново и се радвам, че имаме възможност да прогължим да инвестираме и да създаваме работни места. Ще продължим да произвеждаме нашите продукти по най-високи стандарти и да изнасяме нашата продукция навън.

ШОН БОШ, генерален мениджър за България на ALC

Решението да гоидем в България беше взето след кратък анализ на ситуацията в Източна Европа. Определящите фактори бяха икономическата ситуация, политическата стабилност и членството в Европейския съюз. Една година след стартирането на инвестицията в завода на компанията работят над 500 души. Произвеждаме по 3500 кожени тапицерии за седалки на автомобилите от 5 и 7 серия на BMW. До края на годината възнамеряваме да увеличим двойно капацитета на производство.

МАРТИН РАЙХЛЕ,
изпълнителен директор
на „Р и М България“

Компанията ни инвестира повече от 10 млн. евро през последните осем месеца. Създадохме нови работни места и съм впечатлен колко качествени хора успяхме да намерим тук. В България ние създаваме продукти с швейцарско качество, които изнасяме за Европа, Близкия изток и Азия. Ще препоръчам и на други швейцарски фирми да инвестират в България.

Друга българска компания, която получи награда, е производителят на биотехнологични и фармацевтични продукти „Биовет“. Призът беше връчен на собственика на дружеството Кирил Домусчиев. През тази година компанията завърши строителството на новия си завод за биотехнологии и фармацевтични продукти в Разград. Инвестицията е 30 млн. евро. Новосъздадените работни места са около 200. Продуктите на компанията се продават в над 70 страни в света, а 98% от производството е предназначено за експорт.

Последна сред отличените компании с наградата „Инвеститор на годината“ е многопрофилната болница „СофияМед“. Статуетката получи

собственикът на медицинското заведение Николай Тиков. Болницата беше открита през май 2012 г. Общата инвестиция в изграждането ѝ е 40 млн. лв., което я прави най-голямата българска инвестиция в здравеопазването. Лечебното заведение осигурява общо 380 работни места и разполага с 450 легла, разпределени в 12 отделения.

СТЕФАН ТУРИЙСКИ, мениджър на „Пентакс Медикъл България“

За по-малко от шест месеца създадохме работещо предприятие, което в момента ремонтира ендоскопи за цяла Европа. Служителите на компанията доказаха със своята мотивация и желание за работа, че инвестицията, която беше направена от японската компания, е нещо добро.

Royal Castle

Design Hotel & Spa

Идеалният обект за бизнес срещи и отдих Ви очаква!

Конферентните зали на хотел „Роял Касъл Хотел & Спа“ са перфектното място за Вашето корпоративно събитие, семинар, конференция, обучение. Изключителното качество на оборудване прави залите на „Роял Касъл“ Ваш най-добър партньор в бизнеса. А след това имате възможност да се потопите в свят на красота, създаден заради здравето!

Подарете си мигове на спокойствие и уют и оставете напрежнатото ежедневие зад себе си! Седем стаи за Спа терапии, Душ Виши, Хамам, Солено езеро и много други преживявания, създават перфектен оазис за релакс и възстановяване на тялото и духа!

Royal Castle Hotel & Spa · Elenite Bulgaria
phone: +359 55 468 960 · call centre: +359 70 018 411
www.royalcastle-bg.net

Иванка Попова, заместник-председател на УС на:

Разширяваме портфолиото си с атрактивни продукти за физически лица

- Г-жо Попова, как бихте определили 2012 година за Общинска банка?

- Изминалата 2012 г. наистина бе успешна година за Общинска банка с добър и стабилен ръст на печалбата. Запазахме стабилните си позиции в общинското банкиране, където сме лидери с 24% от депозитите и 18% от кредитите на българските общини. Разширихме гоброто си сътрудничество с бизнеса. Започнахме да развиваме банкирането на гребно и да популяризираме банката сред по-широк кръг от крайни клиенти. Тази година продължаваме активно дейността си в тези направления, като ще акцентираме на кредитирането на физически лица.

- Кои от новите продукти привлякоха най-голям интерес?

- Разширихме портфолиото си от продукти за физически лица с няколко интересни предложения, с които смятаме, че определено заинтригувахме нашите клиенти. Едно от най-атрактивните ни предложения е програмата с преференциални условия за кредитиране на лица, заемащи ръководни длъжности, със свободни професии и такива с добри и стабилни доходи. Много успешна се оказва и инициативата за стимулиране на наши лоялни клиенти, а именно програмата за възстановяване на първоначално договорените лимити по потребителски кредити. Над 30% от селектираните клиенти се възползваха от нея. Сред добрите ни продукти е и програмата с преференциални условия за служители на бюджетни структури и на наши големи корпоративни клиенти. Като резултат Общинска банка отбеляза нетен ръст от 2% на кредитите, предоставени на граждани и домакинства през последното тримесечие на 2012 г. спрямо пре-

гходното. Това ни дава увереност, че следваме правилна стратегия за развитие на кредитната ни политика.

- Какво да очакват клиентите на банката през 2013 година?

- През 2013 г. отново усилията ни ще бъдат насочени в посока създаването на нови конкурентни предложения, които ще предизвикат интереса на клиентите. Предстои стартирането на програмата за възстановяване на първоначално договорените лимити по ипотечни кредити, която е насочена към нашите дългосрочни добри клиенти. Друг много важен проект за нас е разработване на новата ни револвираща кредитна карта, с която ще обогатим продуктовата си гама. С цел да бъдем добри партньори и на нашите клиенти, които са изпаднали във временни финансови затруднения, пускаме и

програма за адаптиране на погасителни планове по просрочени кредити на физически лица. Имаме атрактивни предложения, насочени към всички групи крайни клиенти, които са много конкурентни на банковия пазар.

Общинска банка предлага атрактивни условия по своите кредитни продукти за специални клиенти. Целевата група на офертата са клиенти със стабилни и регулярни доходи, заемащи ръководни позиции, и лица, упражняващи свободни професии. Преференциалните условия са по потребителски и ипотечни кредити. Предложението включва предоставяне на потребителски кредит в размер до 40 000 лева, както и два пъти по ниска такса за одобрение и документно оформяне на сделката – намалена от 3% на 1,5%. Клиентите няма да заплащат такса за кандидатстване и предсрочно погасяване със собствени средства. Ползване на безплатно интернет банкиране, безплатна застраховка „Живот“ и по-изгодни условия за издаване и ползване на дебитни карти са допълнителни бонуси към добрите решения, предлагани от Общинска банка.

Минко Герджиков: Време е за значими български инвестиции в Гърция

Минко Герджиков е изпълнителен директор на Гръцкия бизнес съвет в България (ГБСБ) от 2011 г. Той дълги години е бил търговски представител на страната в южната ни съседка. Бил е директор на дирекция „Югоизточна Европа“ в Министерството на търговията и външноикономическите отношения.

Роден е на 2 май 1955 г. в Троян. Завършва Финанси в УНСС

в София. Бил е зам.-министър на търговията и външноикономическите отношения в служебния кабинет на Стефан Софиянски и ръководител на преговорите по приемането на България в ЦЕФТА и за сключването на споразумение за свободна търговия. Бивш зам.-кмет по финансите в Столична община.

Гръцкият бизнес съвет в

България е неправителствена организация с нестопанска цел, създадена през 2005 г., в която влизат над 200 фирми - 160 гръцки, 30 кипърски и 30 български. Целта на организацията е да съдейства за осъществяване на контакти и обмяна на информация между фирмите членове и голям брой фирми партньори и институции в България, Гърция и Кипър.

Организацията е домакин и на форуми с участието на бизнес лидери като Саша Безуханова

БЪСБ

СВЕТЛАНА ЖЕЛЕВА

- Г-н Герджиков, как се развиват двустранните икономически отношения с Гърция на фона на кризата?

- Гърция е третият най-голям инвеститор в България, след Австрия и Холандия, като обемът на тези инвестиции надвишава 3 млрд. евро през 2012 г. и за това има обясними причини. Но през последните две години обемът им започва да намалява. В настоящия период над 50 000 българи са заети в гръцките предприятия в България. Гръцките инвестиции са насочени и се реализират в ключови отрасли на нашата икономика като стоманодобив, металообработване, стъklarска индустрия, хранително-вкусова промишленост, телекомуникациите и Ай Ти сектора, финансовия сектор и услугите. Независимо от икономическата криза през 2011 г. двустранният стокообмен бележи ръст от 18 на сто спрямо 2010 г. и достига 2,4 млрд. евро.

По гръцки данни над 150 хил. българи продължават да работят в южната ни съседка. Противно на наложилото се напоследък мнение, считам, че страната ни губи от това, че икономиката на южните ни съседи е в тежка криза. Като цяло - намаляват гръц-

ките инвестиции, при условие че всяка година през последните 15 г. сме имали по 150-200 млн. нови инвестиции. Стокообменът през последната година също бележи застои заради кризата, голяма част от българите, които се турят там, са заплашени да загубят работните си места. Трябва да се разсее едно погрешно мнение, което се тиражира в публичното пространство, че страната ни може да спечели от гръцката криза. Винаги е по-добре вашият съсед да е богат, отколкото да има материални проблеми.

- В кои сектори на икономиката може да се реализира успешно сътрудничество?

- На първо място бих посочил сътрудничеството ни в областта на туризма. Един милион българи са посетили южната ни съседка през 2012 г., също толкова гърци са били у нас. Гърците са най-многобройната група туристи както по време на празници, така и за ски туризъм. На българския пазар имаме пет гръцки банки, които с техните активи тук в размер на 18 милиарда лева представляват 23 на сто от активите на цялата българска банкова система.

Имаме много добро сътрудничество в изграждането на инфраструктурата между двете

страни. Знаете, има решение за изграждане на газова интерконекторна връзка между България и Гърция, през март се очаква да се открие ГКПП Маказа, който да свърже Кърджали с Комотини и това е 5-ият ГКПП между двете държави, което считам за голям напредък.

С бързи темпове се изгражда магистрала „Струма“. На последните срещи между президентите Росен Плевнелиев и Каролос Папуляс и премиерите Бойко Борисов и Антонис Самарас беше обсъждано свързването на пристанищата Солун и Вигин, а също Александруполис и Кавала с Варна и Бургас. Тези проекти ще помогнат за задълбочаване на сътрудничеството между двете страни и ще съдействат да се усилат международният трафик, който ще преминава през тях. Гърция и България ще задълбочат двустранните си връзки на всички равнища, както и ще продължат и активния политически диалог. През февруари гръцкият премиер Антонис Самарас връща визитата на министър-председателя Бойко Борисов в София и се очаква тези проекти да бъдат конкретизирани по-детайлно.

- Каква 2013 година очаква гръцките и българските фирми според Вас?

- Ако ме питате дали очаквам да се оттеглят гръцки компании от България, ще кажа, че не очаквам. Това, което се забелязва, е, че те продължават да са активни и да увеличават, макар и леко, инвестициите си. Но в година на криза за Гърция да се очакват нови инвестиции у нас, е нереално. Това, което сега можем да очакваме, е гръцките фирми да запазят своите инвестиции в България, възползвайки се от благоприятното данъчно облагане и още ред предимства на нашата бизнес среда. Според данните, с които разполагаме, функциониращите у нас гръцките предприятия са експортно ориентирани и се очаква да запазят конкурентоспособността си на международните пазари. Ето защо ние очакваме стабилизиране и леко разширяване

на дейността на гръцките производствени и промишлени предприятия. Имаме данни, че те дори наемат допълнително персонал.

- Как върви строителството на новия София Ринг Мол, който е голяма гръцка инвестиция?

- През лятото на 2011 г. започна строителството на новия мол в столицата. За местоположение бе избрано Околобръстното шосе, в близост до ИКЕА, като двата търговски центъра ще бъдат свързани чрез пешеходен преход и ще делят общ подземен паркинг с над 3500 паркоместа. Това е инвестиция на Sofia Ring Mall и в проекта ще бъдат вложени над 120 милиона евро. Очакваме да бъде завършен до октомври. Инвеститори са две гръцки дружества - Fourlis Group и Kustas. Fourlis Group може да се нарече гръцкият „Технополис“, а Kustas е собственик на най-големия контейнеровозен флот в Гърция. В последните години тази компания навлезе в карго превозите между Китай и Европа.

- Още какви икономически новини може да очакваме от Гърция?

- Знаете, кабинетът на Гърция предприе пакет от мерки, за да може страната да си осигури нова голяма поредица от спешни заеми. И те се очаква да дадат скорошни резултати. В южната ни съседка в момента тече едно реструктуриране на банковия сектор, водещ до неговото окрупняване, което ще се отрази и на нашия банков сектор. Тревожно е, че безработицата там вече надхвърля 25 на сто, което нарежда страната на първо място в общността по този показател. Това е един голям проблем, който занимава гръцкото общество и който трябва да бъде решаван от правителството през тази година. Има и друг голям морално-психологически въпрос, който влезе във фокуса на вниманието на тяхното общество - а именно, че теглените заеми са усвоени сега, а ще трябва да се изплащат не само от сегашното, но и от следващите 1-2 поколения. И това е едно от нещата, за които трябва да се поучим от тях, а именно така да развиваме

икономиката, че да не се залага бъдещето на страната. Големият проблем пред Гърция е, че страната е загубила доверието на международните инвеститори и дълго време ще трябва да мине, докато тя отново се появи на картата им.

Политическата обстановка остава сложна и доведе до поляризация. В продължение на 30 години страната се управляваше от ПАСОК и „Нова демокрация“, които събираха над 80 на сто от гласовете на гръцките избиратели. Сега освен традиционните партии в парламента влязоха и крайно десни и крайно леви партии, което също задълбочи проблемите пред страната. Въпреки сложността на политическата ситуация считам, че Меморандумът, който беше подписан, и пакетът от мерки, съгласуван с кредиторите на страната, са все стъпки в правилна посока. Знаете, предприетите реформи включват намаляване на помощи за трайно безработните и за пенсионерите, които не са навършили 65 години, по-високи данъци поради отмяна на необлагаемия минимален доход. Премахват се също данъчните облекчения за семейства с деца. Увеличават се тежестите върху недвижимите имоти, както и корпоративният данък. Със ставка от 15% се облагат вече лихвите по влоговете. Тези и други мерки трябва да донесат в хазната 2,3 млрд. евро през тази година. Гърция получи нов транш от 34,3 млрд. евро за своята икономика, а целта е до 2020 г. сумата на дълга ѝ към БВП да бъде 120 на сто.

- Как през годините се развива двустранните икономиче-

ски отношения и редно ли е да стъпят на ново ниво?

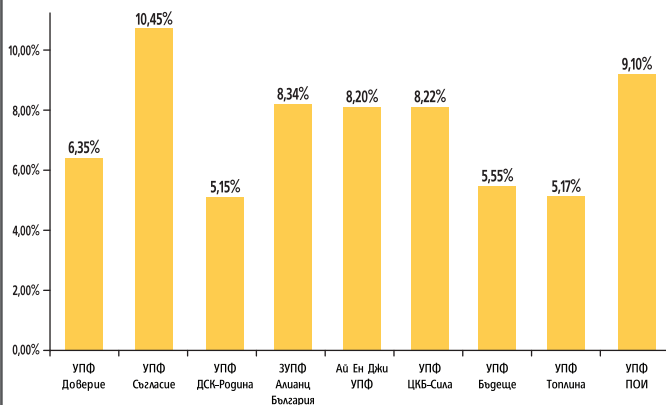
- Ако се върнем назад, ще видим как се развиваха и укрепваха българо-гръцките отношения. В началото на прехода, през 90-те години, Гърция помогна на България със средства, храни и други помощи. Южната ни съседка подкрепи приемането на страната ни в НАТО, а после и в Европейския съюз. Може би сега е дошло времето, в труден за съседите ни момент, ние също да помогнем – например да развиваме сътрудничеството между бизнес общностите на двете страни. Мисля, че вече е настъпило време за реализация на по-значими български инвестиции в Гърция. Сега техният размер в южната ни съседка възлиза на около 27 млн. евро и се формира предимно от закупени имоти на нашенци. Очакваме от българските фирми инвестиции в други по-сериозни направления на икономиката.

- Кое събитие от живота на Гръцкия бизнес съвет ще запомните?

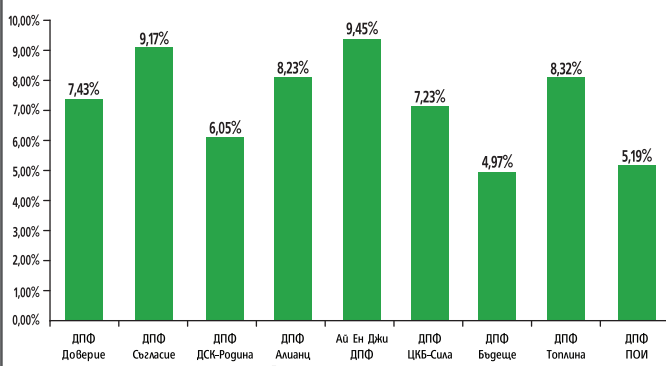
- Това е официалното посещение на президента Росен Плевнелиев в Гърция през юли миналата година. Организирахме среща с всички собственици на големи гръцки фирми, реализирали инвестиции у нас – над 50. Те се събраха на форум в Атина с участието на българския и гръцкия държавен глава. Срещата бе много вълнуваща и полезна. Всички инвеститори се запознаха лично с българския президент, споделиха проблемите си, а той представи своите бизнес виждания, че Гърция е много важна за България. Знаете, съседът е по-важен от роднината.

НОМИНАЛНА ДОХОДНОСТ НА ФОНДОВЕТЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2012 Г.

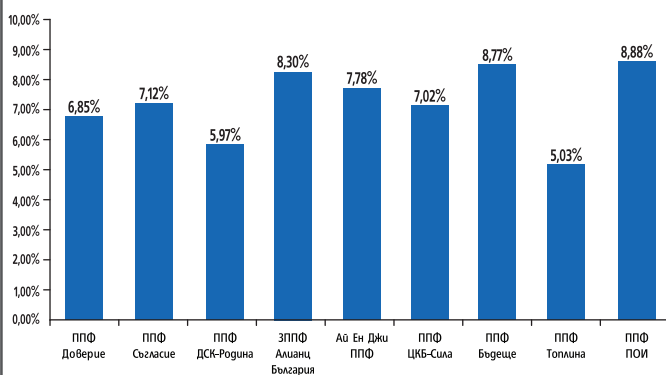
ДОХОДНОСТ НА УНИВЕРСАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

ДОХОДНОСТ НА ДОБРОВОЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

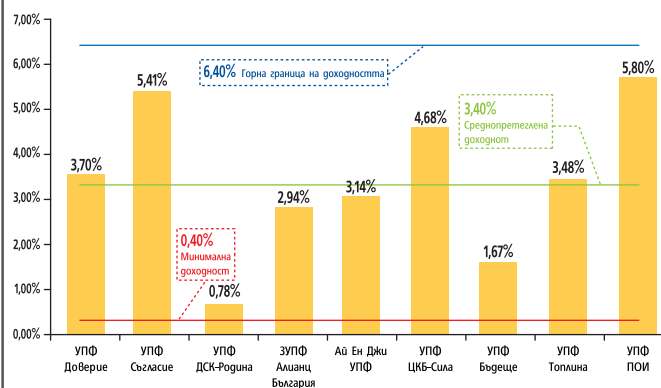
ДОХОДНОСТ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

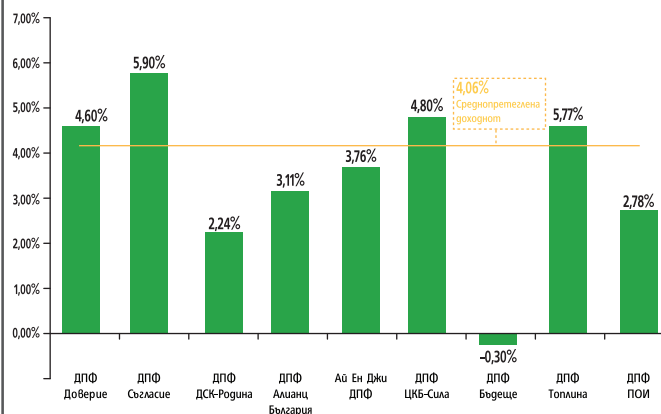
Източник и изчисления: Комисия за финансов надзор (www.fsc.bg)

ДОХОДНОСТ НА ФОНДОВЕТЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 30.12.2010 г. - 28.12.2012 г. НА ГОДИШНА БАЗА

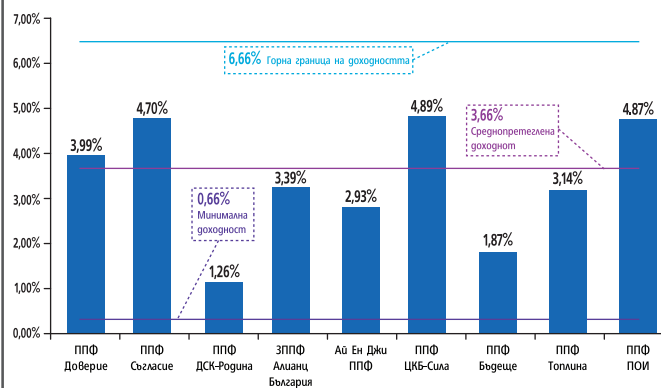
ДОХОДНОСТ НА УНИВЕРСАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ ЗА ПЕРИОДА 30.12.2010 г. - 28.12.2012 г. НА ГОДИШНА БАЗА

ДОХОДНОСТ НА ДОБРОВОЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ ЗА ПЕРИОДА 30.12.2010 г. - 28.12.2012 г. НА ГОДИШНА БАЗА

ДОХОДНОСТ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ ЗА ПЕРИОДА 30.12.2010 г. - 28.12.2012 г. НА ГОДИШНА БАЗА

Забележка:

- Източник и изчисления: Комисия за финансов надзор (www.fsc.bg);
- Комисия за финансов надзор оповестява информация за номиналната доходност към края на всяко календарно тримесечие за предходния 24-месечен период;
- Комисия за финансов надзор оповестява информация за номиналната годишна доходност след края на всяка календарна година.

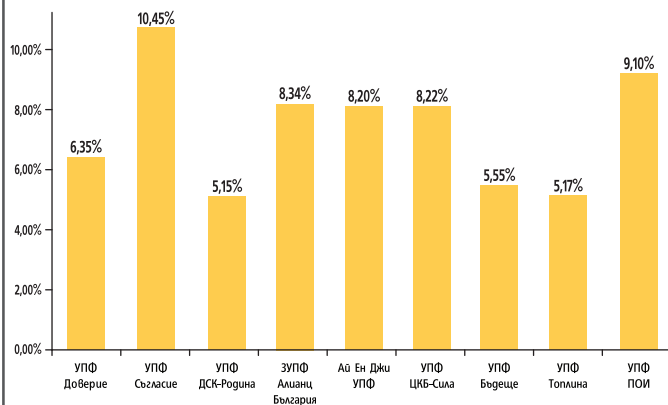
*Информацията е по данни на Комисията за финансов надзор (www.fsc.bg).
Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.

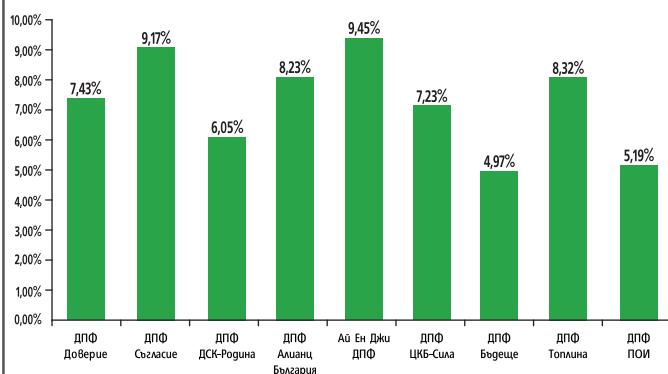
Осигурените лица във фондовете за допълнително пенсионно осигуряване избират лично пенсионен фонд, който да управлява средствата по индивидуалните осигурителни партиди. Средствата, които постъпват за осигурителни вноски са лични и могат да бъдат наследявани. Отговорността за резултата от тяхното инвестиране е право на личен избор!

НОМИНАЛНА ДОХОДНОСТ НА ФОНДОВЕТЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2012 Г.

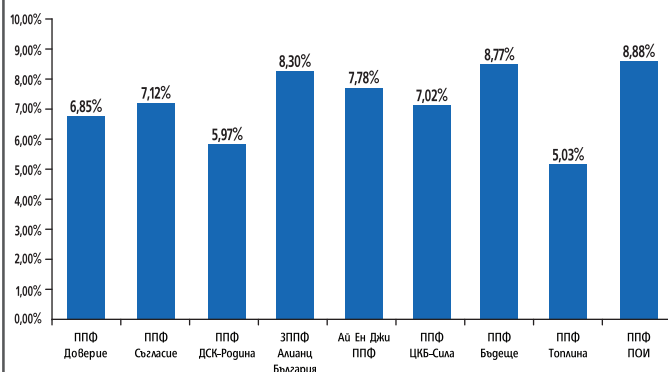
ДОХОДНОСТ НА УНИВЕРСАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

ДОХОДНОСТ НА ДОБРОВОЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

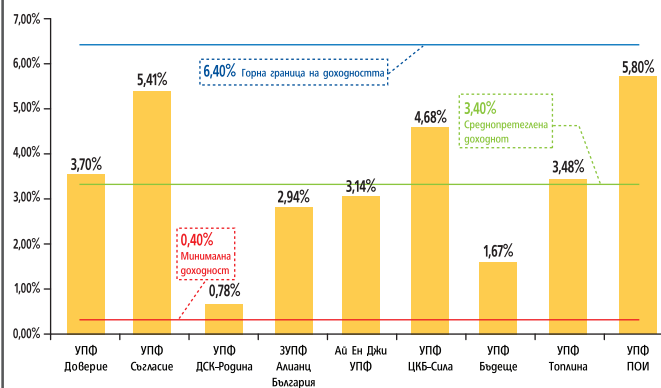
ДОХОДНОСТ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ

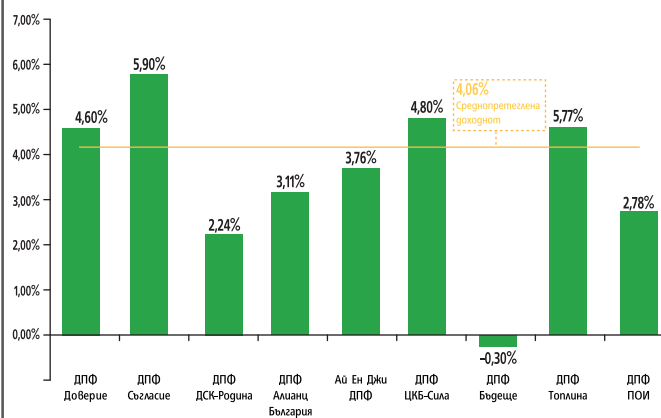
Източник и изчисления: Комисия за финансов надзор (www.fsc.bg)

ДОХОДНОСТ НА ФОНДОВЕТЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 30.12.2010 г. - 28.12.2012 г. НА ГОДИШНА БАЗА

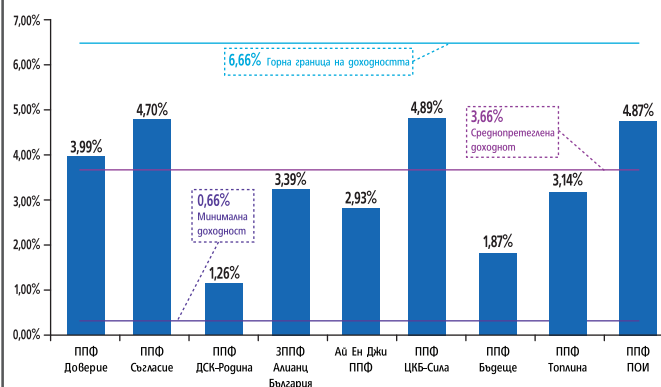
ДОХОДНОСТ НА УНИВЕРСАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ ЗА ПЕРИОДА 30.12.2010 г. - 28.12.2012 г. НА ГОДИШНА БАЗА

ДОХОДНОСТ НА ДОБРОВОЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ ЗА ПЕРИОДА 30.12.2010 г. - 28.12.2012 г. НА ГОДИШНА БАЗА

ДОХОДНОСТ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ ЗА ПЕРИОДА 30.12.2010 г. - 28.12.2012 г. НА ГОДИШНА БАЗА

Забележка:

- Източник и изчисления: Комисия за финансов надзор (www.fsc.bg);
- Комисия за финансов надзор оповестява информация за номиналната доходност към края на всяко календарно тримесечие за предходния 24-месечен период;
- Комисия за финансов надзор оповестява информация за номиналната годишна доходност след края на всяка календарна година.

*Информацията е по данни на Комисията за финансов надзор (www.fsc.bg).
Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.

Общини и институции все още не са напълно готови за новите законови изисквания за отпадъците и засега те ще си останат само на хартия

ТАНЯ КИРКОВА

Изненада, бурни реакции, дебати и опасения за жестоки санкции се разразиха сред притежатели на търговски обекти, собственици на офиси, административни и стопански сгради и кметове в края на миналата и началото на тази година.

Причината за паниката беше, че от 1 януари 2013 г. магазините и другите обекти в селища с над 5000 жители и в курортите са задължени да събират отпадъците от хартия, стъкло и пластмаса разделно, според новия Закон за опазване на околната среда. Санкциите за нарушителите са от 3000 до 30 000 лв.

Кметовете трябва да създадат

Изгубени в разделното събиране

условията за изпълнението на това изискване, като въведат разделно събиране най-малко на 4-те вида отпадъци от бита и определят в нова наредба реда, по който местните търговци ще изпълнят изискването на закона. Още с приемането на

текстовете обаче стана ясно, че няма готовност изискванията да бъдат изпълнени.

В специално писмо от 7 декември 2012 г. МОСВ разясни новите задължения на кметовете и ги прикани да направят преглед на съществуващите системи за разделно събиране и инсталации за рециклиране в своите общини и региони.

Посочена е записаната в закона възможност да изпълнят задължението си, като сключат договори с организации за оползотворяване на отпадъци от опаковки или с други лица с разрешително за дейности с отпадъци. Освободени от задължението са магазините и обектите, където няма действаща система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, разяснява екоминистърството.

От 264 общини в страната 119 с общо 6 286 569 жители са обхванати от системи за разделно събиране на отпадъци, според

Столична община наскоро откри депо Садината, което е първи етап от интегрираната система за третиране на отпадъци

но събиране” и хубаво звучи. Но за да има смисъл разделното събиране, да мотивираш хората да го правят трябва да има цял ешелон от други дейности, които да осигурят и насочат отделните отпазъци за рециклиране или повторно оползотворяване.

Най-голямото ни притеснение е, че много малка част от истинския смисъл на разделното събиране е в ръцете на общините, коментира Гинка Чавдарова.

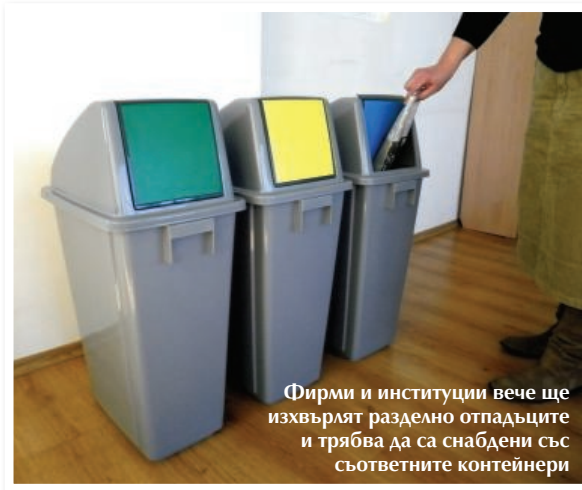
Общините провеждат разговори по задълженията с организациите за оползотворяване, тъй като това е нов елемент в договорите, които те трябва да сключват.

Министерството на околната среда, общини и организации са се обединили около становището тър-

говските обекти да изпълняват задължението си за разделно събиране, като използват същите цветни контейнери, където домакинствата изхвърлят разделно събраните отпазъци от опаковки. На този етап няма да се изисква да сключват договори за извозване на отпазъците. Ще събират разделно хартия, стъкло, пластмаса и метали и ще използват съдовете

доклада на изпълнителна агенция „Околна среда” за 2011 г. До март 2013 г. организациите по оползотворяване на отпазъци от опаковки ще предават одиторските си доклади и своите отчети за 2012 г. След напомняне от Националното сдружение на общините след 20 януари в МОСВ започнаха да пристигат справките на кметовете за наличието и състоянието на системи за разделно събиране на отпазъци и за подписаните договори с организации за оползотворяване на отпазъци от опаковки, които ще поемат чрез своите системи за разделно събиране и отпазъците от хартия, пластмаса, стъкло и метал от бита, от търговските обекти, административните и стопански сгради, казаха за сп. „Икономика” от институцията.

В края на декември стана ясно, че общините нямат готовност и всички собственици на търговски обекти, административни и стопански сгради няма да започнат да събират разделно отпазъците още в първите дни на януари. Законът изисква общинските наредби за управление на отпазъците да бъдат променени до 14 юли 2014 г. До тогава ще продължат да действат старите наредби, но екоминистерството то прикани общините да стартират изготвянето на промените в нормативния документ в кратки срокове. И толерантно обяви, че засега няма

да налага предвидените в закона солидни глоби.

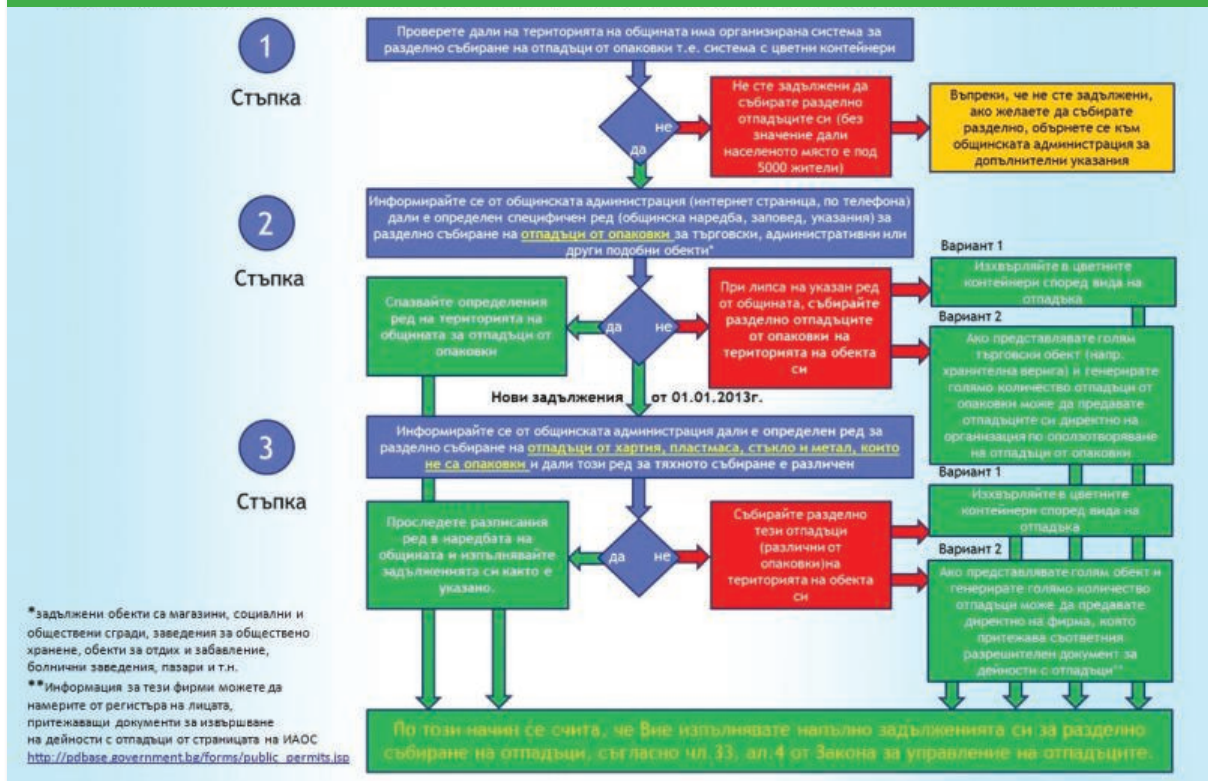
Новият закон скоро влезе в сила, така че не е нормално общините веднага да тръгнат с нови наредби. Срокът тече, ние ще покреляме общините в диалога с министерството, каза Гинка Чавдарова, изпълнителен директор на Националното сдружение на общините. Организацията е пунала до своите членове съобщение, че ще разпространи опита на общините, които първи инвестират в изпълнението на новите наредби.

Но в момента ние сме притеснени от всички останали ангажименти по Закона за отпазъците, защото наредбата дава рег, а не дава пари. Най-главното притеснение на кметовете е, че лесно се казва „раздел-

на организацията за оползотворяване, с която общината е сключила договор. Това ще става със заповед на кмета и ще бъде отразено в общинските наредби.

Два са начините за обслужване на търговските обекти, съобщи Тодор Бургуджиев, председател на „Екопак”, която е една от 6-те организации за оползотворяване на отпазъци от опаковки, които от седмица имат нови разрешителни по действащия Закон за отпазъците. Близко до големи търговски обекти ще слагаме допълнителни контейнери за хартия, пластмаса, стъкло и метал. Това ще става с разрешение на общината, ако обектът няма собствен двор или друго място, където да се разполагат контейнерите, поясни той.

Схемата на МОСВ разяснява на общини, институции и търговски обекти изискванията на новия закон за отпадъците

По-малките магазини ще трябва да изваждат вързани на вързопчетата отпадъци от хартия, картон, велпана и полиетилен и наша кола ще минава по маршрути и ще ги прибира, обясни Бургуужиев как ще работи неговата организация.

Над 75 000 са търговските обекта в България, няма смисъл всеки магазин да сключва договор с нас, няма кой да подпише толкова договори, смята той.

Разбира се, ще ги проверяват дали търговецът е подписал заповед къде служителите да хвърлят хартията, полиетиленовите пликчета и пластмасите, гоълни той.

Много от големите търговски вериги и молове са имали договори с организации по оползотворяване и фирми с разрешителни за дейности с отпадъци и по предишния закон. Там разделното събиране е организирано отдавна. Те печелят от тези отпадъци, тъй като ние изкупуваме материалите, които те събират, каза шефът на „Екопак”. Моловете си имат контейнери за разделно събиране и при тях казусът е по-лесно решим.

Администрацията на Президентството изхвърля хартията, използваните чашки за кафе и гружите си отпадъци разделно в 1000 цветни контейнера, предоставени от организацията. Те се изпразват в близките шарени контейнери, които са разположени на улицата, разкри още той опита на една от институциите, които трябва да изпълняват новите законови изисквания. В Наредбата за отпадъците от опаковки, влязла в сила през ноември, се казва в различните общини по колко контейнера да се слагат според

броя на жителите.

Организациите предлагат да сложат допълнителни контейнери извън определените места, ако жителите пожелаят, а общините се съгласят.

След поредица от срещи с бизнеса и общините Министерството на околната среда успя да си изясни кое е възможно да се изпълни и кое не по вече влезлите в сила задължения за разделно събиране на отпадъците от магазини, учреждения, фирми, болници, училища, театри и други. За това МОСВ изготви и публикува на интернет страницата си Блок

Димитър Бранков, Няма стимули

Системата за разделно събиране на отпадъците би трябвало да действа от 1 януари 2013 г. в 264-те общини в България. Такава няма в голяма част от тях, а където има - не е ефективна, смесват се различните видове отпадъци. Дори при идеални първоначални условия, дори да имаше нормативни документи,

схема, която показва какво последователно трябва да направи търговецът, за да изпълни своите задължения по новия Закон за отпадъците. Първата стъпка е да провери дали на територията на неговата община има работеща система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Ако няма, не е задължен да събира разделно отпадъците си.

Разделното събиране на отпадъците е начин за намаляване на боклука, който се изхвърля в депата, и за оползотворяване, рециклиране и повторна употреба на материалите, които се съдържат в отпадъците, което е изискване на ЕС. По новия закон общините трябва да постигнат целта 25% от теглото на техните отпадъци да се рециклират и оползотворяват до 2016 г.

15 лева е размерът на такса „депонирание”, която общините плащат за всеки тон, закаран в депото тази година, 7 лева беше през 2012 г. и това много притеснява бюджетите на общините, каза Гинка Чавдарова.

Друг притеснителен въпрос, по който от години текат много дебати, но засега не се предприема промяна, е изчисляването на таксата за смет.

През 2012 г. в България се разширява практиката за отчитане и заплащане на такса отпадъци от бита на база количество и през ноември Сдружението на общините решава процесът да продължи през 2013 г. Вече в 50-60% от общините отделни села и квартали са минали на отчитане и плащане на такса смет според количеството на образувания отпадък. На база брой съдове и честота на извозване се получава количеството отпадък, кое-

то произвежда домакинството.

Но това са главно малки населени места и квартали с обособени парцели, които си позволяват този начин на отчет. Сдружението погледнало финансово отделни общини да проучат и проиграт различни варианти за преминаване към по-точно отчитане на произведения боклук, така че домакиността да заплаща по-справедлива такса смет.

При връзване към комунални услуги - потребление на ток и вода от домакинството, са необходими законодателни промени, които да задължат местните ВиК и Електро-разпределение да подават точна базова информация по партиди. По формула се изчислява количеството образуван отпадък. Такава е практиката в Гърция. Използването на броя население и членове на домакин-

ството за изчисляване на количеството отпадък при сегашната система на либерално регистриране предизвиква много проблеми, каза Чавдарова и допълни, че опитите този метод да се приложи в някои общини се провалил главно заради отказа на етажната собственост да съобщи колко човека трайно обитават определено жилище.

Проучванията, които направихме за практиката в други европейски страни, показаха, че вариантите с контейнери с чипове, както е в Холандия и други страни, са много скъпи за нашите общини.

Явно ще трябва да ползваме опита на страни по-близки до нашия стандарт на живот, като Гърция, която прави връзката на боклука с тока и водата, заключи Гинка Чавдарова.

Община Нова Загора разполага с подземни контейнери за смет

зам.-председател на БСК:

за разделно събиране на отпадъците

въвеждащи новите законодателни промени в общините, гражданите нямат стимул да събират битовите отпадъци разделно. Те са принудени да плащат за едни и същи отпадъци по 2-3 пъти. Отпадъците от опаковки не са извадени от такса "битови отпадъци", въпреки че хората плащат за тяхното събира-

не и оползотворяване през новите продукти. Във връзка с влизане в сила на изискванията за разделно събиране и предаване на отпадъци от хартия, стъкло, пластмаси и метали от притежатели на търговски обекти, стопански и административни сгради, БСК предложи президентът Плевнелиев да сезира

Конституционния съд за антиконституционни записи които дават възможност общините да определят такса „битови отпадъци” върху отчетната стойност на активите или данъчната оценка на имотите. Изчисляването на налога на база количество образувани отпадъци, стимулира тяхното намаляване.

ЗАЦИКЛЯНЕ В РЕЦИКЛИРАНЕТО

Бизнесът за търговия с цветни и черни метали предлага мерки за овладяване на сивия сектор и промяна в Закона за управление на отпадъците

ТАНЯ КИРКОВА

4 фирми за дейности с отпадъци от черни и цветни метали с 4 площадки. Приет бил нов закон. Тогава едната каза - аз ще направя така, както изисква законът - ще сложа видеонаблюдение, ще изисквам необходимите документи от всеки гражданин и фирма, които продават метални отпадъци. Ще платя банкова гаранция, че няма да нарушавам правилата и екологичните норми за площадката.

Втората каза: аз имам 25 000 лева, но няма да ги дам за банкова гаранция. Защо да ги дам, като ще мога да мина по-лесно...Ще взема разрешително за изкупуване само на хартия и пластмаса. Хем ще имам разрешение, хем няма да дам банкова гаранция.

Третата фирма допълни: няма да вадя разрешение и няма да имам площадка. Ще се регистрирам като търговец или брокер. Законът позволява. Ще купя камион с метални отпадъци, ще ги продам и така отново и отново.

Четвъртата фирма каза: Аз няма да работя с хартия и пластмаса. Ще

си извадя разрешение за автоморга и ще държа трошките в двора. Няма да слога видеонаблюдение, а ще мога да купувам колкото си искам стари автомобили. В тях има алуминий, мед, желязо. Покрай тях мога да купувам всичко метално каквото гоиже.

Ето как от 4 фирми за дейности със скрап остава само една да работи законно, а три - полужаконно. Онази, която работи законно, е платила 25 000 лева банкова гаранция и по 5000 лв. за всяка площадка, сложила е видеонаблюдение и спазва всички изисквания на закона.

Тази приказка може да стане истина след влизане в сила на новите изисквания на Закона за управление на отпадъците.

Какви са последиците

Клиентите на легитимните площадки и фирми ще намаляват. Защото гражданите и фирмите, които връщат отпадъци, като видят камери се стряскат и отиват да предадат отпадъците там, където няма видеонаблюдение и където не им искат куп документи.

Сивият сектор в бранша ще се увеличи заради банковите гаранции, по-честите проверки и по-големите глоби и рестрикции към законните фирми.

В него ще попаднат част от малките и средни фирми, които искат да работят легитимно, но нямат финансови

възможности да покрият банковата гаранция от 25 000 лв. и по 5 000 лв. на площадка за разрешително. В сивия сектор ще излязат и фирми, които имат пари, но не искат да платят гаранцията, нито да изпълнят повишените изисквания към площадките, нито правилата

Ще нарасне замърсяването на околната среда от нелегитимните площадки на търговци със и без разрешителни. Защото дори фирми, които получат разрешителни, може да регистрират само част от пунковете за скрап, с които са работили миналата година.

Очакваме поне 700-800 площадки да работят без разрешение за черни и цветни метали, изкупувайки обаче тези отпадъци.

2300 лицензирани площадки имаше през 2011 г. Сега вероятно ще бъдат регистрирани 1000. А от останалите 1300 площадки половината ще работят незаконно, предупреждава председателят на Българската Асоциация по рециклиране Борислав Малинов.

Защо няма същите правила за автомобилите? Каква е разликата между отпадъците от черни и цветни метали и излезлите от употреба автомобили, в които има течности и части, които вредят на хората и природата. Защо за площадките за съхранение на едните се изисква банкова гаранция, а на другите, т.н. автоморга, не се изисква такава? Никой не говори за това, обръща внимание Малинов.

БАР и други организации за рецикли-

ране предлагат нови правила и мерки срещу сивия бизнес и търговията с крадени метали.

Затвор от 1 до 5 години

за търговия с метали без разрешително е една от промените в Наказателния кодекс, които предлагаме, каза Малинов.

Определянето на долна граница на наказанието ще доведе до налагане на реални наказания, дисциплиниране на бизнеса със скрап и излизането му на светло. Ако започва от 1 година, делото няма да се прекратява по маловажност. Когато хванат петима, осъдят ги и ги огласят в медиите, останалите ще се уплашат и ще се групнат. По наши данни има 5-6 случая в България на наказани крадци на метали и за извършване на търговска дейност без лиценз, но с условията присъда. А случаите са стотици, коментира Малинов.

Сега е моментът да се промени Наказателния кодекс, защото е наложителна и техническа поправка.

Член 234 б от кодекса гласи, че който изкупува или извършва търговска дейност с черни или цветни метали без лиценз се наказва с лишаване от свобода до 5 г. и глоба от 2000 до 50 000 лева. Но лицензи не съществуват вече, и излиза че всички са престъпници.

Въвеждане на Контролен лист за проверките на РИОСВ и МВР

на площадките за отпадъци от черни и цветни метали ще осигури равнопоставеност на фирмите, които ги стопанисват.

Когато се проверява една площадка е добре предварително да се знае на какви закони изисквания трябва да отговаря.

В Контролния лист те са вписани в отделни позиции, като в първата част влизат възможните проверки на екоинспекторите, а във втората - на

полицаяте.

Контролен лист за проверките е въведен в Холандия и там работи много добре. БАР създава подобен документ на базата на българското законодателство и го предложила на МОСВ. Експертите на екоминистерството го преработили и съкратили, за да бъде по-лесен за работа.

На съвместни срещи МОСВ, МВР и организациите на рециклиращия бизнес с метали уточнили съдържанието. В средата на януари своеобразният план-протокол за проверките бил одобрен. Предстои въвеждането му в практиката на екоинспекциите и МВР.

Участие на фирми от бранша в т.н. партньорски проверки тъй ще изключи

закони и програмни документи, които ще внесе в МОСВ.

Банковите гаранции да се диференцират според оборота на фирмите за дейности с отпадъци от метали, предлагат организациите от рециклиращата индустрия. Малките и средно големи фирми с годишен оборот до 1 милион лева може примерно да плащат 10 000 лв., вместо изискваната в момента гаранция от 25 000 лв. за разрешително. Глобите, проверките и рестрикциите към незаконните търговци на метали да се увеличат, а да се намалят санкциите на легалните фирми, искат организациите.

Ще предложим на Томислав Дончев браншът на рециклиращата индус-

рекета и корупционните практики. В екипите ще се включват представители на конкурентните фирми.

Информационна система ще предотвратява закупуване на крадени метали. Чрез нея полицията ще информира за кражби на части от инфраструктура и съоръжения, които може да бъдат предложени на пазара за скрап. Фирмите тъй ще подават сигнали за незаконна търговия и дейности с метали.

Въвеждане на финансови стимули

може да защити интересите на легалните фирми и да изолира незаконните. Бизнесът подготвя пакет от предложения за промени в Закона за управление на отпадъците и други

прия да се включи в Националната програма от проекти, финансирани по европейските оперативни програми през втория програмнен период 2014-2020 г. Малките и средни фирми могат да бъдат подкрепени да обновят технологиите за третиране на масово разпространени отпадъци, да изградят екологични площадки за скрап от черни и цветни метали и масово разпространени отпадъци, за закупуване на контейнери за разделно събиране и съхранение на различни по вид и произход метални отпадъци и на инсталации за рециклиране, каза Иво Георгиев, председател на Асоциацията на рециклиращата индустрия.

Възможно е също да се обмисли въвеждане на данъчни облекчения - приспадане на инвестиции в подобни съоръжения от данък печалба на фирмата-инвеститор.

Танцът на джуджетата

Пред България има две перспективи: Да създава собствени високи технологии или да приеме отредената ѝ роля на пазар за чужди постижения

Наночастици в пастата и нанонишки в четката за зъби, нанопрах в козметиката, нанотехнологии за лечение на рака, наноматериали в хардуера на компютрите... Нанопрашинки в боята предпазват автомобилите от натрупване на замърсявания, но готова ли е България да влезе в тази наноиндустриална ера, е въпрос с предизвестен отговор.

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Нано- (на старогръцки: νᾶνος - джудже) се равнява на една милиардна или 10^{-9} метра. Това е размер, който е около 80 000 пъти по-тънък от дебелината на човешки косъм. Преди повече от половин век прочутият физик и изследовател, носител на Нобелова награда Ричард Файнман за първи път споменава, че е възможно да се разместват едн-

нични атоми, за да се получават частици от 1 до 100 нанометра и посредством манипулатори да се „монтират“ наново. Така се ражда фантастичната идея с помощта на този метод да се произвеждат храни, лекарства, промишлени изделия, дори роботи. Терминът „нанотехнологии“ е въведен през 1974 г. от японския професор Норио Танигучи като обработка, разделяне, консолидация и деформация на мате-

риалите на ниво 1 атом или 1 молекула.

Изненадващо поведение

През 1959 г. Ричард Файнман изнася лекция под наслов „Има много празно място на дъното“ – идеята му е, че между атомите има големи разстояния, които може да се запълнят с атоми от груп тип и да се получат материали с нови свойства. По онова време малцина са успели да вникнат в същността на това откритие. Но през 70-те години химичните технологии напредват и постепенно се стига до нов вид разработки. Инженер-химиците откриват неочаквани свойства на наноиво. Благодарение на възможността да се правят тънки слоеве с нанометрична дебелина е разработена техниката, чрез която функционират харддискете на компютрите, а също и много други устройства. Французинът Албер Фер и германецът Петер Грюнберг през 2007 г. получиха Нобелова награда за откритието на гигантското магнитосъпротивление. Това знание позволява да се създават трислойни наноструктури, в които незначителните изменения на магнитното поле водят до значителни промени в електрическото им съпротивление. Благодарение на тази технология компютърният харддиск грастично намали размерите си и увеличи обема от информация, която може да поеме.

Отгоду нагоре

Освен промяната на свойствата, свързани с размера на обектите, от съществено значение при нанотехнологиите е процесът на получаването им. В началото технологиите са се развивали по методи чрез отнемане на материал от по-големи обекти, докато се постигнат наноразмери – този метод е бил наречен „отгоре надолу“. Но се оказва, че така няма възможност да се контролират свойствата на онова, което ще се получи при обработката. Ако обаче се тръгне

от отделен атом, като се знаят и свойствата, които трябва да се получат, атомите може да бъдат погредени така, че резултатът да се програмира – това е т. нар. алтернативен метод отгоду нагоре. Затова е грешка да се мисли, че стигне ли се размерът, се получават и съответните свойства, уверява проф. Ана Проикова, преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ и председател на Националния съвет по нанотехнологиите.

Свещеният граал

На наноиво материалите променят своя „характер“ по-

ради квантови процеси, които преобладават и чудото на нанотехнологиите е в това, че свойствата на материята може да се програмират и да създаваме точно такива материали, каквито са ни необходими за определени цели, посочва проф. Ана Проикова. Класически пример за тази невероятна метаморфоза е златото. То е инертно и е между най-добрите проводници, но когато се направи златна нишка с дебелина 1 нанометър, тя е катализатор и полупроводник. Цветът на тънкия слой от злато с наноразмери не е жълт, а е зелен, лилав или син. Променят се и електричните и оптичните свойства на метала.

Нанотехнологиите изискват висока прецизност

Това изменение на цвета е било известно на хората още когато преди векове са възраждали фини златни частици в стъклените чаши.

За Свещения граал има редица легенди, но учените вече са наясно, че той е представлявал филигранна мрежа от златни и сребърни нишки с наноразмери и това обяснява феерията от цветове. Техният спектър се мени в зависимост от ъгъла, под който пада светлината, затова според учените той е изглеждал многоцветен, разказва проф. Проїкова. В български икони и във витражи на църкви са открити впитания на фини златни нишки. Това свойство на металите е било познато от векове, но физико-химичните промени, които настъпват на наноиво, активно се проучват едва от 30-ина години насам.

Ниска летва

Предприемачите в България проявяват сдържан интерес към високите технологии. Те се интересуват не толкова от неочакваните свойства на материалите, а от бързата реализация на произведеното. Учените се вълнуват от научната страна на нанотехнологиите, бизнесът обаче търси добри печалби. Пренебрежимо малко са българските предприемачи, които имат отношение към развитието на нанотехнологиите, а без тях не може да има истински ИТ напредък.

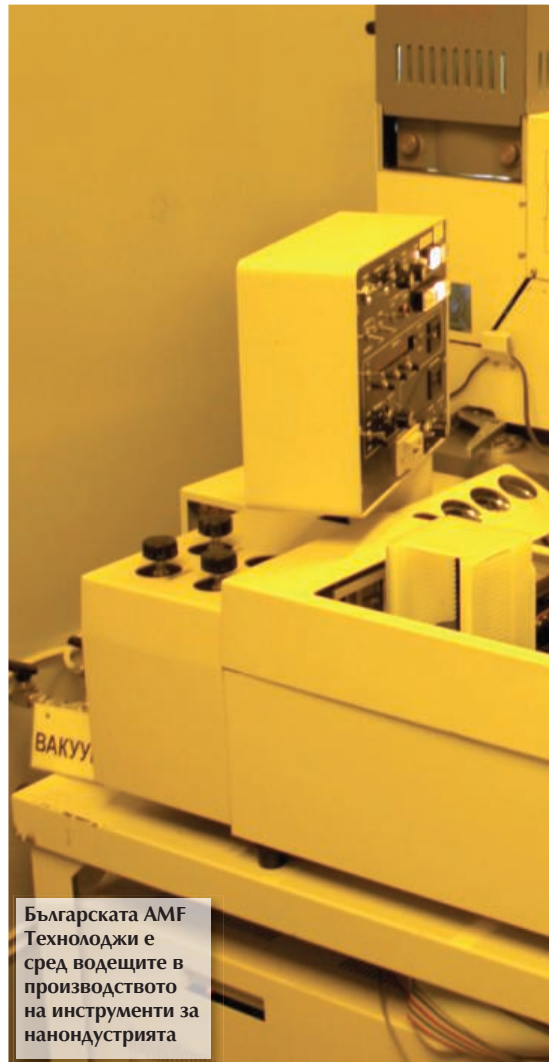
В България сме далеч от голямото производство, свързано с тази модерна технология. Има няколко причини за това. Според представители на бизнеса една от тях е липсата на достатъчен брой висококачествени научни резултати с приложна стойност. Според учени другата причина е в технологичната дисциплина – от нея зависи 80% от успеха, в тази сфера тя е от съществено значение, иначе нужният резултат не се получава. Именно това отличава нанотехнологиите като високи технологии. Прецизността

не търпи компромиси, пояснява проф. Проїкова.

Четири години изоставане

Според управителя на АМГ Техноложу Владимир Ставров в България няма условия за прилагане на научните резултати и донякъде затова няма добро развитие на високотехнологичните производства. Основното е липсата на инфраструктура, която да позволява развитието на нанотехнологиите и сходните с тях високи технологии. С подобна цел бе направен опит да бъде създаден Български нанотехнологичен център през пролетта на 2009 г. с намерението страната да получи ускорение по високотехнологичната писта. Той бе сформиран в партньорство с IBM в края на мандата на тройната коалиция, но кабинетът Борисов не му даде зелена светлина и така беше пропуснат изключителен шанс, който щеше да позволи използването на системен подход в подобни разработки. „Решението за създаването му беше политическо и не беше подкрепено със сериозни икономически мотиви. В момента в България няма индустрия, която да изисква развитието на нанотехнологиите”, твърди Владимир Ставров. Тук може да му опонираме, че при сегашното темпо на глобализация компаниите в гадена страна биха могли да работят за външни пазари. Но от позицията на предприемач с над 15-годишен опит във високите технологии той е

убеден, че ако държим една индустрия да расте, съществено е да се развиват всички елементи по веригата на принадлежната стойност. Не бива да се дава приоритет само на отделни сегменти и да се счита, че аутсорсингът или работата на ишлеме ще даде траен тласък на високите технологии. Подобен

Българската АМГ Техноложу е сред водещите в производството на инструменти за нанондустрията

Страхове

Нанотоксикологията идва

Шейла Дейвис – директор на екологичната организация Silicon Valley Toxics Coalition, провежда следния експеримент: Постава в колба с дестилирана вода 6 чифта чорапи, обработени с наносребро за спиране развитието на бактерии и премахване на неприятния мирис. След разклащане на съда в течение на 3 часа, подобно на перална машина, във водата се отделили голям

брой сребърни наночастици. Ако тази вода се добави в аквариум, тя причинява безплодие и рак на мозъка. Никой обаче не улавя наночастиците от сребро при пречистването на отпадните води.

Приложението на нанотехнологиите не се приема еднозначно. И докато се питахме дали ще навлязат в бита, то наистина се случу. Все повече хора обаче се

растеж ще е кратковременен, защото при този сценарий голямата принадлежна стойност отива другезде. IT индустрията не би могла да се развива без нанотехнологиите, тъй като тя се нуждае от нов хардуер. Ето защо според Ставров е нужно в България да има визия за бъдещето и някой да подпомага разви-

тието на перспективните направления, без да създава непреодолими препятствия.

Технологична зависимост

Решението за създаване на нанотехнологичния център не се

базираше на краткосрочна икономическа логика, то обаче беше важно за дългосрочното развитие на технологиите в страната. Ако проектът беше осъществен, вероятно днес вече щяхме да продаваме продукти на клиентите и да има утъпкана пътека към растежа.

Този разкош в развитието на високите технологии не се състоя и все по-невъзможно става да се навакса изоставането. Прекъсва се важната връзка между поколенията, натрупаното знание и ноухау се загубва и сякаш никога не е съществувало. Учебните програми в университетите са ориентирани повече към прилагането на утвърдени чужди технологии, отколкото към създаването на свои. Това ни прави много зависими, ние сме като наркомани на тема технологии, твърди Ставров.

Търсете ниши

„Едва ли ще видим смартфон, измислен от българин. А това може би и не трябва да става. В тази сфера са направени много капиталови разходи, развитието е стигнало предела на техническите и технологичните възможности. Затова най-добре да търсим свои ниши, в които има неизползвани идеи за развитие. Когато човек се вгледа в областта, в която работи, винаги се намира нещо, в което може да се направи подобрение, пробив или радикална иновация”, казва управителят на АМГ Техноложки.

България никога не би могла да се конкурира с гигантското китайско производство, което освен всичко вече госта добре е овладяло редица технологии. Няма как да спечелим състезание, което предварително е загубено. Имаме шанс в области, които не са развити.

Изберете българското

Голям проблем на България е, че вече не може да задържи хората да остават тук, въпреки опитите на различни институции да

След технологията

страхуват от тях, защото има неочаквани въздействия. Такива наночастици се акумулират в перални машини, в текстила, но през реките те попадат в моретата. В хрилете на мъртви риби вече са открити агрегати от разнообразни частици. Неизвестността поражда страх. Има сериозно движение по света срещу безконтролното използване на нанотехнологиите и „ос-

вобождаването” на продуктите след тяхната употреба, тъй като последствията не са добре проучени.

В резултат на развитието на нанотехнологиите вече се роди и нова наука - нанотоксикология. Тя се занимава с изучаване токсичността на наноматериалите - дори и от инертни съединения, в нанодиапазона тези незабележими частици стават високоактивни.

предложат решение на проблема, скоростта на изтичане на кадри нараства. Затова е важно час по-скоро да заработят организации като София Тех Парк.

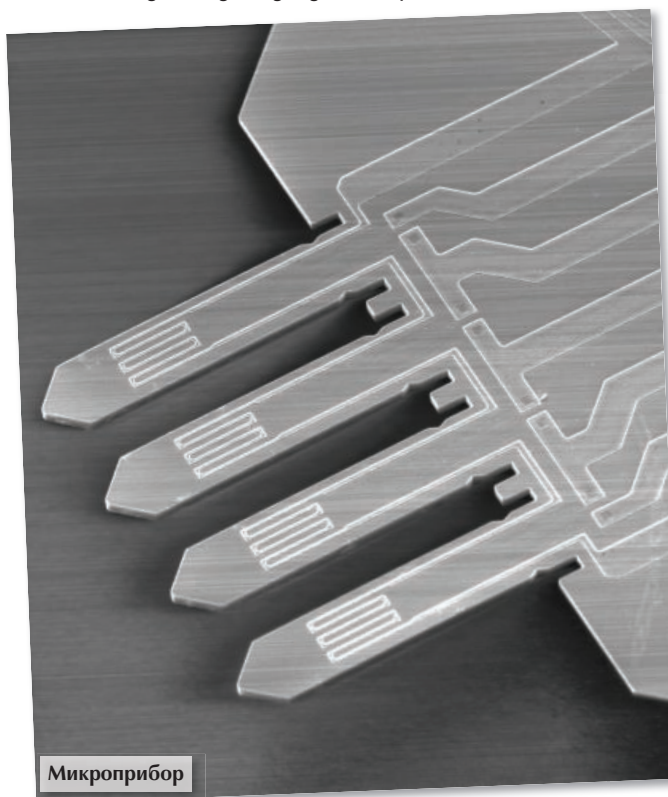
Има и друг проблем, от който страдат повечето икономики по света – Китай прави почти всичко и научи предприемачите, че може да са мързеливи. Вместо да стимулират местни производства, които да работят за техните нужди, те вземат самолета, намират съответен гоставчик от азиатските тигри и си решават проблема. Светът вече е отворен, но това няма само позитиви. По-рано имаше пречки за внос и локалните пазари правеха невероятни усилия да бъдат конкурентоспособни. В България не бе осъзнато, че говорейки за конкуренция, ние драстично изостанаме от темпото, което поддържат водещите икономики. Доскоро тук се работеше пет пъти по-бавно, пет пъти по-скъпо на единица продукция, но и 10-20 пъти по-ниско платено, като това можеше някак си да се компенсира с факта, че живееш в родината си. Ситуацията се променя и хората нямат увереност, че дори да дават всичко от себе си, ще имат добро бъдеще тук.

Къде се къса веригата

Някои казват, че на българската индустрия не ѝ трябва нанотехнологии. Те обаче ще са ѝ нужни, когато се развие достатъчно. Днес българските фирми са малки, създадени са с малко капитал и бавно се разрастват. Вероятно след 30 години в България ще има фирми, за които научните изследвания ще са жизненоважни, но как дотогава да оцелее българската наука, ако тя няма поръчки от бизнеса?

У нас и в момента се правят

сериозни научни изследвания, но те основно са по поръчка на чужди контрагенти, като срещу малко пари получават съществено знание. Иначе тези разработки биха останали непримени, тъй като няма български организации, които да се възползват от това. Връзката между научните изследвания и намирането на практическото им приложение е липсващото звено. Няма кой да използва научните открития и разработки и да ги доведе до комер-

Микроприбор

сиализация, за да се печели от тях.

Или – или

Процесът е по-сложен, отколкото изглежда. Взаимодействието между учените и бизнеса е като това лявата ръка да не знае какво прави дясната. И в момента български фирми в рамките на европейски проекти поръчват научни изследвания в чужбина, когато не намерят подходящи български партньори.

Парадоксалното положение е, че ако гържавата не отпусне достатъчно пари за научни изследвания, по-добре да не дава нищо.

„Паничка ориз“ не стига да гържи науката изправена на крака и това само угоджава агонията.

В последните 20 години не се състоя широка обществена дискусия нужно ли е на България да развива високи технологии. Ако на експертно ниво се прецени, че няма потенциал за това, то трябва да закрием и специалностите, които подготвят подобни специалисти. По-добре да готвим кадри за производства, които тук ще намират практическо приложение. Иначе България харчи пари за обучение на специалисти, които групи икономики ползват наготово. Но ако се реши да се развиват високи технологии, нека не се насърчава само използването им, но и тяхното създаване, напомня Владимир Ставров.

Нагоре или наголу

Въпросът, който стои пред много предприемачи, е дали за тях е по-изгодно да си доставят необходимите компоненти и стоки от Азия, или тук да ги произвеждат. На дневен ред все по-остро стоят неясностите, свързани с развитието на родината икономика – дали на базата на ку-

тайски части или продукти дадена българска компания да се развие и евентуално бързо да умре заради невъзможността да устои на конкуренцията заграница, или е по-перспективно у нас да се създаде цялостна инфраструктура и компаниите в началото да печелят по-малко, но да имат перспектива за устойчиво развитие. Така в страната ще се обучат хора, ще се откриват нови работни места и ще има растеж на икономиката.

От България се очаква да е отворен пазар за стоки и услуги, а не значим производител. Нашият национален интерес обаче диктува друго, политиките трябва да го осъзнаят и да започнат да насър-

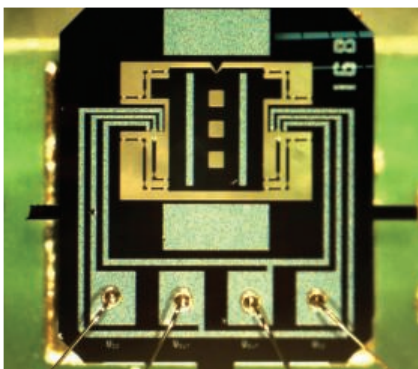

„Чистата стая“ - без такова съоръжение не могат да се правят високотехнологични продукти

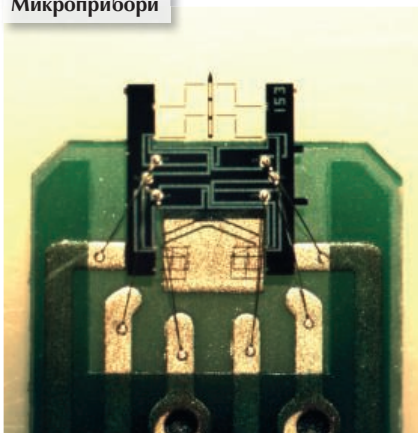
чават развитието, посочва председателят на Националния съвет по нанотехнологии. България не би могла да стане голям играч в нанотехнологиите, но би могла да стане значим регионален производител, смята още проф. Ана Проїкова. В Сърбия вече са осъзнали колко перспективна е тази област. В нея не са нужни огромни инвестиции, трябва няколко десетки милиона, дадени навреме. По-късно става наистина късно. Специалистите в тази сфера може да бъдат спечелени, привлечени и задържани само с интересни проекти.

Оптимистично

Има обещаващи неща, които се правят и в момента в нашата страна. По отношение на нанотехнологиите е забележим напредъкът в няколко наши университети и в БАН. Шанс винаги има, достатъчно луди, но и умни глави се намират. Въпросът е как този

Микроприбори

процес на естествено развитие на знанието да бъде овладян и да бъде правилно направляван. Има хора с голям потенциал в България, които биха могли да се включат в развитието на високите технологии. Като отидат в чужбина, българите започват да работят с друго темпо и да показват сериозни резултати. Това показва само, че у нас липсва технологична съоръженост и добра организация на работа. Надеждата е, че младите хора сами ще се насочат към перспективните сфери на съвременната икономика.

Засега няма сигнали, че на родна земя в нанотехнологиите нещо сериозно предстои. Това е въпрос на капитали, на инвестиции, но и на осъзнаване, че без конкурентни предимства ще изпадне от пазара. Високите технологии са „оръжие“, с което печелиш и ставаш тигър или губиш битката и се превръщаш в гжугже.

Мечтите на алхимика

Откривателят на нанодиамантите проф. Ставри Ставрев вече предпочита да реализира своите разработки зад граница

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Човечеството неефективно ползва природните ресурси, то копае руда и я превозва на огромни разстояния, за да я преработи и да получи метал, добива въглища и нефт и те са основни енергоносители, отглежда крави и от млякото прави млечни произведения... Нанотехнологиите са като магиче-

ска пръчица. Те ще дадат възможност от определена суровина чрез малък програматор да се създават храни, лекарства и материали. Това не е научна фантастика, а недалечна реалност, уверява проф. Ставри Ставрев, откривателят на нанодиамантите.

Дългият път

От средата на 80-те години на миналия век Ставри Ставрев се е посветил на проучване свойствата на наноматериалите. През 1986 г. започнал синтез на наноструктури на база въглерод, които работят при високи температури от 700 до 1300 градуса по Целзий. В последните години на соца правил серия от изследвания по програма на Съвета за икономическа взаимопомощ за създаване на ултрадисперсни материали. Оказало се, че непечените тухли и керемиди

Проф. Ставри Ставрев открива нови и нови приложения на нанодиамантите

имат 4 пъти по-голяма якост от печените. По онова време ученият синтезирал материали с използвайки енергията на взривни вещества и така се натъкнал на нанодиамамантите. При взрива се развива температура около 4600 градуса, свободният въглерод минава в състояние на плазма и се превръща в нанодиамамант. Това е изцяло контролиран процес, ползват се специални взривни камери и проф. Ставрев вече добре е овладял този метод.

Взривна камера, използвана за синтез на нанодиамаманти и свръхтвърди въглеродни наноструктури

налице. При достатъчен обем на производството цената ще намалее и технологията ще е още по-приемлива за внедряване. И у нас има фирми, които обмислят как да използват нанотехнологиите, за да повишат конкурентоспособността на своите продукти и изделия.

Плюс-минус

Проф. Ставрев вече има горчив опит от сътрудничество с български предприемачи, които опитали да присвоят неговата технология, както и да получат финансиране за изпълнение на проект, който вече е бил осъществен от учения по линия на ЕС и научният резултат е отчетен. Но това за него е само обещание на ухото и откривателят на нанодиамамантите не се е отказал да внедрява своите

разработки. До момента разполага с 32 технологии за приложение на „диамантените гжужета“ и стига бизнесът да прояви интерес, при определени условия е готов да ги предостави.

Един от нереализираните проекти на проф. Ставрев е бил свързан със създаване на ноу-хау по нанотехнологии и обучение на специалисти, като основен акцент е подготвянето на предприемачи

и инвеститори. След смяната на поредното правителство намеренията отиват в забвение въпреки готовността на Брюксел наполовина да финансира такова начинание.

Преодоляване на препятствията

Проф. Ставри Ставрев среща много неразбиране и пречки в стремежа да развива науката, която намира практическо приложение. В момента е преподавател в Истанбулския технически университет, а в Москва прави научни изследвания. Той е в основата на създаването на международна асоциация „Нанодиамамант“, която ще се занимава с проучвания, внедряване и производство. Той ще е неин президент, а сегашното ще е в

Приложение

Нанодиамамантите служат за износостойчиви покрития на инструментите за обработка на метали, като с тази технология се постига между 4 и 6 пъти по-голям ресурс за употребата им. Правят се киселинно- и износостойчиви покрития на отговорни детайли. Ползват се за легиране на масла, като с малката добавка от вълшебния прах се получават чувствителни подобрения, разходът на гориво намалява, а животът на маслото се удължава.

Нанодиамамантите ще намерят широко приложение в медицината, но клиничните проучвания и тестове продължават. Този вид наноструктури са тип интелигентни системи. Те сами търсят къде в организма има повишена киселинност - тя е сигнал за проблем и там те атакуват. Проф. Ставрев твърди, че те са идеалното „транспортно средство“ за лекарствени препарати.

Необятните Възможности

Нанодиамаманти се ползват при производството на светодиоди за топлоотвеждащия радиатор, който ги предпазва от бързо изгаряне. Проф. Ставрев вижда реална възможност България да стане ключов производител за по-добри охладители. Наноструктури, които не са чист нанодиамамант, са ценна добавка в каучуковите

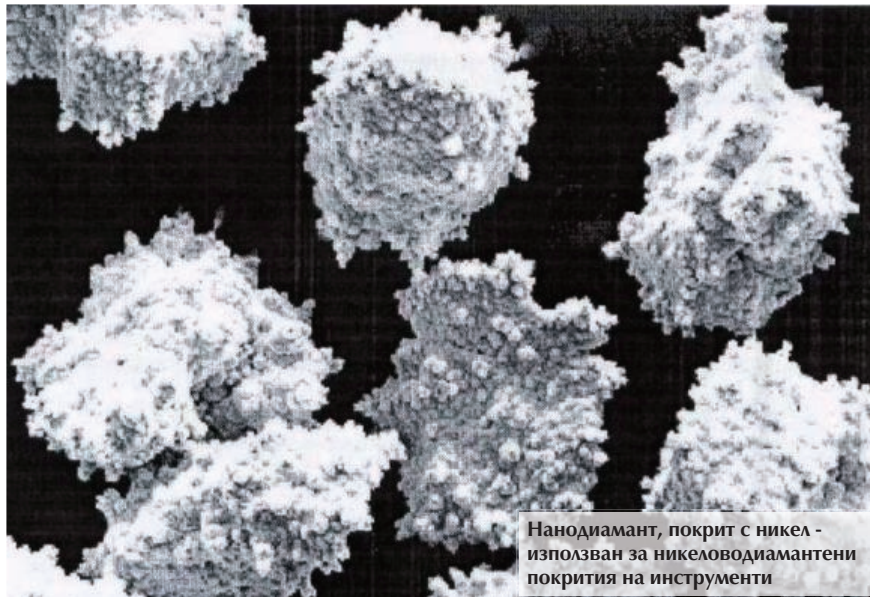
руската столица.

Съмнения

Нанотехнологиите може да се използват в устройства, чрез които пряко да се въздейства върху психиката на хората, възможно е и превръщането им в манипулируеми роботи. Тези частици са незабележими, човек би могъл да ги погълне и оттам започва цялата опасност. Последствията от използването на нанотехнологиите не са добре изследвани и затова мерките за безопасност на тяхната употреба трябва да се засилят. Нужно е да се проучи въздействието им върху човешкото здраве, както и възможната токсичност с необратими последици. Все още няма стандарти, свързани с нанотехнологиите, и това е една от задачите на човечеството.

Посока

Ученият трябва да подлага всичко под съмнение. Това, което за другите е очевидно, за него не е. Заедно с медици и изследователи в Москва проф. Ставрев работи над използването на диамантите в ранната диагностика при откриването на ракови клетки в човешкото тяло. Подобни тестове ще дават възможност 10 години по-рано да се прогнозира евентуалното

Нанодиамант, покрит с никел - използван за никеловодиамантени покрития на инструменти

развитие на раково заболяване в организма.

Българският бизнес не бива да разчита да си купи технологии отвън, тъй като никога няма да му продаде най-новото, а ще ни отстъпи разработки от вчерашния ген. Те гълтат финансов ресурс, а не дават перспектива за просперитет и растеж.

Овес или нанотехнологии

През XIX в. Емил Зола възкликва в една статия: „Като гледам как се увеличава броят на файтоните в Париж, скоро половин Франция ще гледа овес за конете!“. За радост нито половин Франция отглежда овес,

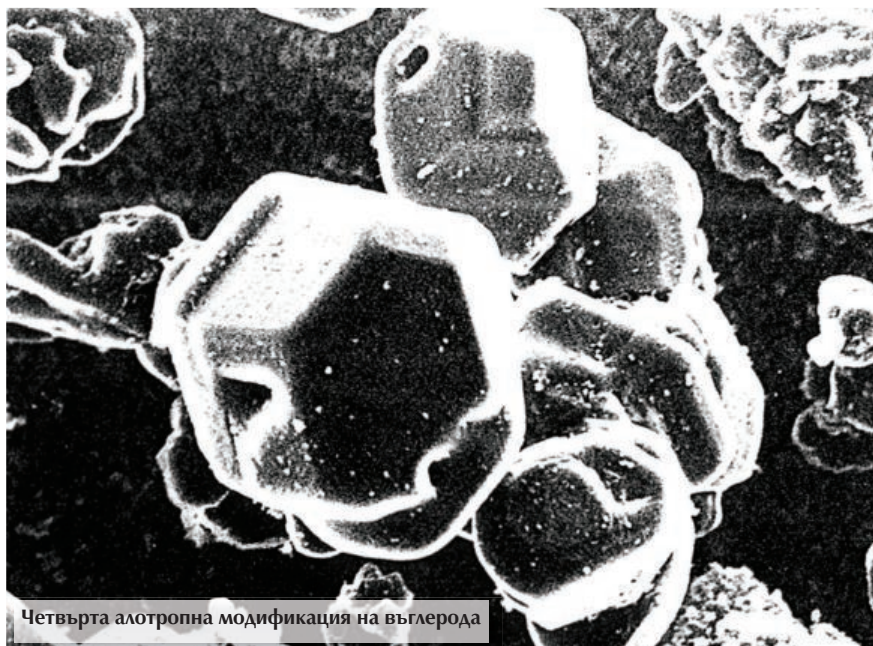
нито днес французите се возят на файтони.

Като наблюдава случващото се в науката и икономиката, проф. Ставрев няма основания да очаква, че България ще стане лидер в нанотехнологиите. Ще му се обаче да вярва, че няма да пропилеем възможностите да развиваме високите технологии.

Да се

Проф. Ставри Ставрев е бил ръководител на секция „Космическо металознание и нанотехнологии“ и зам.-директор в Института за космически изследвания при БАН. Но след разпоредбата на вицепремиера Дянков за пределна възраст на учените той се оттегля от академията. За своите експерименти, изследвания и разработки ползва лаборатории в Турция и в Русия, но не и в България.

Един от ангажиментите, които е поел, е да подготвя дипломанти в Истанбулския технически университет. Затова продължава да търси отговор на въпроса на какво се дължи възходът на Турция в последните 10-12 години. Според него там политическият елит умее да отстоява интересите на своята страна. Имат прослойка, която е високо образована,

Четвърта alotропна модификация на въглерода

Инструменти, заякчени с наноструктури без кобалт с увеличен ресурс на работа 2-3 пъти

УЧИМ ОТ СЪСЕДИТЕ

готвена зад граница. Голяма част от тях не само са учили, но и са работили в чужбина. Ако им липсват кадри, привличат отвън. В Турция има култ към образованието, какъвто някога имаше и у нас. Гастарбайтерите държат парите си в турски банки и това развързва ръцете на държавата за инвестиции.

Турция копира най-доброто от света. Преди десетина години тя прие Закон за научните изследвания. Той е само страница и половина, но е уникален, тъй като отваря врати пред хората на науката. Държавата чрез Министерството на търговията финансира внедряването на разработки на учени и преподаватели. Те кандидатстват с проекти, в които е направен обстоен анализ за потенциала на технологията и нейните възможни приложения. Всеки университет

разполага със свободни икономически зони и ако проектът бъде одобрен, ученият получава пари за осъществяване на идеята. Той може да получи финансиране за изграждане на завод, който ще ползва неговите научни достижения. За пет години след като предприятието заработи, е освободен от данъци. Започне ли производство, ако работниците са от Турция, част от заплатата и 100% от осигуровката им се покриват от държавата, а ако са чужденци, всички тези разходи на работодателя изцяло са за сметка на бюджета.

Държавата дава на учения привилегии да реализира и да спечели от разработката си. След петата година обаче той е длъжен да я предостави на всички предприемачи, заинтересовани от нейното внедряване.

Студентите в края на след-

ването си правят комплексни дипломни работи и всеки защитава своята част. Това насърчава интердисциплинарния подход. Преди 3 години бе приет и Закон за младите научни кадри. Като завършат, те може да направят проект, получат ли одобрение, следва финансиране за началния етап от разработката. На няколко етапа младият специалист има възможност да развие собствен бизнес, стига да има предприемачески заложби.

Някои от големите компании имат собствени университети. „Сабанджъ холдинг“ и „Коч холдинг“ поддържат свои висши учебни заведения. Те подбират стипендианти и подписват с тях 10-годишни договори. Така готвят кадри за бизнеса си, но им осигуряват и възможности за растеж, разказва проф. Ставри Ставрев.

Проф. Живка Овчарова:

Информацията нараства бързо и живее кратко

Оцеляват не най-големите и най-силните, а онези, които се адаптират към новите условия

Проф. Живка Овчарова е учен с авторитет в областта на виртуалното проектиране и има международен принос за развитието на интердисциплинарното знание. Вече близо десет години тя ръководи Изследователския център по информатика (Forschungszentrum Informatik) в Техническия университет в Карлсруе, където се подготвят стратегически концепции за развитието на IT инструменти и услуги, трансфер на знания и технологии през целия иновационен цикъл, предназначени за сектори като автомобилната индустрия, здравеопазването, енергетиката, производството и логистика. За себе си тя казва, че е човек, който живее между различни времена. Получила е образование в България, продължила е да учи в Москва и след това се е развила като специалист в Германия. Това ѝ е дало възможност да разшири кръгозора си.

Светът се развива твърде динамично, за да се дават прогнози дори и за близкото бъдеще. Интернет се наложи много бързо и все повече се засилва темпото на нарастване на влиянието му. Ето защо никои не може с точност да предскаже къде ще се окажем след 10 години под въздействие на новите технологии, какъвто лидер в момента са мобилните комуникации и социалните мрежи.

Разширяващите се възможности за обмен на информация водят до огромни промени в обществото. Смятам, че развитието на мобилността е още в начален стадий и хората трябва да се научат да комуникират интуитивно с всичките си човешки сети, а не само със слуха и

зрението си. Иначе човек не би могъл да обработи цялостно информацията, която му се предоставя. Звук, допир, вкус, мирис и цвят са отделни детайли от картината.

Когато бях дете, наличието на телефон, влак, автобус, електричество бе не просто даденост, а и неразделна част от възприятието ми за света тогава. По същия начин поколението, което израства с информационните технологии не може да си представи живота без тях и не иска да възприема информацията по друг начин. Да се

пише на дъската с тебешир за най-младите е неприемливо. Новостите в света на технологиите формират тяхното възприятие за

реалността. Те черпят информация основно от интернет, а днес, ползвайки компютъра, всеки може сам да се образова. Забелязва се силно свързване между хората по цял свят, те имат комуникация помежду си чрез телефон, скайп, фейсбук, e-mail и непрекъснато нарастват каналите, чрез които контактуват помежду си. Обменят информация, но липсва непосредствената близост между тях, тъй като най-често нямат физически допир. Този начин на взаимодействие има своите минуси, тъй като ги няма голяма част от усещанията, когато разговорът се води очи в очи.

Новите технологии намериха толкова бързо развитие, тъй като те ускориха индустриализирането. Човечеството винаги се е стремяло към по-добър живот, по-висок стандарт, повече и по-добри продукти, към по-модерно, по-бързо, по-далечно. Затова неслучайно информационните технологии намериха приложение в индустриалните области, в симулиране на процеси, в развитие на нови продукти, а по-късно откриха приложение в областта на услугите и на медиите.

Компютрите първо се ползваха във военните изследвания

и в проучването на космическото пространство. Веднага след това те станаха фактор в индустриализацията, след което се превърнаха в неразделна част и от личния живот. С разширяването на тяхното използване нарасна и тяхната достъпност, тъй като цените започнаха драстично да падат. Все повече хора притежават смартфони. Дори в бедни страни сателитните телефони не са лукс, а необходимост, която осигурява връзка с цял свят.

Хората трябва да се научат да комуникират интуитивно с всичките си човешки сетива, а не само със слуха и зрението си

Свидетели сме на един голям парадокс. Компютърните технологии позволяват на хората да имат контакт с цял свят и да си говорят помежду си чрез социалните мрежи. Глобализирането на икономиката обаче не дава резултат, какъвто очакваме. Логически би трябвало информационните технологии да водят до икономически разцвет, но всъщност сега световната икономика е в криза и хората нямат ясен отговор защо. Моето лично обяснение е, че

новите технологии не се използват рационално

и отделните компании не успяват да намерят своите икономически преимущества, не се мисли за разцвета на глобалната икономика, а и такава всъщност няма. Има американска, китайска, европейска икономика... Евросъюзът беше създаден, за да се засили динамиката на развитие на Стария континент. Границите започват да изчезват, хората все повече имат възмож-

ност да работят във всяка страна, в която пожелаят, но няма обща финансова и икономическа база. Това също е причина за кризата в Европа, а и за проблемите в Гърция, Испания, Италия, Португалия. Дори фирми и концерни да инвестират в цял свят, те го правят, за да печелят, а не за да просперира глобалната икономика. Не си дават сметка и за въздействието, което оказват върху средата. Работих пет години за General Motors в началото на 90-те години. Тогава това бе най-големият автомобилен концерн в света. GM разглеждаше глобализацията като разширяване на американския модел на влияние, всеки друг начин на мислене беше чужд и неприемлив за тях. Това е проблем за повечето от големите компании. Днес Volkswagen инвестира в Китай, тъй като преследват свои икономически интереси, и никой от централата не се интересува дали от това печелят и самите китайци. Инфраструктурата в тази огромна страна не е достатъчно развита, а производството прегрява. Очаквам политическите и икономическите условия в Китай да доведат до големи сътресения в близко време.

Налице е глобално свързване и комуникация в света на базата на информационните и комуникационните технологии, но дисбалансът е в това, че няма

глобална икономика, което според мен е причина за финансово-икономическите сътресения в последните години. Мисля, че докато няма общо виждане за икономиката, няма да се намери и решение на този въпрос. Трусоевете в китайската икономика са „програмирани“ и рано или късно ще се стигне до тях, а това ще се отрази болезнено на целия свят. Германия например живее от експорт и евентуално свиване на износа ще се отрази зле на икономическото ѝ състояние. Силата на германската икономика е в малките и средните фирми, които са гръбнак на просперитета. Семейният бизнес създава устойчивост, тъй като се инвестира в иновации и нови технологии. Рано или късно ще има „изненади“ в развитието на китайската икономика и трендът на растеж ще се обърне, затова е препоръчително онези, които имат търговско-икономически отношения с тази държава,

добре да преценят рисковете

пред които може да се изправят. Не бива всички яйца да се слагат в една кошница, гласи старото златно правило.

Трусоевете в китайската икономика са „програмирани“ и рано или късно ще се стигне до тях, а това ще се отрази болезнено на целия свят

Развитието на информационните и комуникационните технологии ще бъде тясно свързано с ролята на човека. Технологиите досега се развиваха някак автономно, но занаятчиите трябва повече да помагат на човека. Вярвам, че ще се стигне до новости, които са много по-тясно свързани с начина, по който хората възприемат и обработват информацията. Компютрите се базират на цифровия начин на информационен пренос и вероятно ще настъпят радикални промени в самото им функциониране. В момента най-лесно се визуализира графична информация, звуковата се възприема с лекота. Много по-трудно е да се предава вкус, мирис, усещането за допир. Вече се работи в тази посока и не е далеч времето, когато

ще изпращаме имейл с мирис

Телефонът или компютърът ще отделят определен аромат, когато се получи съобщение от конкретен подател. Както някога хората са

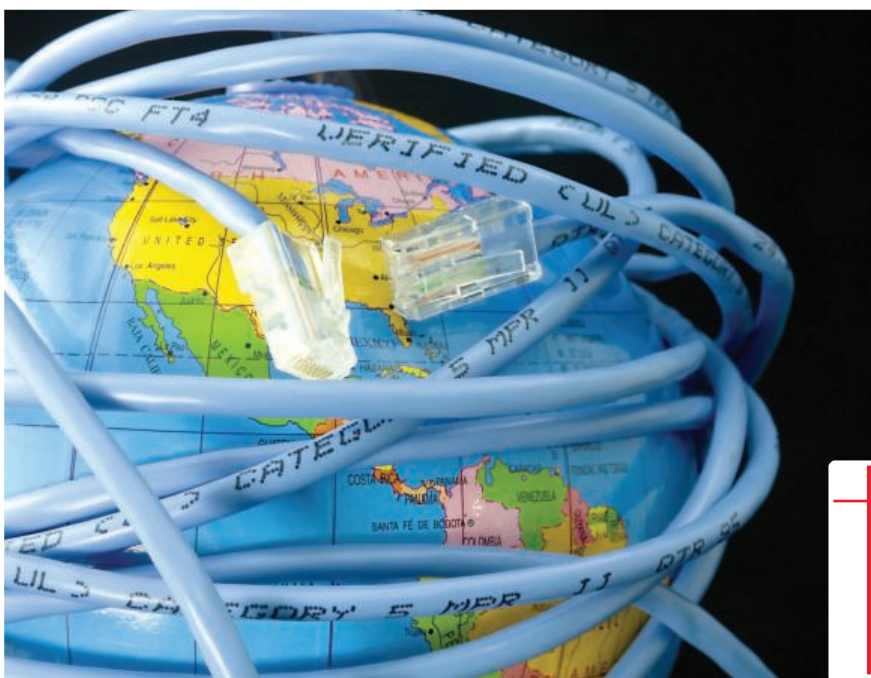
пускали в плик парфюмирани писма, така и съобщенията ще имат уханье.

В следващите пет години прогнозата, която се базира на циклите на Конгратиев, очертава сериозен преход, при който фокусът от компютърните технологии ще се насочи към човека и той ще е в центъра на вниманието. Новите технологии се използват за просперитета на една или друга група хора, а най-заможните не считат за нужно да споделят богатството си. Желанието на хората беше да използват социалните мрежи, за да са във връзка помежду си, но вече се изчерпва потенциалът на първото поколение социални мрежи. Занаятчиите те ще се ползват, за да се утвърди новият морал. Всеки има своя ценностна система, но в този агресивен свят никога не е в състояние да ги разгърне и да ги прилага в пълнотата им. Социалните мрежи ще имат роля срещу икономическата агресия, тъй като чрез тях ще се събудят моралните стойности у хората и ще се събере потенциал за позитивни промени чрез комуникация. Живеем на малка планета, икономиката става глобална, страдаме от глобалното затопляне, а и икономическата криза е глобална. Информационните технологии вече са налични и те трябва да се използват, за да се върви към по-добро. Вярвам, че промяната ще става чрез образование.

Образование не означава само обучение, а и възпитание на нови личности. На образователната система обаче все повече ѝ липсва предаването на морални ценности. Социалните мрежи биха могли да предизвикат промени в тази посока и аз вярвам, че това ще се случи.

Наблюдавам с интерес развитието на медиите, по цял свят има вестници, които изпадат в голяма криза. Информацията се

Изчерпва се потенциалът на първото поколение социални мрежи, скоро те ще станат проводник на нов морал

развива бързо и живее кратко. Затова комуникацията чрез печатните медии става по-малко ефективна. Някои от централните издания, разбира се, ще останат. Медиите трябва да са в крак с промените. Интернет едва ли ще сложи край на печатните издания. Нуждаем се от информацията на хартиен носител, тъй като усещането е различно. Електронната книга не може да даде същото чувство, което имаме от съприкосновението с традиционната книга. Шумът и мирисът на хартията са свързани с друга сетивност. Медиите обаче трябва да са в крак с темпото, с което се мени начинът на възприемане на информацията. Те трябва да живеят с пулса на времето и да имат много

по-бърза и адекватна реакция за новостите

от които хората се интересуват. Чрез компютъра, телефона и другите модерни устройства човек си набавя информация, но хората все повече ще имат нужда от сериозно съдържание, което хартиените издания ще трябва да дават. Медиите ще трябва да подобряват качеството на информацията и да селектират по-добре същественото от несъщественото. Интернет стана всеяден, затова се търсят и други възможности за комуникация.

Човечеството е успяло да се развие добре не като се бори срещу съществуващите системи, а като изгради нови, които са конкурентоспособни. Изгради ли се добра за обществото система, тя сама се налага заради своите предимства, а грутата просто изживява времето си. Много пъти са ме питали какво да е бъдещето на БАН. Някога това беше успешна форма на научноизследователска

Интернет едва ли ще сложи край на печатните издания

работа, но за съжаление вече не е конкурентоспособна. Не бива обаче да я унищожаваме. По-добрият вариант е да се създаде модерна организация за научни изследвания и ако тя е жизнеспособна, ще привлече нужните кадри, а старата сама ще си отиде. Оцеляват не най-силните и най-големите, а онези, които са способни да се адаптират към новите условия. Винаги съм се чудила защо хората на живот и смърт се борят да разрушат една остаряла система, вместо да инвестират тази енергия, емоции и възможности в изграждането на положителни форми. Животът си върви, условията се променят непрекъснато и хората имат шанс да променят настоящето и бъдещето, но не и миналото. Затова не е необходимо да се губят ресурси и време, за да се разрушат остатъците от миналото. По-добре да се концентрираме върху всичко онова, което ни се иска да създадем. Затова аз например търся нови ниши и нови възможности за работа и това за мен е единствен начин да направя крачка в правилната посока. Често хората са затворени в една система и

нямат виждане и усет за онова, което е извън тях. Добре е да излязат от черупката си и да се огледат. Според мен българското общество е затворено, то беше затворено и си остана такова въпреки промените. В сравнение с Румъния, със Словения и Хърватска българското общество остава пог похлупак. Крайно време е да се спре с борбата срещу проблеми, които вече не съществуват, а

енергията да се фокусира върху развитието напред

Има много българи зад граница, но те стоят в изолация. А много от тях са се осъществили, имат ценни контакти и биха могли да допринесат за позитивни промени в страната. Фокусът на промените не бива да е в разрушаване на старото, защото гори и да бъде срината, системата не се унищожава. Тя ще си отиде напълно, когато се създаде по-конкурентоспособна от нея. Само така по-гоброто ще победи по-лошото. Цифровите технологии изместиха аналоговите просто защото хората се убегиха, че те са по-надеждни.

Градете новото, вместо да губите време и ресурси да рушите остатъците от миналото

ИНТЕЛИГЕНТНИ

АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВ

Представете си бъдеще, в което вие можете да комуникирате с вашия дом, да управлявате с глас осветлението, домашните електроуреди, щорите, а когато в къщата е прекалено топло или студено, тя сама да „усеща“ това благодарение на своите многобройни сензори и да коригира температурата. А, да – и онова досадно забравяне на котлона или ютията включени, което днес може да доведе до пожар с ужасни последици, вече няма да е проблем, защото ще можете да ги изключите от разстояние посредством своя мобилен телефон или таблет. Всичко това отгавна е възможно от технологична гледна точка (преди време един британски инженер дори създаде система, управляваща дома му чрез обикновени микроблог съобщения в Twitter). Досега обаче този тип иновации сякаш забавиха своето реално навлизане в масова употреба и, изглежда, че именно през тази и следващите години предстои те да се превърнат в част от живота ни благодарение на един нов и бързо зараждащ се сегмент, наречен домашна

Визиите от бъдещето за командване на къщата от дистанция вече са съвсем близки и се очаква да навлязат в масова употреба. Но освен предимства крият и рискове

автоматизация или интелигентен дом. Според мнозина той ще даде нови насоки за използване на мобилните устройства, компютърните мрежи и онлайн услугите, интегрирайки ги с

Всичко, което ни заобикаля в спалнята, хола, кухнята или гаража

Интелигентният дом представлява концепция за свързването на всички комунални системи и електроуреди, тяхното използване от разстояние, автоматизиране, както и навлизането на някои съвсем нови класове устройства. Този нов сегмент включва няколко основни компонента. На първо място е навлизането на широколентовата

интернет инфраструктура в дома, както и домашните локални мрежи, което позволява свързването на редица устройства с интернет. На второ място е създаването на ново поколение потребителска електроника, която е дигитализирана и има някакъв тип интернет връзка – от печки и хладилници до осветление и дори автоматизирани саксии, които могат да се преместват на различни места според промяната на посоката, от която грее слънцето. Следващият ключов компонент са приложенията, които позволяват управлението на всички тези уреди. И накрая – оборудването на дома с многобройни сензори, които да отчитат температурата, влажността, нивото на звуците и много други неща. Идеята е в бъдеще този тип системи да могат да разпознаят дори дали в къщата влиза един или повече хора, колко високи са те, дали

са възрастни или деца.

Домашната автоматизация е един от онези сегменти, които обещава да променят живота ни коренно, подобно на навлизането на персоналните компютри или на интернет. Очакванията на експертите от този сектор са в много близко бъдеще ние да знаем по всяко време какво се случва в дома ни какво

темите да вземат решение обаче, са приложенията и новите домашни устройства с интелигентни функции. И ако съдим по показаното на тазгодишното изложение CES (Consumer Electronics Show), което се провежда в началото на януари в Лас Вегас, времето за широкомото навлизане на домашната автоматизация вече е дошло.

В конкуренти. Такъв е случаят с производителя на бяла техника Whirlpool, който навлиза в сегмента на мобилните приложения като част от развитието на новата си концепция FreshConnect, представена на CES 2013, която позволява мониторинг на храна през телефона. Друго предложение от изложението е Android – базираната фурна Discovery на производителя Dacor, която позволява сърфиране в интернет, разглеждане на дигитален списък с рецепти и дори влизане в режим на гласови напътствия за изготвянето на определено ястие. Един от най-активните нови играчи в сегмента на интелигентните домове е Parrot, която представи на CES любопитна система, позволяваща мониторинг на състоянието на всички цветя в къщи през мобилно устройство (засега работи само с iPhone и iPad на Apple). Samsung от своя страна представи новия си хладилник T9000, който разполага с LCD екран и интегриран достъп до приложението за водене на записки Evernote, календара на Google и дори актуална прогноза за времето.

Предимствата на дигиталните домове

Вече са ясни на всички. Тази концепция комбинира по-голямо удобство, възможност за спестяване на електроенергия (осветлението например може да се изключи само, ако сензорите на системата усетят, че в дадено помещение няма никой), информираност и комфорт. Недостатъкът на този нов клас технологии обаче също е ясен – сигурността. Или поне – нуждата от време, за да спечелят те доверието на домакинствата. Дори и интелигентните домове да позволяват по-добър мониторинг на случващото се в тях и евентуална реакция в реално време на опити за кражба, те отварят широко вратата пред едно ново поколение технически грамотни престъпници. Представете си например какво би станало, ако някой хакне приложението за отключване на външната врата на дома ви или успее да включи котлона от разстояние, докато ви няма, предизвиквайки пожар. Всички тези възможности показват, че домашната автоматизация представлява обещаваща нова ниша за злонамерени хакерски организации и доверието може да се окаже ключовият фактор за навлизането на новата концепция.

ДОМОВЕ

има в хладилника, дали вратата е заключена и т.н., а и домът ни от своя страна да знае много за нас, да следи дали сме болни или изморени. По същество концепцията за интелигентен дом е частен случай на широко навлизащите технологии от типа „машина – машина“ (m2m – machine to machine), които включват свързването на всички заобикалящи ни устройства в дома, офиса, обществената инфраструктура, фабриките, комуналните услуги и др.

Сегментът ще даде много нови възможности на телеком операторите, които днес отчитат все по-малко печалби от гласови услуги и кратки съобщения и трескаво търсят нови приходиизточници. Автоматизацията на дома означава огромен брой нови комуникационни връзки в едно домакинство и телекомуникационните компании ще играят важна роля в този процес. Затова не е чудно, че много от тях популяризират тази идея днес (British Telecom например е изградила концептуален интелигентен дом в своя развоен център Adastral Park, близо до гр. Ипсуич).

Това, което ще накара потреби-

Умни хладилници, печки, управлявани от разстояние, електронни саксии и много нови мобилни приложения бяха показани от водещи производители в различни сегменти като LG, Samsung, Whirlpool и Parrot. Анализаторите са единодушни, че никога до сега на CES не са представяни толкова много нови предложения в сферата на интелигентния дом. Наистина подобни продукти и преди са анонсирани от същите пазарни играчи, но сега те изглеждат с една идея по-готови за навлизане в домовете, изключително лесни за инсталиране и употреба и в голямата си част интегрирани с приложения за операционната система Android. А тепърва предстои да видим и новите предложения на комуникационни разработчици като Ericsson, които традиционно използват провеждащия се през февруари в Барселона Световен мобилен конгрес, за да покажат своята визия за mHome (мобилен дом).

На практика секторът на домашната автоматизация е пресечна точка на няколко индустрии, което позволява появата на любопитни нови партньорства, но и превръща компании от различни браншове

АНТОН АНДОНОВ

Краят на нефта като основно гориво идва. Британска компания успя да произведе първото в света гориво от въздуха с помощта на революционна технология. Откритието може да помогне за разрешаването на енергийната криза. То е на компанията Air Fuel Synthesis, която от началото на август произведе 5 литра с помощта на малка инсталация за производство на течено гориво от въглероден диоксид и водни пари.

Компанията се надява, че най-късно до две години ще може да построи по-голяма инсталация, с която да произвежда над 1 тон гориво на ден. "Въпреки че процесът е все още в началния си стадий и за производството е необходимо електричество от националната мрежа, компанията смята, че в крайна сметка може да се премине към използването на възобновяеми енергийни източници, от които да се

ВЪЗДУХЪТ КАТО ГОРИВО

получава ток. Такива източници може да са вятърът, слънцето или силата на приливните вълни.

"Взехме въглероден диоксид от въздуха и водород от водата и ги превърнахме в гориво. Това е наистина революционно откритие, защото никој нито тук, нито някъде по света се е сетил да направи подобно нещо", съобща изпълнителният директор на компанията Питър Харисън. Нещо повече – новото гориво може да работи и да захранва съществуващите в момента двигатели, което го прави универсално. Това означава, че няма да бъде необходима никаква конструктивна промяна в двигателите с вътрешно горене, за да могат да работят с

новото гориво.

Самото откритие може да промени природния и икономическия пейзаж не само на Великобритания. Предполага се, че в началото новото гориво ще се смесва с произведеното от нефт. Това ще бъде особено полезно за отдалечените райони на Острова, които разполагат с източници на възобновяема енергия, но са с ограничен капацитет за съхранение на конвенционално гориво.

Единственият недостатък на прототипа на системата за производство на гориво от въздуха е нейният голям размер. Отделянето на въглероден диоксид от въздуха засега се счи-

2018:

Телефон с човешки сетива

Ако досега използвате телефона си само за да говорите по него, очаквайте истински разбиващи изненади от него в най-близко бъдеще. Според спецовите на IBM още през 2018 г. и компютрите ще притежават всички пет човешки сетива.

Машините ще станат толкова умни, че ще могат да усещат допира на стопанина си към апарата. Това ще стане възможно благодарен-

ие на тактилните и инфрачервени технологии, които ще разширят възможностите на сензорните екрани и вибрациите до неподозирани нива, твърди главният технолог на IBM Бърнард Майерс.

Това е истински пробив в ерата на компютърните опознавателни системи, които ще се научат да мислят вместо нас. Един от най-интригуващите аспекти на тази технологична революция и промяна се крие във възможността човек и машина да си поделят способностите на дясната половина на човешкия мозък. Идеята обаче не е да се направи аналог на човешкия

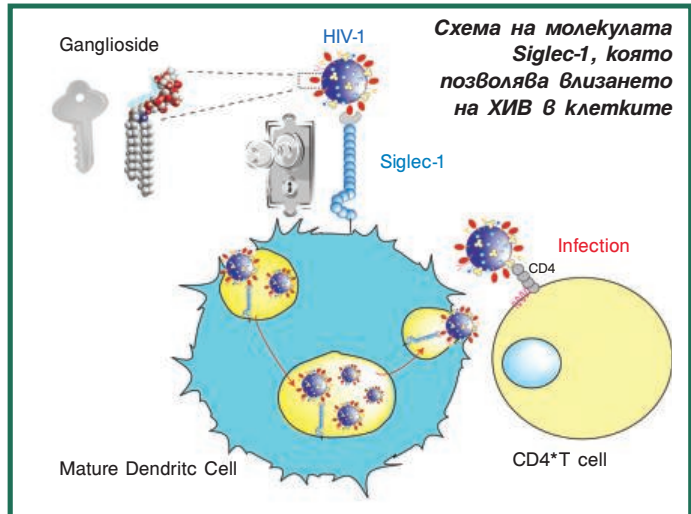
мозък. Машините ще започнат да мислят още по-рационално и аналитично. Учените ще им дават възможност да разсъждават, съчувстват, да бъдат креативни и спазват всички морални принципи.

В здравеопазването, търговията на гребно или селското стопанство например системата ще може да „вижда“ и събира информация за аномалии при предважително поставени задачи. Телефони и компютри ще бъдат в състояние да откриват, анализират и записват в историята на заболяването на пациентите всички резултати от ядрено-магнитен резонанс, уточни-

Революция в лечението на СПИН

Истинска бомба в научните среди хвърлиха учени от Барселона. Те съобщиха, че са успели да разгадаят механизма, по който ХИВ вирусът атакува имунната система на човека и се разпространява в нея. Изследователите обаче направиха още една крачка в откритието си. Те успяха да блокират неизвестния до

та за госта неефективно. Заради нея и търговското производство в момента се оценява като недостатъчно ефективно.

Изобретението на англичаните може да се окаже началото на нова технологична революция. Ако това наистина е така, то колегите не трябва да се плашат от високата цена на технологията. Въвеждането на изобретенията в производството в началото винаги е скъпо, но с течение на времето и в зависимост от масовостта на приложението на технологията нейната цена и производствени разходи рязко падат, твърди проф. Клаус Лекнър от университета Калъмбия в Ню Йорк.

скоро „вход“ и така да спрат влизането на вируса в тялото и да предотвратят разпространението му. Откритието направи екип от учени от Instituto de Investigaci3n del Sida IrsiCaixa в Барселона под ръководството на Хавиер Мартинес-Пикадо и Нурия Искердо-Усерос.

Потенциалът на това откритие все още не може да бъде осъзнат напълно. Той обаче отваря невероятната възможност най-късно след 10 години да бъде разработено лекарство, което ще бъде в състояние да блокира предаването на ХИВ вируса в човешкия организъм.

Вирусът на СПИН може да се скрие в клетки дендрити, чиято задача е да защитават имунната система. На практика точно чрез тях се заразява лимфната тъкан, посочват авторите. За първи път в света учениците от Барселона успяха подробно да опишат дендрит-

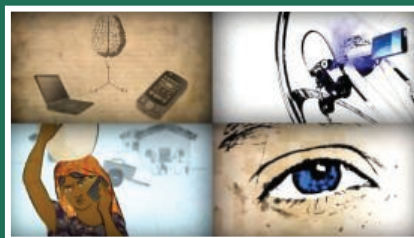
ни молекули, които служат като „вход“ в клетката. „Доскоро разполагахме само с ключа, но сега вече намерихме и ключалката“, заяви Мартинес-Пикадо. Продължавайки метафората, професорът отбеляза, че сега учениците са се научили да „запъхват с лепило ключалката, за да не може ключът да влезе в нея“.

В резултат на това учениците вече са повече от сигурни, че ще могат да разработят лекарство за лечение на ХИВ в достатъчно ранните етапи от развитието на заразата. Те дори се нагледат да създадат крем или гел, който да предпазва организма от атаката на коварния вирус.

Според изследователите откритието им може да се окаже основополагащо за борбата и с други вируси. То спокойно би могло да блокира влизането и разпространението в организма на вируси от рода на HTLV-1, които причинява левкемия, и други.

Робин Шварц от научно-изследователския център на IBM. Сензорите, които виждат изображения, чуват и разчитат промяната на честотите, ще могат да разпознават нестабилността на моста далеч преди той да се срине и да разбират по-добре защо детето плаче. Това са най-главните предимства на компютърните очи и слух, твърдят изследователите.

Способността на различните джаджи да разчитат вкуса на всеки от нас ще помогне да бъде съставено „идеалното“ блюдо за

всеки. За това ще бъде използван алгоритъм, който ще направи рецептата, съчетаваща любимия вкус и оптималното усвояване на хранителните вещества.

Апаратът ще следи и здравето на човека. Вградени в него сензори, анализиращи гъха и неговия мирис, ще проверяват с химически и биомаркери състоянието на соб-

ственика. В същото време технологиите за разпознаване на мириса ще спират операциите на лекарите, ако хигиената в операционната не е на необходимото ниво, и ще вдигат аларма, ако почвата е натровена или има проблеми с канализацията в града.

„Дамко Лоджистикс“ е точен партньор, когато държите пратките ви да стигнат навреме

Бързите доставки ПО ВЪЗДУХ И ВОДА

Първо качи правилните хора в автобуса, а после ги разпредели по точните места. Този автобус може да отиде, където пожелаеш, дори ако се наложи да го бутате през пясъка в пустинята... Това е мениджърско правило, което Елена Цекова, управител на „Дамко Лоджистикс България“, прилага при организацията на работата. То е гаранция, че като клиенти на тази

компания на вас няма да ви се наложи да бутате своя товар през пясъците в пустинята.

Защо точно „Дамко“

Дамко е гатска компания, част от AP Moller Group с над 300 офиса в над 90 държави. Фирмата е лидер в областта на управлението на веригата от доставки и спедиция-

та. В България компанията оперира с три офиса – София, Варна и Бургас.

Стратегически фокус и през тази година остава осигуряването на индивидуални логистични решения на клиентите в ключовите за „Дамко“ индустрии: електроника, бързооборотни стоки, замразени и охладени продукти. Професионализмът при анализа и предлагането

Услугите на „Дамко“ в България

- ☞ Транспорт на цели контейнери
- ☞ Транспорт на групжни пратки
- ☞ Въздушен транспорт
- ☞ Управление на веригата на доставки
- ☞ Карго застраховки
- ☞ Митническо представителство
- ☞ Автотранспорт на контейнери
- ☞ Мултимодален транспорт

на алтернативни възможности за клиентите позволяват растеж въпреки сътресенията на пазара. Компанията постоянно обогатява портфолиото от услуги, което дава възможност не само да задържа старите клиенти, но и да привлича много нови.

Бърз ръст в авиотранспорта

През 2010 г. „Дамко“ придоби NTS – водещ спедитор в авиотранспорта в Китай. Това позволи бързо разширяване на наличния капацитет и преференциални цени за клиентите на компанията. Привличането на водещи специалисти в областта на въздушния транспорт на глобално и регионално

ниво направи „Дамко“ предпочитан партньор за въздушни превози за компании като Nike, Levi's, Adidas.

Следващата стъпка за разширяване на пазарния дял бе направена с придобиването през декември 2012 г. на PacNet, пазарен лидер във въздушния транспорт Китай – Австралия.

Гъвкави логистични решения

В зависимост от специфичните нужди на клиента екипът на „Дамко“ в България осъществява бързи доставки не само през пристанищата във Варна, Бургас и Солун, но и през Констанца, Кипър, Антверпен и Ротердам. Български-

те фирми установяват колко лесно и безпроблемно може да се работи дори в случаите, когато заради съкратено транзитно време или ползване на специален митнически режим стоката им не се разтоварва в българско пристанище. Тогава координацията между служителите на „Дамко“ в различните офиси, въвлечени в изпълнение на операцията, е на високо ниво.

Инвестиции в развиващи се пазари

Основното, което отличава „Дамко“ от конкурентите, е присъствието в бързо развиващи се пазари – Африка, Близкия изток, Източна Европа. Глобалното присъствие позволява гъвкавост, ефективност и бързина в логистичните решения. Те са важни за успешното справяне с динамичните пазарни условия като промяна в структурата и организацията на хъбовете и дистрибуционните центрове, оптимизиране на микса между видовете транспорт.

Лигер в карго застраховките

Като съпътстваща или самостоятелна услуга „Дамко“ предлага на клиентите си изключително облекчени и изгодни условия за карго застраховки. При претенции за по-малко от 25 000 долара не се изисква представяне на сървейорски доклад, което спестява време и пари. Няма самоучастие от страна на застрахования при настъпване на застрахователно събитие. Ако има претенция и тя е уважена, изплащането става в рамките на максимум 20 работни дни.

И през тази година „Дамко Логистикс“ в България продължава да развива и оптимизира услугите, които клиентите ползват основно в сферата на морския и въздушния транспорт.

Съкровищницата на една световна шампионка

Представете си, че банковата ви сметка всеки ден се зарежда с 86 400 долара. И всяка вечер сметката ви се изпразва – ако не сте ги похарчили, губите ги безвъзвратно. Всъщност тези 86 400 долара не са пари, а това са секундите, които имаме в едно денонощие. Ако не ги използваме рационално, те отлитат и няма как да ги върнем обратно. Добре е да се научим да ценим своето време и да го инвестираме във важните за нас неща. За да разберете колко струва една година, попитайте студент, който е скъсан на изпитите и не може да запише следващия курс. Ако се интересувате колко струва един месец, говорете с майката, родила преждевременно детето си. За да научите колко струва един час, вижте двама влюбени, които тръпнат да се видят. Цената на една минута знае онзи, който е изпуснал влака, а за стойността на една стотна от секундата ще каже носителят на сребърен медал от олимпийските игри. Според тази любима на Таня Цекова притча времето не чака никого, вчерашният ден е история, утрешният е мистерия, а днешният ден е дар.

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Лесно се става световен шампион по йога? Може ли само от две години да се занимавате с тази физическа и духовна практика и вече да имате колекция от медали? Не е невъзможно, ако преди това сте посветили на хуожествената гимнастика 14 години от живота си. Такъв случай е Таня Цекова, която през ноември 2012 г. се

върна от световното първенство по йога в Москва с четири златни и две сребърни отличия.

Трудният път към върха

Световната шампионка по йога Таня Цекова е 21-годишна. Била е само на 5, когато влязла в залата. През годините нейни треньори са били Ели Чамиска, Ина Ананиева,

Таня Цекова плати за златото с над 14 години строг спортен режим и лишения

Валя Ганева, Станимира Толева и Илиана Раева. Художествената гимнастика граничи с изкуството и изискванията в този спорт са много високи, затова който се стреми към изключителни постижения, трябва да дава 150 процента от себе си. И въпреки цялата си отгаденост в художествената гимнастика тя не успява да стане „златно“ момиче. Четвърто място на световното клубно първенство в Япония през 2008-а е най-значимият ѝ успех на килима в Токио, близо две години преди да приключи спортната си кариера в тази дисциплина.

Разминаване

Художествената гимнастика днес загуби голяма доза от артистичността си, в миналото тя е стояла много по-близо до изкуството и е била апофеоз на красотата и естетиката в спорта. Сега се въвеждат много сложни елементи, в борбата за печелене на точки се загубиха харизмата и истинският спортменски дух. Започнахме да се доближаваме до цирковото изкуство и да се отдалечаваме от балета, откъдето всъщност художествената гимнастика води началото си. Работата с уредите е важна, но тя не бива да е за сметка на изящството. Талантите се съсипват, системата смачква амбициите и желанието, тъй като нямаш ли стабилно лоби зад гърба си, няма как да се пребориш със съдийските сметки, разказва бившата гимнастичка.

Стъпка след стъпка

Таня не крие стремежа си да е номер едно във всичко, с което се заеме. Художествената гим-

настика я научила на дисциплина, възпитала я добре да си претегля времето и да си погрещва приоритетите. Този спорт отнема детството и много от моментите с любимите хора и интересните занимания, подчинява те, но пак те изгражда като личност. От художествената гимнастика Таня Цекова излиза изтощена и в първия месец-два, когато се почувствала свободна, искала да опита от всичко, от което дотогава е била лишена: „Цялото време вече беше мое и скоро почувствах вакуум. Трябваше на намеря заместител на

художествената гимнастика.”

В последната година преди да се откаже от спорта, започнала да тренира йога в Спортен клуб „Скорпион“ в София. Негов основател е Даниел Петров, вицепрезидент на Европейската федерация по йога. В началото отишла от любопитство, харесало ѝ, навлязла много бързо и започнала да я канят за участие в състезания. Когато скъсала с художествената гимнастика, се посветила на йога. За нея това е изцяло нов начин на живот.

Златното момиче

През 2011 г. европейско първенство по йога се провежда в България. Таня Цекова става първа в двете дисциплини, в които участва. Канят я на Световното първенство в Уругвай. Намира спонсор, но сумата не е достатъчна, за да покрие разходите по пътуването. Тогава в дарителската акция се включват и хора, които играят в клуба. Отива съвсем сама от България, без треньор, без никаква подкрепа от български фенове, но се връща с две сребърни и две бронзови отличия. Върхът в йога идва на световното първенство в Москва в края на ноември 2012-а. Шансът на това състезание е на страната на българките и двете с Ива Благоева, която също е от клуб „Скорпион“, печелят златни медали в двойка и индивидуално. „На състезанията по йога участниците отиват не само заради надпреварата, а и да разгледат града домакин, да се запознаят със съмишленици от цял свят. В художествената гимнастика е друго – от самолета отиваш в хотела и оттам в залата, не виждаш нищо повече от това и целият ти престой там минава под стрес”,

сравнява състезателката.

Хоризонт

Вярва, че за да станеш истински човек, трябва непрекъснато да се стремиш към съвършенството на своя дух, душа и тяло. „Няма връх, който като го стигнеш, там да спреш и да останеш. Удоволствието от живота е в това, да покоряваш нови и нови висоти”, казва тя. Когато станала световна шампионка по йога, почувствала как пред нея се отварят нови хоризонти и нови предизвикателства.

Без граници

Таня Цекова се стреми да се развие като добър инструктор по йога. Същевременно учи кинезитерапия и е трети курс в Националната спортна академия. Кинезитерапията е лечение чрез движение и в съчетание с познанията по йога тя ще може да допринесе повече за здравето на хората.

Таня е сред онези щастливци, които рано успяват да открият своя верен път. По-добре навреме, отколкото късно, но по-добре късно, отколкото никога, смята световната шампионка по йога. Тя сочи като интересен пример Лазаринка Лазарова, която започнала на 68 да се занимава с йога - в тежко състояние след две операции, с износени стави и с много болехки. Лазаринка вече е на 80, чувства се отлично в собствената си кожа и твърди, че йога е за всички, а не само за младите. Участва в различни демонстрации и самата тя е убедително доказа-

Таня Цекова (вляво) и Ива Благоева спечелиха много медали в Москва

Златни момичета

телство, че всеки може да прескача високи препятствия, стига да съумее да превъзмогне собствената си инертност.

Промяната

Таня Цекова инвестира много от своето време в самоусъвършенстване. Всяко зло за добро, като губиш, не знаеш какво печелиш – са все максими, които ѝ помагат да преодолява трудностите и промените, които носят неизвестност. Непрекъсна-

то търси отговор на нови и нови въпроси, чете много и вече е убедена, че ако искаш да промениш света, първо трябва да промениш себе си. Разказва как един млад човек искал да направи Земята пре-красно място

за живеене и в това видял своята мисия, но минало госта време, докато разбере, че това е невъзможно. Сторило му се по-лесно да промени страната си, положил много усилия, но и това не му се удало. Вече бил на възраст, затова решил, че силите ще му стигнат да промени само членовете на семейството си. Но и това не успял да стори. На смъртния си одър осъзнал, че е трябвало да промени първо себе си, чрез своя пример да въздейства на своите близки да станат по-добри, примерът би могъл да е така заразителен, че да промени цялата страна, а защо не и целия свят.

Таня Цекова поглежда часовника. За гнес „банковата ѝ сметка” вече се е изпразнила наполовина, но затова пък успя да сподели с нас част от своето богатство. 🍀

Лъки Банско

РАБОТА И УДОВОЛСТВИЕ В ЕДНО

Източните философи твърдят, че има неразривна връзка между чистия въздух, зелената, уютна и правилното дишане, което помага на паметта да се концентрира върху най-важното. „Не съм присъствал на по-успешна конференция и тим билдинг от тази в Апартохотел Лъки Банско. Вероятно е заради това съчетание.“ - отбелязва един от многобройните посетители на Лъки Банско в книгата за гости.

В класацията на най-големия международен пътеводител „Trip Advisor“, Лъки печели приз за бизнес хотел и заради акцента, който екипът е поставил върху домакинството си за провеждането на делови срещи, обучения, конференции, тим билдинг на екипите на множество български и чуждестранни компании. „При нас се провеждат конференции, обучения и срещи целогодишно. Притежаваме многофункционална зала с капацитет от 130 места, която е оборудвана с дискуссионна уредба, два

Наградата за най-добър бизнес хотел е поредното признание на Trip Advisor за конферентния бизнес на апартохотела

мултимедийни проектора, флипчарт и всички удобства за конферентен бизнес. Освен че за кратко залата може да бъде пренаредена в най-различни конфигурации, тя може да бъде разделена на две зали с по 60 места, а вечер - да се преобрази в зала за частно парти.

Отделно разполагаме с още две по-малки зали за срещи и дискусии с капацитет до 12 души“, отбелязва Петър Поповски, управител на Лъки Банско.

Гостите на хотела ползват безплатен интернет не само в лоби бара, както е в повечето хотели, но и в стаите си, в конферентната зала, ресторанта и на цялата територия на хотела.

Апартохотел Лъки Банско е готов да предложи много повече от луксозно настаняване и перфектни условия за бизнес и делови срещи.

Уникалната природа и модерно оборудваните зали на хотела

дават възможност за провеждане едновременно на няколко типа различни по натовареност колективни занимания в рамките на тим билдинг срещите.

Живописни преходи с ниска, средна и висока степен на трудност с помощта на квалифициран планински водач, изкачване на Пирин, рафтинг по Струма, риболов в Добринище, лов, конна езда, барбекю на открито, изучаване на местната кухня и обичаи, „пътуване в миналото“ сред уникалните църкви и забележителности в Банско и околните села, Мелник, в Роженския и Рилския манастир - това са само част от възможностите, които предлага Лъки Банско като развлечения на открито.

В допълнение почти всички участници в деловите събития не пропускат възможността да релаксират в басейна и СПА центъра на хотела.

Професия СТЮАРДЕСА

България има най-добрата школа за обучение на бордни домакини в региона, а авиокомпаниите от Изтока масово набират момичета от страната ни

ТАНЯ КИРКОВА

Стюардесите са най-красивите жени, които приковават очите, сърцето и страха ти в небето. Стюардесата не е в самолета, за да поднася напитки и закуски, а за да осигурява безопасността на пътниците. Затова в лоу-кост компаниите няма напитки и няма обслужване, но има стюардеси, които са там заради безопасността.

Някъде в 50-те или 60-те години на миналия век тръгва „модата“ на стюардесите с външен вид на фото-модел. Тогава американска компания си назначила и стюарди, които да изпълняват функциите на борда, а стюардесите - само за да красят самолета... Последвалите инциденти ги убедили, че това изобщо не е главната функция на бордовите домакини.

Производителят на гаген тип самолет определя броя на стюардесите.

Не може на Ербъс 320 да качиш две стюардеси и да кажеш - те ще се справят.

Трябва да са най-малко 4. Заводът производител определя броя на стюардите и стюардесите според броя на седалките и на изходите и това е съобразено със сигурността, а не с поднасянето на кафето, обяснява Анриета Петрова, стюардеса инструктор от Центъра за обучение на стюардеси в Института за въздушен транспорт.

Ако се случи на първия пилот да му стане лошо, вторият пилот поема управлението на самолета, а стюардесата би трябвало да влезе в кабината и да чете книгата с упътване за кацане.

Когато преди десетилетия флотилията от над 80 самолета на националната авиокомпания „Балкан“ кръстосва по въздушните коридори на цял свят, напливът към професията на стюардесите е огромен. Това е един от малкото легални начини да пробиеш желязната завеса.

АРХИВ БЪЛГАРИЯ ЕР

Тогава в Учебния център на „Балкан“ стюардесите са се обучавали три месеца на всички типове руски самолети, с които е разполагала България. След това започнаха да идват Ербъс 320, Боинг 737 и 767... и ходели във Франкфурт да се обучават.

Авиокомпаниите изсипват купища пари, докато Институтът за въздушен транспорт създава

единствения учебен център за подготовка

на стюардеси в България. За да започне да се учи за стюардеса, кандидатът трябва да има минимум средно образование, с диплома най-малко 4,50. Изисква се добро владение на английски и на още един западен език.

В българската школа се обучават и провеждат тренажори на стюардесите и стюардите от Националната компания на Гърция „Олимпик Еруейс“ и 3-4 групи гръцки авиопревозвачи като „Хермес“, „Астра“ и други.

От Румъния го миналата година идвали да се тренират кабинните състави на националната компания „Таром“. Продължава да изпраща стюардеси румънски нискотарифен превозвач.

В центъра се обучават и албански стюардеси и стюарди. Понеже няма директна авиовръзка между София и Тирана, те идват с кола по гълъг и труден маршрут.

„Те идват тук, за да правят практическата част или началното обучение на тренажор, на ежегодни и тригодишни курсове.

Цената на курса за стюардеси е 2600 лв.

В него се включват медицинските прегледи, теорията и практиката на тренажор за различни типове самолети и обучение в полет, което се прави по време на три реални полета. За тях Институтът по въздушен транспорт има сключен договор с „България Ер“, разказва Петрова.

Сумата се инвестира от кандидатите или от съответната компания, която ги е избрала и ги наема след преминаване на курса. Все по-честа практика е авиокомпаниите да подберат момичета и момчета, които покриват техните изисквания за езикови познания, външен вид и други възможности, и тогава ги изпращат на обучение, за да придобият квалификация и получат документа, без който не могат да заемат длъжността.

Обикновено те си намират работа в чартърните компании или в националния превозвач.

Баща ми работеше като представител на „Балкан“ в различни държави. Завърших френска филология и ме разпределиха учителка във Френската гимназия в Сливен. Отказах. Предложиха ми да стана преводач в София прес.

Бизнес асистенти

Най-малките компании със самолетчета до 10 места имат т.нар. бизнес асистент. Този специалист, по-често дама, не е сертифициран за стюардеса. Не минава дори медицински прегледи. Обучава се в Учебния център на Института по въздушен транспорт само за аварийно-спасителните средства. Те не оперират с Вратата, командирът и вторият пилот я отварят.

Не, ще поработя 1-2 години като стюардеса, да видя как е. Започнах в „Балкан“, продължих в „България Ер“ и така 26 години. От 2 години и половина съм инструктор и провеждам обучението на кабинния състав в Института по въздушен транспорт, обяснява Анриета Петрова. Дъщеря ѝ също била стюардеса две години и половина.

Преди да започне курс за стюардеси, кандидатът първо минава през щателен медицински преглед, който включва психо и други изследвания при авиолекарска комисия, погрязделение на Транспортна болница, позиционирана на летище София.

Още по време на обучението по теория последният ден се прави тренажор. Първо се учат да отварят и затварят врати, люкове на самолета. След това се разиграва разгерметизация и пожар като две от възможните аварийни ситуации на борда.

Анриета разказва как преди излитане от Киев изведнъж в кабината започнало да дими. „Отваряме фурната, не е тя. Фурната се слага в нещо като контейнер и се включва отзад към контакт. Когато закарала самолета на техническа стоянка и дошли техниците, извадили фурната и видели тлеещи салфетки. Оказало се, че между фурната и контейнера били изостанали салфетки и пломби от друг полет, когато самолетът е летял под друг флаг.

Курсистите правят и тренировки на приводняване в басейн. Ако самолетът трябва да се приводни, бордните домакини трябва да спуснат надуваеми лодки или пързалки. На тях се качват пътниците и екипажът. Всички са със спасителни жилетки (пог всяко кресло в самолета

та има спасителна жилетка), така че колкото и да не можеш да плуваш, жилетката ще те държи над водата, обяснява инструкторката.

Стресовите ситуации - ежедневие

Самолетът може да кацне аварийно в пустинята и да трябва за секунди да се спусне надуваемата пързалка и да се евакуират пътниците. Стюардесата инструктор разказва как при излитане с Ту 154 мълния ударила носа на самолета.

Анриета Петрова обучава бъдещите стюардеси в Института за въздушен транспорт

ФОТО СТЕФАН ГАМБОВ

Чул се страшен гръм. Возели войници на КейФор. Веднага кацнали. Самолетът прелетял до София, за да бъде ремонтиран. „Стрес е, ти разбираш впоследствие какво се е случило“, обяснява Анриета.

Стюардесите, пилотите, миньорите са т.нар. първа категория труд. Професията е опасна, натоварваща е физически, умствено и психически.

Пътниците, които се страхуват да летят, са две категории. Първата е на много агресивните. От качването си на борда те търсят причина да се заяждат. Мястото не е това, което е искал. Този прег него си е спуснал креслото. Не му е широко. Страхът избива в агресия, разказва инструкторът.

Другият вариант е пътникът да е като гипсирани, сяда и целият трепери. В този случай е хубаво да го преместиш до спокоен и ведър пътник, за да не се чувства сам, или пък поблизо до кабината на стюардесите. И от време на време му оказваш внимание, споделя част от тайните на професията Петрова.

Тя разказва как при неин полет в кухнята дошъл пътник и казал: там ме е страх, не мога да остана... Дамите го поканили на техните места и дори му предложили отвличащо занимание – да помага в отварянето на бутилките. Така ситуацията била овладяна.

Чужди авиокомпани наемат български момичета

Приводняване е една от аварийните ситуации, които курсистите тренират

ФОТО АРХ ТВ БЪЛГАРИЯ ЕР

непрекъснато. На 27 януари 2013 г. „Катар Еруейз“ направи интервюта с български момичета и момчета в София (до редакционното приключване на броя няхаме информация за резултатите от конкурса). През февруари пък авиокомпанията на Арабските емирства ще избира стюардеси и стюарди, като ще проведе интервюта в Пловдив и в София. Не се изисква непременно да са обучени предварително. Обявите са публикувани в общодостъпни сайтове за работа.

Стефания Тарсова:

Керосинът остава в кръвта ти за цял живот

ФОТО СТЕФАН ГАМБОВ

- Стефания, как съчетавате летенето с балета?

- Много е трудно съчетаването на балета с летенето. Често тичам да израя клас, както съм гошла от полет - с униформа и куфарче. Преобладавам се в трико за една минута и вече съм на станката. Когато имам спектакъл, трябва да ме пускат предварително и тогава винаги се надявам на разбиране от страна на планиращия полети, като досега винаги съм го намирала.

Един от големите успехи в живота ми е това, че въпреки че нямам завършено балетно училище,

бях приета да уча в Националната музикална академия „Балетна педагогика” и вече съм втора

година студент с чудесен успех. Всъщност това е Второто ми висше образование, след като вече завърших специалността „Бизнес администрация” в УНСС. В Консерваторията имам щастието колежка да ми е най-успялата българска балерина зад граница - Вяра Начева, която неведнъж ми е давала клас и ценни съвети.

- Как станяхте балерина?

- Започнах да танцувам балет на 4 години. Когато станях ученичка, родителите ми казаха, че вече трябва да се занимавам с по-сериозни неща, и спрях.

Продължавах много да искам да танцувам, и тъй като в Перник балетната школа беше за много малки деца, се записах да уча модерни танци. Но винаги ме е привличала класиката, пачките, палците, коронките, и когато станах на 20 години и започнах да уча в УНСС, се преместих в София и потърсих къде мога

Керосин да ти влезе в кръвта. Това е жаргон между пилотите, когато си казват, че са безнадежно запалени по летенето.

Каза ми го и Стефания Тарсова, стюардеса в авиокомпанията „България Еър” и ... балерина - солистка в Народната опера. Завършила е специалността „Бизнес администрация” в УНСС.

ФОТО АРХИВ НА НАЦИОНАЛНАТА ОПЕРА И БАЛЕТ

Дамата редува полетите с балетни танци в Националната опера

да се запиша да играя балет. Намерих школата на Маша Илиева. Хубавото при нея беше, че може да се запише всяко момиче, независимо на каква възраст е, и да му се даде шанс да танцува. Започнах от момиче, което беше най-отзад, сега вече съм солистка.

- А как станяхте стюардеса?

- Реших, че трябва да започна някаква работа по време на следването си. Не считах, че един млад човек на 20 години трябва все още да разчита на помощта на родителите си. Исках да бъда независима. Видях обявата в сайт. Първоначално мислех, че няма да ме вземат, но си подадох документите и още на интервюто веднага ми казаха, че ме одобряват за работата. Така станях стюардеса.

- Какви качества трябва да има стюардесата?

- На първо място трябва да бъде ерудирана, спокойна, с приятен маниер. Да знае много добре английски и друг език. Много е важно една стюардеса да бъде преди всичко спокойна и да внушава на пътниците спокойствие и сигурност. Чар и красота са вече бонус. Ако може да съчетава

всички тези неща, е най-добре.

- От колко време летите?

- Стюардеса съм от няколко години. Пътувала съм не само в Европа, а и по други далечни дестинации с чартърни полети.

Едни от най-интересните места, на които съм била и съм имала възможност да остана, са Дубай и Понта дел Гада, столицата на Азорските острови. Тези две места много ми харесаха и много ме впечатлиха, защото Дубай е една съвсем различна страна, със съвсем различна култура. Има невероятни сгради, фантастични фонтани, магазини. Неща, които няма как да видиш в Европа. Много се различават. В Понта дел Гада много ми харесаха островната култура и климата.

- Ако ви предложат постоянно място в операта, какво ще изберете - балерина или стюардеса да бъдете?

- Балетът е една от големите ми мечти. Но аз съм реалист. Започнала съм балет много късно. Единици са хората, които са започнали късно и са успели да направят кариера в балета. Още повече, че в България нещата стоят още по-трудно, защото за съжаление заплащането на

балетните артисти е неадекватно в сравнение с труда, който полагат. И от друга страна, както имаме един израз в авиацията, „керосинът влезе ли ти в кръвта веднъж, си остава там за цял живот.“

- Случвали ли са ви се извънредни ситуации по време на полет? Или да сте имали интересен пътник, който ви е подгудявал?

- Постоянно имаме такива пътници, защото возим на генотици хора. Някои от стресовите ситуации, които са ни се случвали, не само на мен, но и на моите колежки, е когато пътник има нестабилно здравословно състояние. Случвало се е да припадне на борда. В такъв случай трябва да действаме много адекватно, бързо да приготвим кислородна маска, ако е необходимо, да му подадем кислород, за да възвърнем състоянието. Било е страшно, като се замисля. Но в момента, когато се случва, никога не ме е било страх.

Винаги знам какво трябва да направя и винаги зная, че трябва да остана спокойна, за да му помогна по възможно най-добрия начин.

РЕСТОРАНТ – ГРАДИНА БЪЛГАРИ

С доказана традиционна българска и европейска кухня, поднесена в атмосферата на аристократична, стара София от началото на XX век, в присъствието на отбрани оригинални творби, еталони в българското изкуство. Оригиначните кандилабри от средата на XIX век носят уюта и спокойствието на една отминала BELLE EPOQUE.

Лятната градина ни пренася в духа на античността и стара Сердика. Средиземноморския привкус и внимателно подбрани предложения на нашата кухня, Ви гарантират приятен отдих.

София бул. Ал. Дондуков 71 тел: 02/ 843 54 19 моб: 0887 45 50 50
e-mail: bulgarians@abv.bg www.restaurant.bulgary.bg

МАГЪОСНИКЪТ

Мукеш Амбани е най-богатият човек в страната си и за своите сънародници е пример за подражание, щедрост и земност

АНТОН АНДОНОВ

В съвсем недалечното минало, ако времето от една петилетка назад може се счита за минало, той бе обявен за най-богатия човек не само в Индия, но и в света. През 2007 г. активите, които Мукеш Амбани управляваше, бяха 63,2 млрд. долара. Един милиард по-малко имаше по онова време дори Бил Гейтс. Заг него бяха Лакшми Митал, Уорън Бъфет, Карлос Слим. Финансовата криза обаче, ударил светата със силата на ураган по онова време, намали състоянието на най-богатия живеещ в Индия бизнесмен до 23 млрд. долара към днешната дата. Според някои анализатори активите на Амбани дори са 21 милиарда, но и с толкова пари той може да си позволи това, което за милиони индийци е мираж, защото в тази част на света 836 милиона души живеят с около 0,45 долара на ден.

Мукеш Амбани контролира без съмнение най-голямата в Индия нефтохимическа компания - Reliance Industries Ltd. В самата компания лично негов са 48% от акциите. Негови са и дъщерните Reliance Petroleum Ltd. и Reliance Industrial Infrastructure Ltd. Историята на този невероятен възход към света на признатите милиардери в света тръгва през 1981 г. Тогава студентът от Химико-технологичния университет в Мумбай се дипломира като бакалавър по приложна химия и след година

Неговите пари винаги създават проблем на любителите на класици. Той е първи сред милиардерите, живеещи в Индия, но вторият по богатство индиец след Лакшми Митал. Или вече успя да го изпревари. Наричат го съвременния Махатма Ганди – бащата на нова Индия. Но хората, които го познават добре, твърдят, че е скромен, земен и верен до гроб приятел. Неговото име е Мукеш Амбани и със сигурност към днешната дата се смята за най-богатия човек в Азия, живеещ в Индия.

се връща, за да поеме делата на семейната фирма. Бащата на родения на 19 април 1957 г. в йеменския граф Аген Мукеш получава инсулт и големият син е принуден да поеме управлението на основаната през 1966 г. Reliance Industries Ltd. Това е причината Мукеш да изкара само една година от двугодишната магистратура по бизнес администрация в Stanford University. Компанията на баща му по онова време се занимава с производството на прежди и текстил. Идеите на 24-годишния младеж обаче са насочени към нефта и нефтопреработката, което дава новата насока на семейния бизнес. В главата му остава и начинът, по който бащата, тръгвайки буквално от нищото и само с 350 долара, решава да намери пари чрез бизнес и да даде най-доброто образование за синовете си. Стратегията на Джирубай Амбани е проста. Тя е основана на човешкото доверие.

ОТ ИНДИЯ

Невероятен омайник и манипулатор, той успял да привлече парите на близки и познати и да ги върне по-късно с неподозирани печалби. Спомените от прекараното време в кабинета на родителя ще съпътстват ежедневно младия мъж, докато търка студентските банки в Мумбай.

Като шеф на компанията за съвсем кратко време Мукеш Амбани успява да създаде повече от 60 нови високотехнологични производства, които на практика развиват най-модерните за времето си технологии, и да увеличи производствените мощности на фирмата 12 пъти. Парите потичат като пълноводна река към него, а с тях той създава най-голямата в света нефтопреработваща рафинерия в Джамнагаре, специализирайки в добив, преработка и износ на петрол и газ.

Мукеш Амбани създава и най-

Признания

Светът вижда успехите на индиеца още през 2006 г. Тогава той е поканен да оглави ежегодната среща на Световния икономически форум в Швейцария. Бизнесмените го признават от двете страни на океана и му присъждат множество награди. Сред тях Global Vision Award за 2007 г. на Американско-индийския бизнес съвет, Asia Society Leadership Award за 2004 г. на Азиатската общност. Мукеш Амбани е определен от списание Voice and Data за „Мъж на годината в телекомуникациите“ през 2006 г. Economist Times го посочва за бизнесмен на годината. Неизменно е присъствието му в класациите на списанията „Форбс“ и „Форчън“ като един от хората, притежаващи най-голяма власт и богатство.

голямата в Индия телекомуникационна компания - Reliance Communications Limited (бившата Reliance Infocomm), която по-късно

ще премине в ръцете на брат му Анил Амбани след разделянето на семейния бизнес. До раздялата по-малкият с две години Анил работи здраво за общата корпорация, но успехите и бизнес нюхът му са госта по-посредствени в сравнение с тези на баткото.

Гениалната идея на Мукеш да превърне Reliance Industries Ltd в иновативна компания и да създаде най-големия в света нефтопреработвателен център го превръщат в най-обичания и почитания човек в Индия. Днес плановите на Мукеш включват създаването на верига хранителни супермаркети, които да конкурират световните лидери Wal-Mart, Tesco и Carrefour. Съвсем наскоро милиардерът се договори с правителството на индийския щат Харяни за създаването на Специална Икономическа Зона (SEZ).

Така мечтата на бащата на

Бизнесменът и съпругата му на награди на CNN

Мукеш и Анил - Дхирубхай Амбани – синовете му да го нагминат в бизнеса, се сбъдва. Но едва ли гори и в най-смелите си мечти родителят си е представял, че някой от синовете му ще стане член на борда на директорите на Bank of America Corporation. Постига го Мукеш, който на всичкото отгоре вече е горд собственик на индийския крикет клуб Mumbai Indians.

Милиардите, които притежава, не променят човека Мукеш Амбани. Въпреки че през 2006 г. той бе обявен за Деловия лидер на годината, а името му е на 42-ро място в списъка на най-уважаваните делови личности в света, той си остава онзи добряк, познат на приятелите му от младежките години. С неговото мнение обаче се съобразяват навсякъде по света, а деловите му операции се следят под лупа от анализатори и хора, които искат да превърнат милионите в милиарди.

Може би няма да е пресилено, ако се каже, че значимата роля на икономиката на Индия днес се определя от Reliance Industries Ltd. Оборътът на компанията съответства на 3,5% от общата икономическа активност на Делхи. И въпреки срива на световната икономика през 2008 г., която нанесе

По-малкият брат Анил Амбани се отдели от батко си

Войната между братята

Въпреки публично демонстрирана братска обич отношенията между двамата братя съвсем не са топли. Три години продължи съдебната разправка между тях за цената, на която Анил трябва да купува от брат си нефт и природен газ. Всъщност Анил също е милиардер. Неговата компания Reliance Anil Dhirubhai Ambani Group се радва на достатъчно високи приходи. Кавгама между двамата обаче започна малко след погълбата на завещаната от баща им компания. През юни 2006 г. семейният бизнес е поделен. Мукеш Амбани поема четири от компаниите: Reliance Industries, Reliance Petroleum (RPL), IPCL и Reliance Industrial Infrastructure Ltd (RIIL).

Скандалът избухва заради цената на доставката на природен газ от находището на река Кришна и Годавари, което е собственост на двамата братя. Двамата се разбрали през 2005 г. Анил да плаща с 44% по-ниска цена от продажната цена на индийското правителство. Но договорът се оказал неизгоден за Мукеш, който се отказал от подписа си върху него и завел дело, което успял да спечели, макар и след тригодишна борба. С решението на Върховния съд на Индия компанията на Мукеш Амбани Reliance Industries спокойно може да продава на по-високи цени газ за Reliance Power, която е собственост на по-малкия брат – Анил.

загуби от 200 млрд. долара на 40-те най-богати индийци и съкрати богатството им с 40 %, Мукеш Амбани със сигурност е галеник на съдбата. Защото рискува в най-точното време и въпреки загубите успява да извърви пътя си към

първото място сред най-богатите хора в Азия и 19-ото сред най-богатите в света. Засега. Защото според анализаторите бизнесът му има всички шансове най-късно до 2015 г. да го върне на върха сред милиардерите на Земята.

Амбани получава награда на Индийската търговска камара през 2009 г.

Семейството и домът

Мукеш Амбани е женен за Нита Амбани. Двамата имат три деца – Акаш, Анант и Ита. Майката се занимава с възпитанието на малките членове на семейството, с благотворителност и с решаването на социални проблеми. Тя е пълновластната господарка на семейния дом, който си спечели славата на най-скъпа къща в света. Всъщност къща май не е най-точната дума за 27-етажната сграда в Мумбай, издигаща се на височина от 173 метра. Сградата

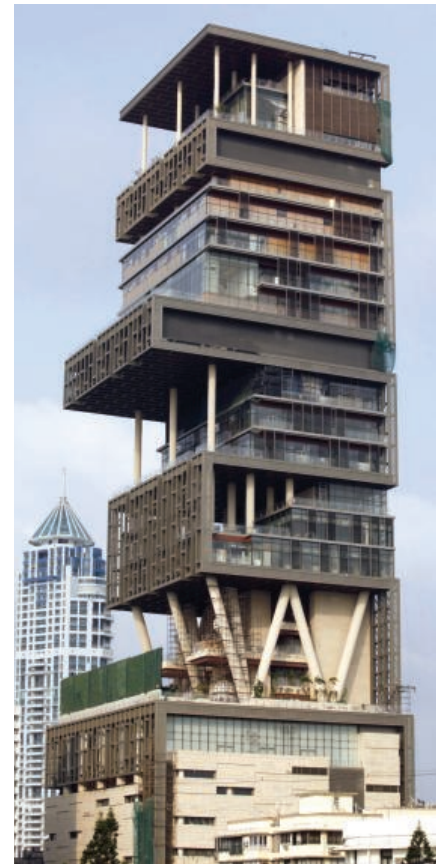

Милиардерът със съпругата си Нита

е с най-високата цена в света – 1 000 000 000 долара. В Антилия има гараж за 160 автомобили, автосервиз, четириетажни висящи градини, златни полилеи, три хеликоптерни площадки на покрива, бална зала, театър, 9 асансьора, 50-местно кино, фитнес, безброй спални, танцов салон, няколко басейна, картини на Пикасо, Рембранд и не на последно място – 600 човека персонал, които да се грижат за постройката. Тук са и апартаментите на семейството на

Мукеш Амбани и на брат му – Анил. В сградата се намира и жилището на майката на двамата братя. Но семейството на милиардера не живее тук. Твърди се, че властите в страната са спрели строителството на луксозната постройка, защото земята, на която е построена, е принадлежала на сиропиталище, а такава земя според индийските закони не може да се купува или продава. Докато вървят споровете с правителството, Мукеш подари за утеха на съпругата си Airbus 319.

Място и в самолета, и в къщата има, разбира се, за още толкова семейства. Защото цялата площ на Антилия е 4532 квадратни метра, което я прави по-голяма дори от двореца Версай. Интериорните решения са висша проява на лукса, но и на добрия вкус. Всеки етаж е обзаведен по абсолютно различен начин от останалите и в него са използвани уникални за сградата материали.

Къщата впечатлява и с дизайна си, и със стойността си

Антилия е обзаведена супер луксозно

Мечтата

Мечтата на милиардера на пръв поглед изглежда проста. Той иска да построи градината в покрайнините на Делхи и Мумбай. Тази мечта е логично продължение на бизнеса на Мукеш със строителството на верига супермаркети. Идеята на богаташа е магазините да се намират в покрайнините на новите селища. Така производителите от околните села ще могат направо да носят и продават продукцията си в Reliance, за да избегнат посредници и прекупвачи. По този начин бизнесменът ще има на разположение винаги свежи продукти,

и то на суперконкурентни цени. Той дори пресмята, че ще бъде на печалба, ако сключи договори за доставка на селскостопанска продукция от отдалечени райони на страната, докдето ще летят неговите хеликоптери. Дори с доставка по въздуха стоките ще бъдат по-евтини, изчислява милиардерът.

Тази идея бе наречена от неговите критици утопична. Те дори сравниха Мукеш Амбани с Махатма Ганди, известен като бащата на индийския народ. И признават, че дори утопична, идеята е обречена на успех. Защото се подкрепя

и приема от всички в Индия.

Шефът на компанията Reliance Industries показва добър пример и като си намали заплатата. Заради кризата от 2009 г. насам той получава по 150 млн. рупии (3,3 млн. долара). Година по-рано той заработваше по три пъти повече – 440,2 млн. рупии (9,6 млн. долара). Така милиардерът се превърна в жив „пример за скромност“.

През март 2009 г. брат му Анил Амбани обяви, че се отказва от заплатата за годината. Година по-рано – през 2008-а – той заработи 520,8 млн. рупии (11,3 млн. долара).

Данъчен туризъм

Кинолегендата Жерар Депардийо се разсърди на Франция за високите данъци и вече е руснак по паспорт. Звезди и хора от бизнеса одавна практикуват бягството от налози. Защо обаче никой не идва в България, където ставките са най-ниски?

ЛЮДМИЛ ЗАХАРИЕВ

Един от символите на френското кино Жерар Депардийо вече официално е руски гражданин. Президентът на Русия Владимир Путин лично подписа специален указ, чрез който се предоставя руско гражданство на илюстриращия една нова мода Депардийо.

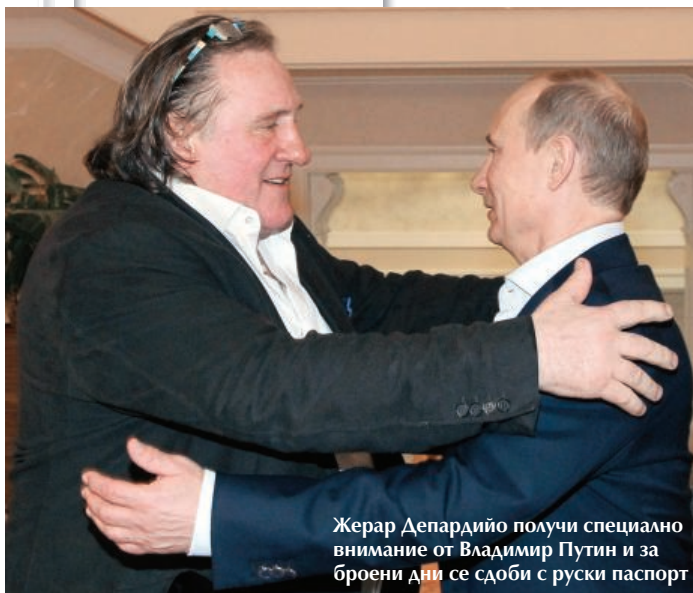
Носителят на наградите „Златен глобус“ и „Сезар“ заяви, че се отказва от френския си паспорт, в средата на декември, а повод за това бе предложението от президента Франсоа Оланд закон, въвеждащ 75-процентен данък върху доходите над 1 милион евро. Постъпката на Депардийо погразни управляващите в Париж, като премиерът на страната Жан-Марк Еро дори го нарече „жалък“. Депар-

дийо бе обвинен и в липса на патриотизъм и недостойно поведение с единствена цел да избегне плащането на данъци чрез преместване в чужда страна.

В отворено писмо до министър-председателя Еро 63-годишният актьор заяви, че е третиран несправедливо след години подкрепа на Франция чрез плащане на милиони евро под формата на данъци. Той добави, че за над 45 години труд е платил 145 милиона евро на държавната хазна.

„Не искам действията ми да бъдат одобрявани, но заслужавам уважение. Всички тези, които напуснаха Франция по същата причина, не са били толкова обигдени, колкото съм аз“, каза той в писмо, публикувано в седмичния вестник Le Journal Du Dimanche, малко след като намекна, че ще се премести в Белгия. Фактът, че актьорът вече си бе купил имение в Белгия, съвсем близо до френската граница, както и по-изгодното данъчно законодателство на Брюксел, убиха и последните надежди на Оланд актьорът да остане в страната.

Въпреки че не избра Белгия, все пак най-коментираната личност за януари бързо се премести на изток, а междувременно дори му бе изпратено предложение от председателя на Центъра за демографска поли-

Жерар Депардийо получи специално внимание от Владимир Путин и за броени дни се доби с руски паспорт

тика в София Искрен Веселинов да получи българско гражданство.

„Най-ниските данъци са в България. Данъците могат и въобще да не се плащат, даже може да си теглите колкото искате пари от данъчната система. Населението ни намалява от щастие и затова се нуждаем от попълнения”, гласи текстът. Веселинов изброява и нещата, с които българите най-много се гордеят: красивата природа, умните и трудолюбиви хора и чистият въздух, и прави някои иронични забележки към правителството и правосъдната ни система. Съвсем откровено той добавя, че у нас „имаме чалга, магистрала, метро, цигани и романтични бетонни курорти с първокласни алкохолни напитки марка „Цар Киро” и опитни жрици на любовта”, както и че „ско-ро тук навсякъде ще се пуши”.

В Русия въвеждането на данък върху богатството е обсъждано нееднократно, но засега всички плащат поравно – 13% от доходите си, подобно на данъчната система у нас. Тази ставка очевидно се е сторила съвсем приемлива за френския актьор.

Департидо обаче не е единствен случай на подобна новостъздава се тенденция. Той се присъедини към много от най-богатите бизнес фигури на Франция след инициативите, предприети от социалистическото правителство на президента Франсоа Оланг за облагане на годишните доходи над един милион евро със 75 на сто.

Световноизвестният композитор и изпълнител на електронна музика Жан-Мишел Жар планира да премести бизнеса си в Лондон. Това

Собственикът на гиганта за луксозни стоки LVMH Бернар Арно е ухажван и от Белгия, и от Великобритания

става ясно от изявление на говорител на британския премиер Дейвид Камерън, според което Жар вече се срещал с хора от „Даунинг стрийт” и е провел разговор със служители, отговорни за инвестициите в технологичния парк на Лондон.

Намерението на Жар е да инвестира чрез компанията си „Жар технологии”, която произвежда музикални принадлежности, таблети и дори смартфони. 64-годишният французин иска още да отвори в Лондон академия за обучение по електронна музика, която самият той ще ръководи.

Най-богатият европейец Бернар Арно, собственик на луксозната компания LVMH („Луи Вюитон Мое Енеси”) също е в лутане на ново гражданство. Докато Великобритания изпълнява обещанието си да постеле червен килим на френските милионери, които се опитват да

избегнат наложения тежък данъчен режим в страната им, милиардерът беше удостоен с британско рицарско звание. Все пак Арно е подал молба за белгийско гражданство.

Бизнесменът отрече, че иска да стане данъчен емигрант в Белгия, като посочи в съобщение, че желанието му да има двойно френско-белгийско гражданство е свързано с плановете да развие инвестициите си в чужбина и че ще продължи да плаща данъците си във Франция. Не за пръв път обаче Арно бяга от Франция при управлението на президент социалист. През 1981 г., след победата на Франсоа Митеран, милиардерът живя три години в САЩ и се върна в родината си едва след като властите възприеха по-консервативен икономически курс.

Повечето от „данъчните бежанци” към Белгия твърдят, че са привлечени от белгийската система за данъчно облагане. В нея няма данъци върху богатството, а данъците при наследяване на имущество са по-леки. Рецептата за привличане на богати данъкоплатци се крие в данъчния кодекс, който освобождава собствениците на капитали от деклариранието на по-голямата част от добавената стойност и дивидентите.

Така това легално укриване пречи на пълното отчитане на социалните неравенства и докато мнозинството данъкоплатци в тази данъчна система са подложени на едни от най-високите облагания в света, то класата на рентниерите е облагодетелствана от особено благоприятен режим.

Пример за това са и кланът Мьоние, собственик на веригата

Едуардо Саверин, един от съоснователите на Facebook, също е данъчен беглец

Джони Холидей, Ален Делон и Изабел Аджани плащат данъци в Швейцария от години

магазини „Карфур“ (Carrefour), и Бернар Дарти, основателят на едноменната верига от магазини, които също се отправиха към Белгия. Там се подслониха и актрисата Еманюел Беар, колежата ѝ Даниел Отъой, както и драматургът и писател Ерик-Еманюел Шмит.

Швейцария е друга привлекателна дестинация за множество прочути французи, сред които певеца Джони Холидей, който е неин гражданин от 2006 година насам. Към него се присъединяват и артистите Ален Делон и Изабел Аджани, а също и легендата на шансона Шарл Азнавур. А причината е специална данъчна система, запазена за чужденци и даваща им някои преимущества. Така например данъците се изчисляват въз основа на начина на живот, а не на базата на доходите.

Затова и страната се оказва убежище за заможни европейци, които търсят облекчение на данъчните ставки в страните си. Там са бившата тенисистка Амели

Моресмо и настоящите тенисисти Жо-Вилфрид Цонга и Арно Клеман.

Но Швейцария привлича и много бивши и настоящи шефове в бизнес сферата. Именно там живеят и бившият шеф на строителната и концесионната компания „Венци“ (Vinci) Антоан Закариас, главният акционер в модния гигант „Ермес“ (Hermes)

Никола Пюеш, както и вице-президентът на „Кристиан Диор“ (Christian Dior) Ерик Герлен.

Нещата обаче не свършват тук. Докато стотици хиляди хора по цял свят се стремят да получат американско гражданство, все повече американци се опитват да го сменят. Според официалните данни през 2008 г. американския си паспорт доброволно са върнали едва 235 души. През 2009 те вече са били 743-ма, през 2010 г. с американското гражданство скъсват 1485 души, а през 2011 година броят им приближава 2000.

Неприятната за властите

тенденция, несъвпадаща с широко рекламирания имидж на Съединените щати като „страната, в която всички искат да живеят“, е преди всичко по финансови съображения. Всъщност САЩ са практически единствената държава в света, която задължава гражданите си да плащат данъци, независимо къде живеят. Вследствие на това, приблизително 6 милиона американци в чужбина плащат данъци както в страната на пребиваване, така и у дома.

От американското си гражданство се отказа и един от четиримата основатели на Facebook - бразилецът Едуардо Саверин, през 2012 година. Решението на 30-годишния Саверин е свързано с пускането на акции на Facebook на фондовата борса. Така собствениците на акции на интернет компанията би трябвало да платят подоходен данък, който в САЩ е минимум 15%.

Всичко това илюстрира една нова тенденция - данъчното емигрантство. Дали, „Пуси Райът“ (Pussy Riot) ще станат френски гражданки напук на Депардийо, или Бриджит Бардо ще вземе руско гражданство заради неспасените слонове, не е от значение. Това, което обаче е особено важно, е изгряващата нова мода на смяна на родината и принадлежността. А доколко България ще се ориентира в тази ситуация и ще успее да привлече някои от тези бягащи данъкоплатци, е от голямо значение не само заради приходите, но и заради реномето ни като дестинация. Както казва Божидар Димитров: „Ти да си виждал друга страна в западния свят, където данъците са 10% от дохода на едно лице?“ Не, наистина няма такава. Затова и би следвало да очакваме, че такава вълна ще има и към нас. А защо все още няма?

Жан Мишел Жар засега само планира да мести бизнеса си в Лондон

PAGANÉ

Вила Любимец
2008 & 2009

И до днес земите ни разказват легендата за жрицата Пагане, като
никога равна по красота и дарби и затова била изпратена да
служи на Тангра. Видъновени от нея, създадохме вино, достойно за
богине. „Пагане“ е с богат рубинен цвят, интензивен и комплексен
нос на зрела череша, нотки на бадем и фина канела. Много
стадост и пълнота във вкуса, червени плодове и подправки. Трети
финал, разкриващ ванилия и кафе.
Препоръчва се сервиране при 18 градуса.

e750ml

алк. 13,5 об.%

Вила Любимец

ЛОЗЯ И ВИНО

MOST FINANCE

Управление на вземания

гр.София, България
бул. "Симняково" 23, ет. 6
e-mail: mostfinance@mostfinance.eu
тел: 02/9600123
факс: 02/9600124

Ричард Брансън е готов да излети още тази година до 100 км. височина

Сред 3 звездите

Одисея в Космоса

АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВ

Нова ера в космическите полети – това беше най-често споменаваният израз, когато в самия край на 2012 г. американската компания SpaceX (Space Exploration Technologies) представи своята нова ракета за многократна употреба, наречена Grasshopper. С ракетата, която демонстрира възможностите си в рамките на кратък тестов полет, се свързват очакванията на мнозина за

намаляване на цената за достигане до околоземна орбита. За SpaceX обаче това далеч не беше единственият успех през отминалата година. През последните месеци компанията на основателя на PayPal и TeslaMotors Елн Мъск се превърна в своеобразен

**символ на една нова
вълна космически
предприемачи**

Частните космически полети са новото предизвикателство. Мултимилionерът Робърт Биглоу планира да създаде ресторант в околоземна орбита, ексцентричният Ричард Брансън се готви да стартира своите туристически полети тази година, а съоснователят на PayPal Елн Мъск е на път да сложи ръка на американските доставки до Международната космическа станция със своята компания SpaceX.

Робърт Биглоу разговаря със зам.-администратора на НАСА Лори Гарвър, след като бе обявено, че компанията му ще достави свой надуваем модул за Международната космическа станция

които вече изземват функциите от националните космически агенции и започват да диктуват правилата, демократизират сектора. Около месец по-рано нейният кораб Dragon, изведен в орбита отново от нейна ракета – Falcon 9 – осъществи първата частна мисия за доставка на полезни товари до Международната космическа станция. SpaceX направи това в изключително критичен момент за американската космическа програма след изваждането от

употреба на соваките и в ситуация, в която САЩ трябваше да разчитат за изпращане на своите астронавти и оборудване до МКС на руски космически кораби. Успехът на мисията отваря вратите на Елън Мъск пред по-дългосрочни договорености с NASA за поемане на транспортните полети до станцията, както и за други мисии на американската космическа агенция (двете страни вече имат договор за още единадесет полета до МКС на обща стойност 1.6 млрд. щ. долара). Иронията е пълна, като се има предвид, че мултимилонерът създаде своята космическа компания през 2002 г. именно защото не беше доволен от високите цени, които държавната агенция искаше за извеждането на сателити в орбита.

Веднъж установил се в този нов за частните инвестиции сегмент, Мъск има много по-сериозни планове за неговото развитие, включващи пилотируеми полети до Луната, а в подалечна перспектива – и до Марс. И всичко това в момент, когато NASA съкръщава своята космическа програма поради недостатъчно финансиране, руската Роскосмос изпитва сериозни технологични трудности с последните си проекти, а Европейската космическа агенция ESA все още не се е превърнала в значим играч в този сегмент. Изглежда, че едва ли има по-добър момент за навлизане на частни компании в сектора и в SpaceX показват, че осъзнават това. През втората половина на 2013 г. компанията планира да осъществи първите изпитания на своята нова и още по-мощна ракета, наречена Falcon Heavy. Със своята дължина от 69.2 м и 27-те си модернизиращи двигатели Merlin 1C тя ще се превърне в най-мощната космическа ракета в наше време и ще може да извежда в ниска околоземна орбита до 54 т полезен товар. Очаква се когато влезе в употреба, ракетата да намали цената на доставките на товари до международната станция до около 2.2-2.3 млн. щ. долара за тон. За сравнение в момента тази цена надвишава 10 млн. щ. долара за тон. Освен с NASA компанията на Мъск вече има разговори за използване на ракетата с Пентагона и с редица частни корпорации. Тя вече е сключила и първия договор за използване на Falcon Heavy – за извеждане на геостационарна орбита на един от спътниците от съюздугието Intelsat. Озовавайки се в позицията на първите железопътни компании, покривали САЩ с жп линии преди векове, Елън Мъск вече измина пътя от критичните коментари за новата си инициатива до признание-

то, че е създал цял един нов бранш и, изглежда, възнамерява да се възползва от позицията си на пионер.

Междувременно един груз ексцентричен бизнесмен – британецът Ричард Брансън – също гледа на 2013 г. като на ключова за успеха на своето частно космическо начинание Virgin Galactic. Компанията е създадена с цел

да намали значително цените на космическия туризъм

извеждайки при всеки свой полет по шестима пасажери до самата граница на космическото пространство, на около 100 км височина. При това всеки от туристите ще заплати за удоволствието да изпита безтегловност и да види Земята от Космоса по 200 000 щ. долара. За сравнение – цената за изпращане на туристи в космоса (включително и до международната станция) досега беше милиони долари.

Самият Брансън вече заяви, че планира първия полет на Virgin Galactic с пътници на борда да бъде осъществен през тази година. Очаква се космическият кораб SpaceShipTwo да отведе до границата на Космоса първо самия собственик на компанията и двете му деца. Все още не е известна точната дата за полета и, разбира се, до последно съществува възможност той да бъде отменен, с оглед на безопасността на пътниците

и двучленния екипаж. На този етап все още се бави и сертифицирането за безопасността на космическия кораб от страна на Федералната комисия по въздухоплаването на САЩ (Virgin Galactic ще оперира от първия частен космодрум Spaceport America, изграден в Ню Мексико, САЩ). На практика компанията ще работи при уникален регулаторен режим, базиран на информираното съгласие. Това означава, че операторът ще информира клиента за рисковете и последният ще взема решението дали да излети в Космоса. Въпреки това вече близо 560 души са направили заявки.

В средата на декември корабът SpaceShipTwo завърши първия си тестов полет, оборудван със своя ракетен двигател. До сега корабът е осъществил над 20 полета, при които е извеждан в небето от самолетаносител WhiteKnightTwo, преди да бъде освободен. Както при първия полет с двигател на борда на 19 декември, така и при следващите два обаче корабът няма да включва своята машина. Едва след това учените в екипа на Virgin Galactic ще преценят дали да бъдат проведени и пълноценни полети с работещ двигател.

Дори амбициите на сър Брансън обаче изглеждат незначителни

Virgin Galactic ще оперира от първия частен космодрум Spaceport America, изграден в Ню Мексико, САЩ

В сравнение с плановете на една сравнително нова компания за частни космически полети - Golden Spike. В самия край на 2012 г. тя обяви своето съществуване и намерението си да осъществи

туристически полети до Луната

Очаква се това да стане възможно в края на десетилетието, но за целта първо от компанията трябва да си осигурят нужното финансиране. Цената за един полет до естественния земен спътник с двама души на борда и тяхното връщане на Земята ще е между 1.4 и 1.5 млрд. щ. долара. Ако на някого подобни плановете изглеждат налудничави, ще припомним, че точно такива бяха и първите коментари за амбициите на SpaceX да извежда хора със собствена космическа ракета. Не е без значение и фактът, че в екипа на Golden Spike са бившият ръководител на американската програма Аполо Джери Грифин, както и водещият специалист на мисията New Horizons Алън Стърн. От компанията предполагат, че от услугите ѝ могат да се заинтересуват както някои много богати жители на

планетата ни, така и държави, чиито правителства биха искали техният флаг да се развее на лунната повърхност. За да постигне успех обаче, Golden Spike първо трябва да си осигури финансиране в размер на няколко милиарда, за да тества своята пилотируема система.

Междувременно през 2015 г. приключва и едно друго начинание, в чиито фокус е естественният земен спътник. Става въпрос за надпреварата Google Lunar X-Prize, в рамките на която Google ще даде 20 млн. щ. долара на първия частен екип, който успее да изпрати на Луната роботизиран апарат, да го приземи на повърхността ѝ, да измине неколкостотин метра и да изпрати до Земята видео, панорамни снимки и друга информация. Въпреки че в състезанието участват над 20 екипа, реални шансове за успех по някои експертни оценки имат само два - Barcelona Moon Team и Astrobotic.

В съвсем различна посока са плановете на една друга частна компания - Planetary Resources, която също планира да усвоява Космоса, но не за да изпраща туристи или да извежда спътници в орбита, а за да

добива полезни изкопаеми от астероидите

Известен факт е, че на тези рещи се из Слънчевата система

тела има големи количества ценни метали (включително платина), вода и други полезни материали. При това, за разлика от Земята, там те не са заровени дълбоко под повърхността и могат да бъдат достигнати значително по-лесно. Извличането им обаче е свързано с редица трудности поради нестабилното състояние на астероидите, тяхното бързо въртене, космическата радиация и други причини. Именно с тези проблеми възниква да се справи екипът на Planetary Resources, която планира през следващите няколко години да изпрати в орбита собствен космически кораб с телескоп на борда, който ще трябва да идентифицира най-подходящите за разработка астероиди. Плановете на дружеството са достатъчно амбициозни, но такива са и неговите собственици, чиито списък включва основателя на Space Adventures Ерик Андерсън, на Google Лари Пейдж, кинорежисьора и продуцент Джеймс Камерън, както и основателя на X Prize Питър Диамандис.

Самият астероиден минодобив обаче се планира за 30-те години на настоящия век. Възможно е до тогава да има и достатъчно клиенти за извлечените по този начин полезни изкопаеми, тъй като най-вероятно е те да не се доставят на Земята, а да се използват направо в Космоса – за създаване на отдалечени станции или космически кораби. Преди това обаче трябва да бъде решен и един друг важен въпрос – има ли право една частна компания да усвоява ресурсите на Космоса и как да бъде разпределена собствеността върху астероидите.

Значително по-скромни изглеждат намеренията на американския собственик на заведението Робърт Биглоу, чиято компания Bigelow Aerospace планира да създаде в орбита първото космическо заведение. За целта тя е разработила уникална технология, базирана на надувни модули от изключително здравия и гъвкав материал вектран, достатъчно здрави, за да издържат дори удар от метеорит. Изглежда, че NASA също е повярвала в технологията, защото преди броени дни агенцията подписа с дружеството договор за 17.8 млн. щ. долара за доставка на един такъв надувнен модул, наречен BEAM (Bigelow Expandable Activity Module) на Международната космическа станция. Там той ще бъде използван като склад и ще функционира в продължение на две години. До сега Bigelow Aerospace е извела успешно в орбита два модула, работещи на този принцип, през 2006 и 2007 г., а в по-далечно бъдеще плановете ѝ са да представи технологията на всеки, който иска да създаде собствен „нискобюджетен“ комплекс в орбита.

Майстор на НЕВИДИМОТО

Любомир Христов

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Любомир Христов беше в София през декември миналата година заради изложбата „Вибрации от два свята“, която с художничката Ралица Стоицева направиха съвместно. Това събитие даде възможност очи в очи да си говорим с него. „Можем да покажем тази експозиция първо в Лос Анджелис, но избрахме тя да тръгне от София. След това би могла да обиколи света, но ще тряб-

ва да рисувам много, тъй като повечето от картините вече са продадени.“ Невяна уточнява, че изложбата в София не е просто глътка роден въздух, а е важна част от работата им, която заслужава да бъде показана. За тях двамата родината не е нещо забравено, те може да си гойдат по всяко време. Светът е отворен и българинът вече не е „заклучен“ в една малка страна, а е част от цивилизацията на Стария континент и това би могло да промени

гледната точка на всеки, убедени са те.

Пътят до Холивуд

Любомир Христов учил анимация в НАТФИЗ при големия наш художник Тодор Динов, но през Великобритания стигнал до Меката на световното кино. Тръгнал по този път, тъй като в края на миналия век в България почти никой не вярвал, че компютърът необратимо ще навлезе във филмовото

Невяна и Любомир Христови разкриват как се прави малък семеен бизнес в голямата филмова индустрия

„Аватар“, „Матрицата“, „Арго“, „Карибски пирати“, „Животът на Пи“ – това са все шедьоври на съвременното кино и общото между тях е, че в създаването на визуалните им ефекти е участвал българинът Любомир Христов. Като чуят това, едни казват „Браво!“, други са обзети от професионална завист, трети се амбицират да повторят неговия успех. Но така или иначе всички те си задават въпроса как този българин е успял да пробие в Холивуд. Любомир Христов и съпругата му Невяна веднага отговарят: „Със стратегия и много труд!“ И ако думата „труд“ ви плаши, може да не четете нататък.

Отмъстителите

След

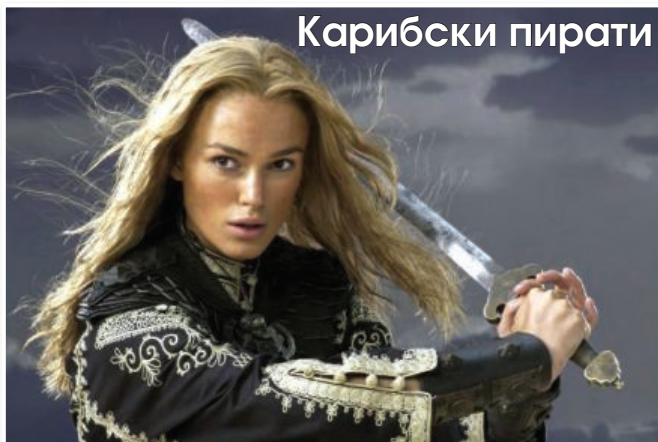
изкуство. Мечтаел да работи в голямо киностудио, където талантите му на художник и познанията му по компютърна анимация да са в симбиоза, а Невяна му говорила: „Нищо не разбирам от компютри, но ти вярвам, че има потенциал в тази работа.“

Отиват в Англия през 1990-а, след като и двамата гържат конкурси. Невяна е историк по образование, специалист по Афганистан и Близкия изток, тя става журналист в BBC. В началото са бедни като църковни мишки, нямат хладилник, но си купуват компютър.

Любомир и Невяна са живо потвърждение на максимата, че който знае накъде върви, далече стига. Америка ги привличала неудържимо и първата къща, която наели в Лос Анджелис, била на хълмовете и гледала точно към надписа „Холивуд“. „Минахме през много изпитания, но доказваме своя професионализъм е-жег-невно - , обяснява Невяна. - Ние сме заедно над 30 години, но не сме се избрали по професия, а по аура. Аз съм ориентирана в бизнеса, а Любо е много креативен. Не виж-

гам по-добро съчетание от това.“

Още в началото на своя съвместен живот си обещаваат, че ако единият от двамата е неуспешен, другият изцяло ще го подкрепя и поддържа. Дватамата взаимно се допълват и съвсем естествено в един момент стигат до основаването на собствено студио Christov Effects & Design. Имат свой стил на работа, вече се разбират и без думи. Бен Афлек, с когото са работили за филма „Арго“, казва: „Жена ми е шефът.“ Любо Христоф пък

Карибски пирати

Последният самурай

Преди

изненадва с твърдението: „Жена ми е моят работодател.“

Нагбяване с времето

Тяхното студио е малко и в него пряко не са наемани повече от 15 души. Действат и като виртуална компания, а не като корпорация, както често хората си представят, когато чуят за визуални ефекти. Сформирали са български екип, което им дава възможност през цялото денонощие да има хора, които са на линия. Така се преодоляват часовите разлики, а се работи и по-бързо. Неоспорим факт е, че сроковете непрекъснато се скъсяват. Нещо, което доскоро се е правило за три месеца, сега се очаква да е готово за две седмици. Затова са нужни програ-

мисти, които много бързо да работят с новите програми.

Най-често задачата им е да правят „невидими ефекти“, така че никога да не разбере, че има намеса на компютъра. Затова когато чуе „Какви ефекти има тук?! Никакви“, аниматорът се

усмихва: „Точно така. Никакви.“ Но той си знае каква работа са свършили и се радва, ако компютърната анимация остава незабележима за зрителя.

Без граници

Както всичко друго, така и Холивуд не е същият. Отмина ерата, когато някой беше единичен собственик на студио и гържеше контрол над всичко. Сега

мултинационални конгломерати владяват киноиндустрията. Вече има комуникационна мрежа, в нея хората може да са по цял свят и те не само не се виждат помежду си, но докато филмът не излезе на екран, не са наясно как ще изглежда цялото. Връзката чрез Скайп улеснява контакта и работата на екипа.

Киното днес е като Силициевата долина, Холивуд не са само хълмовете, нито пък само студиата в Лос Анджелис. Холивуд е индустрия, в която са ангажирани все повече хора от най-различни точки на земното кълбо. Като една малка компания Christov Effects & Design не разчита на големи човешки ресурси, които да изпълняват поръчки, а залага на уелмото използване на технологиите. Всичко това дава възможност огромни продукции, които стават все по-сложни за изпълнение, да се правят още по-бързо и то по начин, който доточера беше немислим.

Българин да се наричам

От създаването на компанията през 2003 г. всяка седмица в служебната поща получават между 3 и 10 мейла от млади българи. Някои предлагат да работят за студиото, други се интересуват от технологиите, които ползват, трети търсят съвет. Спецификата на работа изисква отлична подготовка по компютърна анимация и свързаните с това програми, за предпочитане е кандидатите да владяват и традиционни техники на рисуване. Заради интензивността на работа привличат само хора със солиден опит и доказан професионализъм. Понякога приемат и млади хора на стаж в своето студио в Лос Анджелис.

Стремят се да са в крак с най-новите технологии за филмовата индустрия и непрекъснато обучават хората, които работят за тях, наемат и нови специалисти. Изкъсо

Невяна и Любомир Христови са отличен тандем в бизнеса

И Венцеслава Христова работи за киноиндустрията

следят конкуренцията и държат висока летва.

Еталон

В края на всяка година правят равностметка, за да са наясно с резултатите. Любомир и Невяна винаги планират развитието за три до шест месеца напред, но имат свои цели и за три до пет години. В Америка е обичайно както семействата, така фирмите и корпорациите да създават краткосрочни и дългосрочни планове.

„Смятаме, че сме успели. Ние

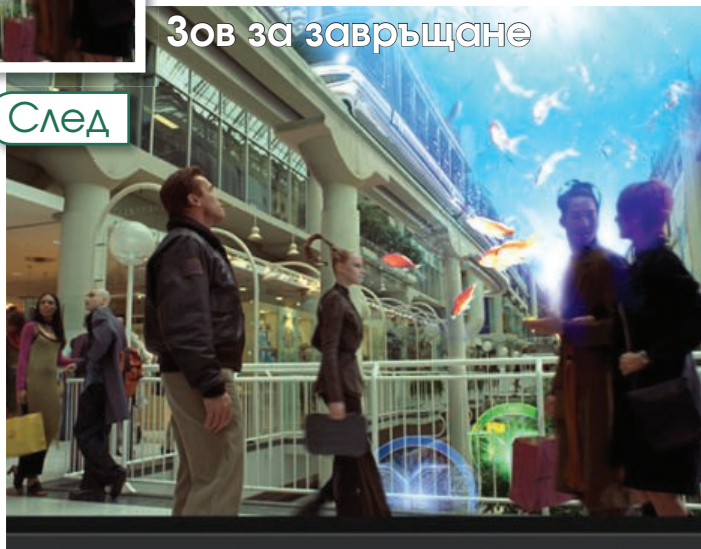
дватама няма еталон за успех, всичко е върхове и колкото по-високо се качваш, пред теб се разкрива нов хоризонт с повече и по-високи върхове за преодоляване.

Някои си представят, че работата на Christov Effects & Design е изключително престижна и носи много слава и пари. Не бързайте обаче с подобни заключения. Преди години супервайзър по визуални ефекти, които са донесли редица „Оскари“ на филмите, за които е работил, казал на Любомир Христов: „Ти нали си наясно, че няма да забогатееш много, дори и да направиш своя компания?!“. Огромните пари в Холивуд отиват при определена категория хора, именитите актьори получават милиони и за визуалните ефекти от ограничените бюджети остават трохи. „Има начини за бързо забогатяване, но нашият бизнес не е сред тях“, поясняват Любо и Невяна. Дъщеря им Венцеслава е художник и също работи за филмовата индустрия. Тримата твърдят, че са в тази професия не толкова заради парите, а заради любовта си към киното, и мисля, че напълно може да им вярваме...

не се съизмерваме с България, а се сравняваме със съседите на улицата, на която живеем, и с хората от нашата професия. Това обаче не ни дава и секунда почивка”, обяснява творческият тандем. Според

След

Зов за завръщане

ДЪРВОТО НА ЖИВОТА

• ТЯХНАТА ИСТОРИЯ Е НАШАТА ИСТОРИЯ •

БЪЛГАРСКАТА САГА
ОТ МАРТ

tv7.bg

СЛУЧКИ С

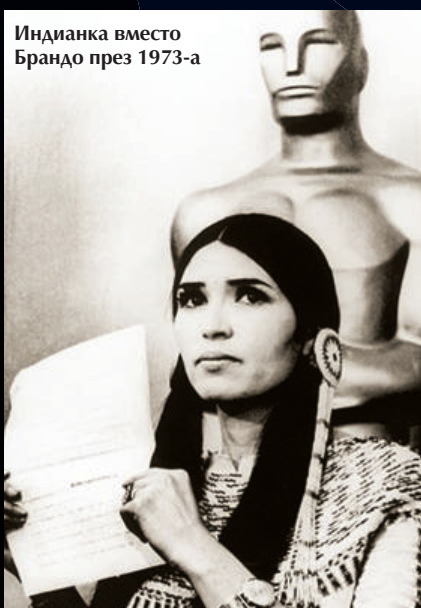
85 любопитни факта за най-престижната кинонаграда по повод нейния 85-и рожден ден

БЕТИ КИРИЛОВА

24 февруари е датата, на която Американската киноакадемия ще раздаде заветните си статуетки. Бляскавата церемония в лосанджелиския Kodak Theatre (вече преименуван на Dolby Theatre след фалита на щатската компания м.г.) ще се проведе за 85-и път, а честта да бъде неин водещ се падна на комика, продуцент, режисьор, сценарист

и актьор Сет Макфарлън.

Всяка година от 1929-а насам връчването на наградите се помни не само със сълзите на радост на призворите, а и с гафове, недоразумения, забавни случки и впечатляващи рекорди. Неслучайно в световен план е най-очакваното събитие за хората на киното и неговите почитатели. А 85-те най-любопитни факта от историята на Оскарите звучат така:

Индианка вместо Брандо през 1973-а

1. Първата церемония по връчването на наградите се състои на 16 май 1929 г. в холивудския хотел „Рузвелт“. Продължава едва 15 минути, тъй като имената на спечелилите са обявени в началото на годината. На последвалия банкет са поканени 270 гости.
2. Статуетката тежи 3,85 кг и е висока 34 см. Изработва се от мед и сребро, които след това се покриват с 24-каратово злато. Направата ѝ струва около 830 долара.
3. Церемонията се излъчва на живо в над 100 страни и се гледа от над 1 млрд. души.

4. Абсолютният рекордьор по спечелени Оскари е Уолт Дисни, който има цели 22 статуетки.
5. Заради военновременни икономии в периода 1942-1945 г. статуетките са изработвани от гипс. По-късно призворите от въпросните години получават стандартните позлатени награди.
6. Със своите 4 статуетки Катрин Хепбърн е най-награждаваната актриса в историята на Оскарите.
7. През 1953 г. каналът NBC купува правата за телевизионното излъчване на церемонията за 100 хиляди долара. Дотогава тя се предава по радиото. Първото пряко телевизионно излъчване е през 1958 г., а първото цветно – през 1966 г. Тогава водещият Боб Хоуп отправя следната шега към зрителите: „Сега вече наистина ще можете да видите как загубилите позеленяват.“
8. През 1939 г. Уолт Дисни получава специален почетен Оскар със 7 малки оскарчета за „Снежанка и седемте джуджета“, донесъл безпрецедентните за онова време приходи в размер на 8 млн. долара.
9. Имената на спечелилите са една от най-добре пазените тайни във филмовата индустрия. Преди отварянето на пликите на сцената само двама души знаят резултата от гласуването на членовете на академията.
10. Един от най-добрите филми в историята на киното – „Гражданинът Кейн“ на Орсън Уелс (1941), има само

Оскар

Боб Хоуп води церемонията цели 18 пъти

статуетка за сценарий. Твърди се, че членовете на Академията били смъртно обигени на режисьора, сценарист и актьор, тъй като публично ги нарекъл „сбирщина от чиновници, на които плащат прекалено много“.

11. Дизайнът на статуетката – рицар с меч, който стои върху филмова ролка, е дело на артистичния директор на компанията Metro-Goldwyn-Mayer Седрик Гибънс.
12. Номинациите за най-добър англоезичен филм са включени през 1957 г. Първият Оскар в тази категория е за драмата „Пътят“ на Федерико Фелيني.
13. Една от най-големите изненади в историята на наградите е от 1977 г., когато боксьорската драма „Роки“ печели Оскар за най-добър филм. Силвестър Сталоун написва сценария за 4 дни и продукцията е нискобюджетна, но побеждава шестьори като „Шофьор на такси“ на Мартин Скорсезе, „Телевизионна мрежа“ на Сидни Лъмет и „Цялото президентско войнство“ на Алън Пакула.
14. През 1940 г. Хати Макданиъл става първата тъмнокожа актриса, получила статуетка. Донся ѝ я поддържащата роля в „Отнесен от вихъра“.
15. 3 филма държат рекорда за най-много спечелени статуетки – „Бен Хур“ (1959), „Титаник“ (1997) и „Властелинът на пръстените:

Завръщането на краля“ (2003). Само последният обаче успява да спечели във всичките 11 категории, в които е номиниран.

16. Преди церемонията през 2000 г. от пристан в Лос Анджелис са открити 55 статуетки. Няколко дни по-късно са открити в контейнер за боклук, а човекът, който ги намира и връща на академията, получава 2 билета за церемонията и 50 хиляди долара.
17. Двама са актьорите, отказали да приемат спечелените статуетки. Първият е Джордж Скот през 1972 г. за ролята си в „Патън“, а вторият – Марлон Брандо за „Кръстникът“ през 1973 г. Когато обявяват името му, на сцената се появява актрисата Мария Крус, облечена в традиционен индиански грехи, и заявява, че Брандо се отказва от статуетката, тъй като не му допада начинът, по който щатската киноиндустрия представя коренното население на Америка. Като резултат академията въвежда специално правило, според което наградите на отсъстващите призьори не могат да бъдат получавани от техни полномощници.
18. В категориите за главна роля първият тъмнокож актьор, получил статуетка, е Сидни Поатие за „Поляната с лилии“ през 1964 г., а първата тъмнокожа актриса – Холм Бери за „Балът на чудовищата“ през 2002 г.
19. Най-номинираната актриса е Мерил Стрийп – цели 17 пъти. Спечелените ѝ статуетки обаче са само 3.
20. След терористичните атаки от 11 септември организаторите искат да отложат церемонията, насрочена

През 1939 г. Волт Дисни получава специален Оскар със 7 малки оскарчета. Връчва му го 10-годишната тогава Шърли Темпъл, която през 1935 г. става най-младата носителка на почетна статуетка

Тейтъм О'Нийл е най-младата носителка на Оскар в историята

за март 2002 г., но президентът на академията Франк Пийърсън заявява следното: „Ако се поддадем на страха, значи терористите са ни победили.“ Церемонията се провежда, макар и не толкова пишно.

21. В историята на наградите само 3 продукции са печелили статуетки в петте топ категории – за филм, за актьор в главна роля, за актриса в главна роля, за режисура и за сценарий. Това са „Случи се една нощ“ (1934), „Полет над кукувиче гнездо“ (1975) и „Мълчанието на агнетата“ (1991).
22. Режисьорът, получил най-много статуетки, е Джон Форд, който има 4.
23. Том Ханкс печели статуетката за най-добър актьор в 2 последователни години – през 1994 г. за „Филаделфия“ и през 1995 г. за „Форест Гъмп“.
24. Драмата „Среднощен каубой“ (1969) е единствената продукция, забранена за лица под 18 години, която е получавала статуетката за най-добър филм.
25. Най-младият носител на Оскар е актрисата Тейтъм О'Нийл. Когато през 1974 г. печели статуетката за поддържащата си роля в „Хартиена луна“, тя е едва 10-годишна.
26. Филмите „Повратна точка“ (1977) и „Пурпурен цвят“ (1985) са номинирани в 11 категории, но не печелят нито една статуетка. Това ги прави най-големите губещи в историята на наградите.
27. Името Оскар е измислено от Маргарет Херик – библиотекарка на Академията. Когато вижда статуетката за пръв път, тя възкликва: „Изглежда досущ като чичо ми Оскар!“
28. Само 2 пъти се е случвало двама номинирани в една и съща категория

да съберат еднакъв брой гласове. През 1932 г. това правят Уолъс Бъри за „Шампионът“ и Фредрик Марч за „Доктор Джекил и мистър Хајг“, а през 1969 г. – Катрин Хепбърн за „Лъвът през зимата“ и Барбра Стрейзънд за „Забавно момиче“.

29. Най-възрастният призвор в категорията за главна мъжка роля е Хенри Фонда. Той получава Оскар на 76 години за „На златното езеро“ (1981).
30. По време на церемонията, когато някой член на звездната публика излезе навън за малко или отиде за кулисите, за да се подготви за излизане на сцената, мястото му веднага се заема от някой от стоте мъже, наети специално за целта. Те получават хонорар в размер на 200 долара, дължни са да носят смокинги и им е забранено да разговарят със знаменитостите, сегящи в близост до тях.
31. Миналата година Жан Дюжарген стана първият френски актьор, спечелил Оскар за главна роля. Донесе му я изпълнението му в немия филм „Артистът“.
32. Церемонията никога не е била отменена, но 3 пъти е била отлагана – с една седмица през 1938 г. заради наводнение, с два дни през 1968 г. заради убийството на Мартин Лутър Кинг и с 24 часа през 1981 г. заради покушението срещу президента Роналд Рейгън.
33. Най-големият губец в историята на наградите е звуковият инженер Кевин О'Конъл. През последните 30 години той е бил номиниран 20 пъти, но не е печелил нито веднъж.
34. През 1999 г. Майкъл Джексън плаща рекордните 1,54 млн. долара за статуетката за най-добър филм на „Отнесени от вихъра“ (1939).
35. Няколко статуетки са ставали жертва на кражба. Оскарът на Олимпия Дукакис за „Лунаници“ (1987) е задигнат от дома ѝ, но академията ѝ дава друг. Откраднатите статуетки на Ули Голдбърг за „Дух“ (1990) и на Уилям Хърт за „Целувката на жената паяк“ (1985) пък впоследствие са намерени – нейният в кофа за боклук на летището в Онтарио, а неговият в крайпътна канавка в Лос Анджелис.
36. През 2002 г. академията въвежда 45-секундно ограничение за речите на победителите. Тези, които продължават повече, най-често биват прекъсвани чрез пускането на специална мелодия.
37. Доказано е, че спечелването на Оскар в категорията за най-добра актриса повишава вероятността за развод в месеците след церемонията. През последните години това се случва на Хилари Суонк, Холи Бери,

Топ готвачът Волфганг Пук показва шоколадовите миниоскари, поръсени със златен прах, които приготвя от 19 години за звездните гости на афтерпартито

40. Кейт Уинслет, Рийз Уигърспун и Сандра Блок.
38. Единственият Оскар, печелил статуетката, е либретистът Оскар Хамърстийн. Случва му се през 1942 г. и през 1946 г. в категорията за най-добра песен.
39. През 1989 г. академията взема решение при обявяването на спечелилите фразата „И победителят е...“ да бъде заменена с „И Оскарът отива при...“. Смята се, че така загубилите се чувстват по-малко разочаровани.
40. Рекордът за най-бълга реч принадлежи на актрисата Гриър Гарсън. След спечелването на статуетката за ролята си в „Госпожа Минивър“ през 1943 г. тя говори от сцената цели 7 минути.
41. На два търга, проведени през 2001 г. и през 2002 г., Стивън Спилбърг печели двата Оскара на Бети Дейвис – за „Опасна“ (1935) и за „Джезъл“ (1938). Връща ги на академията моментално.
42. Композиторият Джон Уилямс е номиниран за наградата рекордните 48 пъти за работата си по филми като „Челюсти“, „Междузвездни войни“, „Извънземното“, „Спасяването на редник Райън“ и др. Има 5 спечелени статуетки.
43. През 1957 г. френският филм „Червеният балон“ печели в категорията за най-добър оригинален сценарий, въпреки че в него няма почти никакъв диалог.
44. Най-младият носител на Оскар за главна роля е Ейбрийн Броуди. Когато през 2003 г. печели статуетката, той е на 30 години без 2 дни.
45. Филмите, получили най-много номинации – по 14, са „Всичко за Ева“ през 1951 г. и „Титаник“ през 1998 г.
46. Рекорда за най-кратка реч държи актьорът Уилям Холдън. Поемайки

наградата, донесена му от ролята в „Лагер 17“, той казва просто „Благодаря ви“.

47. През 1977 г. Бийтрис Стрейт получава статуетката за поддържаща роля във филма „Телевизионна мрежа“, макар че се появява в него само за 5 минути.
48. Името Оскар за пръв път е произнесено от сцената през 1933 г. от Уолт Дисни след получаването на статуетката за филмчетата „Триме прасенца“.
49. Уги Алън е рекордър по номинации за най-добър сценарий – 15. В тази категория е печелил 3 пъти и има още една статуетка за режисура. Въпреки това се е появявал само на церемонията през 2002 г., и то не за да получи статуетка, а за да отпече почта на любимия си Ню Йорк след терористичните атаки от 11 септември предишната година.
50. Най-младият носител на почетен Оскар е актрисата Шърли Темпъл. Връчен ѝ е през 1935 г., когато е 6-годишна.
51. Когато през 2005 г. получава статуетката за режисура за „Момиче за милиони“, Клинт Истууд е на 74 години. Това го прави най-възрастния призвор в категорията.
52. С носители на Оскар от 3 поколения могат да се похвалят 2 фамилии – Хюстън (актьорът Уолтър, режисьорът и сценарист Джон и актрисата Анджелика) и Копола (композиторият Кармин, режисьорът и сценарист Франсис и режисьорката и сценаристка София).
53. Рекорда за най-много номинации за режисура без победа – 5, си делят Робърт Олтман, Клерънс Браун и Алфред Хичкок. Други режисьорски величия без статуетка в категорията са Акира Курогава, Серджо

Леоне, Сигни Лъмет, Ригли Скот, Дейвид Финчър и Куентин Тарантино.

54. Най-разпространената „гължност“ на номинираните за Оскар герои е английски монарх.
55. Единствената жена, печелила Оскар за режисура, е Катрин Бигълоу. Тя получава статуетката през 2009 г. за „Войната е опиат“.
56. „Отнесени от вихъра“ (1939) е най-дългата продукция, печелила Оскар за най-добър филм. Продължителността ѝ е цели 238 минути.
57. Само двама актьори са печелили Оскар посмъртно – Питър Финч през 1977 г. за „Телевизионна мрежа“ и Хийт Леджър през 2009 г. за „Черният рицар“.
58. Единственото продължение, получавало статуетката за най-добър филм, е „Кръстникът 2“ (1974).
59. 75-ата церемония съвпада с навливането на американските войски в Ирак през 2003 г., което предизвиква победителя в категорията за най-добър документален филм Майкъл Мур да каже от сцената какво точно мисли за президента Буш.
60. Актьорът Джеймс Дийн е единственият човек с 2 посмъртни номинации.
61. Комикът и актьор Боб Хоуп е бил водещ на церемонията рекордните 18 пъти. На второ място е Били Кристъл с 9 изяви като водещ.
62. Страната с най-много статуетки за чуждоезичен филм е Италия, която е печелила 10 пъти в категорията.
63. Дон Вито Корлеоне е единственият герой, донесъл Оскар на двама актьори, превъплътили се в него. Това са Марлон Брандо за „Кръстникът“ (1972) и Робърт Де Ниро за „Кръстникът 2“ (1974).

В речта си през 1999 г. Гуинет Полтроу казва „благодаря“ 23 пъти

- киносалон в Лос Анджелис най-малко седмица през предходната година.
67. Питър О'Тул държи рекорда за най-много номинации без победа в категорията за главна мъжка роля – цели 8.
68. В прословутата си съзливва реч след получаването на статуетката за най-добра актриса за „Влюбеният Шекспир“ през 1999 г. Гуинет Полтроу изрича „благодаря“ цели 23 пъти.
69. Петима души са били номинирани два пъти за превъплъщението си в един и същ образ в различни филми – Кейт Бланшет, Бинг Кросби, Пол Нюман, Питър О'Тул и Ал Пачино.
70. 3 анимации са се борили в категорията за най-добър филм – „Красавицата и Звѳра“ (1991), „В небето“ (2009) и „Играта на ирчарките 3“ (2010).
71. В списъка с най-необичайните получатели на благодарности от страна на призьорите влизат фризьори, адвокати и Йога учител.
72. През 1990 г. Джесика Танги става най-възрастната актриса, спечелила Оскар за главна женска роля. Донся ѝ го ролята в „Да возиш мис Дейзи“.
73. Официалното парти след церемонията се провежда в балната зала на Kodak Theatre, а за менюто от 19 години се грижи австрийският топ кулинар Волфганг Пук. На звездните гости задължително се поднасят шоколадови миниоскар, поръсени със златен прах. Всяка година се правят 4 хиляди такива, а сумата, която академията плаща за организирането и провеждането на партието, обикновено надхвърля 1 млн. долара.
74. Марион Котийар е единствената актриса, печелила Оскар за главна женска роля във френскоезичен филм. Донся ѝ го ролята в „Едит

Пиаф: Животът в розово“ (2007).

75. Всеки номиниран по традиция получава подаръчен комплект, чиято стойност е около 100 хиляди долара. Сред изненадите има ваканции на екзотични места, бижута, луксозна козметика, технологични гаджета и т.н.
76. Роналд Рейгън се появява за пръв път на церемонията като губернатор, а не като актьор. Година е 1967-а.
77. Носят се слухове, че през 1992 г. Мариса Томей е получила статуетката за поддържаща роля попогрешка. Наградата трябвало да отиде при Ванеса Редарейв, но връчващият я Джак Пелънс прочел първото име в листчето с номинираните вместо това на победителката.
78. Церемонията от 2006 г. става известна като „Розовите Оскари“, тъй като в различните категории се състезават „Планината Броукбек“, „Капоту“ и „Трансамерика“, третиращи темата за хомосексуалността.
79. Спрузите Хавиер Бардем и Пенелопе Крус са първите испански актьори, спечелили Оскар – той за „Няма място за старите кучета“ през 2008 г., а тя – за „Вики Кристина Барселона“ през 2009 г.
80. Най-възрастният носител на почетен Оскар е актьорът Илай Уолк. Той получава статуетката през 2010 г., когато е почти на 95 години.
81. Спечелилите Оскар са задължени да дават писмено съгласие, ако някога решат да продават статуетката си, да я предложат първо на академията за 1 долар. В случай че откажат, нямат право да я задържат. Това правило е въведено през 1950 г., затова спечелените преди това награди могат да бъдат продавани.
82. Излъчването на 30-секунден рекламен клип по време на паузите в церемонията в момента струва около 1,7 млн. долара.
83. Гласуването за Оскарите протича в два етапа. В първия всеки член на академията посочва петте си фаворита в своята област (режисьорите гласуват за най-добра режисура, сценаристите – за най-добър сценарий и т.н.) и дава предложение за най-добър филм. Така се определят номинациите. След като станат ясни, всеки член на академията гласува във всяка категория, за да се излъчат победителите.
84. Броят на раздадените го момента статуетки е 2823.
85. Церемонията се подготвя от над 7 хиляди души и струва на Академията около 30 млн. долара.

Клинт Истууд връчва на знаменития Илай Уолк почетен Оскар през 2010 г. Актьорът е най-възрастният носител на този приз

През 2012-а най-прочутата компания за дамско бельо в света навърши 35 години и отбеляза приходи от над 6 млрд. долара. Междувременно започна планетарната си инвазия

БЛАГОВЕСТА КИРИЛОВА

Всяка година през ноември за милиони мъже по света фантазията става реалност. Това е месецът, в който вече повече от десетилетие някои от най-красивите жени на планетата дефилират само по разкошно бельо. Става дума за Ангелите на Victoria's Secret, а въпросното събитие е прочутото годишно шоу на компанията. Именно благодарение на него името ѝ стана универсално разпознаваем синоним на блясък и сексапил.

Victoria's Secret трансформира изцяло пазаруването на дамско бельо, превръщайки го

Тайната на

Любопитно

✓ Управлението на компанията е организирано в 3 подразделения – „магазини“, „директни продажби“ (онлайн и посредством каталози) и „красота“ (косметика, парфюми и продукти за баня).

✓ Компанията влиза в света на социалните мрежи през 2009 г. Тогава са стартирани официалната ѝ страница във Facebook и профильт ѝ в Twitter.

✓ Линията Pink, предназначена за момичета между 15 и 22 години, е пусната през октомври 2002 г. Освен бельо тя предлага и нощници, пижами, козметични продукти и грим. Годишните приходи от нея са около 1 млрд. долара.

✓ В периода 1985-1993 г. Victoria's Secret продава и мъжко бельо.

✓ Миналата година компанията пусна на пазара колекция дизайнерско бельо, което е изключително луксозно и, разбира се, доста по-скъпо от другото.

✓ Компанията е ангажирана в различни благотворителни каузи. Част от приходите от ревютата ѝ отиват за подпомагане на неправителствени организации и фондации.

✓ Покрай каталозите и печатните си реклами Victoria's Secret редовно става обект на остри критики заради това, че представя женската фигура по твърде нереалистичен начин. Снимките биват подлагани на прекалена обработка с цел моделите да изглеждат по-слаби или с по-големи гърди. Случвало се е дори някоя красавица попогрешка да остане само с един крак или ръка.

✓ На 13 ноември 2007 г. Ангелите на Victoria's Secret стават първата запазна марка, която получава собствена звезда на Алята на славата в Холивуд.

от смущаваща необходимост в напълно приемливо, достъпно и дори вълнуващо преживяване. Благодарение на своите ревюта, предизвикателни рекламни кампании, чувствени каталози и присъствието си в почти всеки голям търговски център в САЩ, компанията постигна безпрецедентен успех в този продуктово-сектор. Но освен бельо тя произвежда също дамско облекло, обувки, нощници и пижами, бански костюми, козметични и разкрасителни продукти и парфюми. Само в САЩ магазините ѝ са над 1000, като продажбите се осъществяват и онлайн през нейния официален сайт, както и посредством каталози. От тях годишно се разпращат над 400 милиона бройки. Приходите от продажбите на продуктите на компанията за 2012 г. са надхвърлили 6 млрд. долара.

„Victoria's Secret е отлично позициониран бранд с перфектна маркетингова стратегия – казва Франсис Хардър, президент на Модния бизнес институт в Лос Анджелис. – Компанията предлага комбинация от високо качество и сексапил. Продуктите ѝ са нещо

средно между еротика, фантазия и мода.“

Началото

През лятото на 1969 г. на 22-годишния Роу Реймънг от Сан Франциско се налага да направи нещо изключително притеснително – да купи бельо за жена си. В универсалния магазин се натъква единствено на грозни кълоти, старомодни сутиени и торбести нощници на цветчета. На всичко отгоре продавачките през цялото време го гледат със зле прикрито неодобрение. Роу, който току, що е получил дипломата си по бизнес от престижния университет „Станфорд“, си тръгва с празни ръце, но с ясно оформен план. През следващите години проучва детайлно пазара на дамско бельо в САЩ и на 12 юни 1977 г. със заем от 80 хиляди долара отваря магазин на име Victoria's Secret. Той е разположен в търговския център в Пало Алто, а идеята му е да кара мъжете

Серията професионални козметични продукти и грим

Виктория

да се чувстват комфортно, когато купуват гамско бельо. Защо тайната е точно на „Виктория“? Защото магазинът е обзаведен така, че да прилича на дамски будоар от викторианската епоха – с покрити с дърво стени, тежки кадифени завеси, дебели килими и златисти декорации. А вместо да висят на закачалки, луксозните гащички и сутиените са погредени в ниши в стените. Продавачките, разбира се, са повече от приятелски настроени и услужливи.

Идеята на Роу се оказва толкова успешна, че в първата година след откриването на магазина той си докарва печалба от 500 хиляди долара. Това му позволява да разшири значително бизнеса си посредством доставка на пощенски поръчки по каталог. Междувременно отваря още 4 магазина.

През 1982 г. обаче продажбите спадат драстично и Роу решава да продаде Victoria's Secret. Купува я Лесли Уекснър, собственик на компанията Limited Stores със седалище в град Кълъмбъс, щата Охайо. А историята на Роу завършва трагич-

Основателят на компанията Роу Реймънд

Изпълнителният директор на Victoria's Secret Шарън Търни

но – на 26 август 1993 г. той се самоубива, скачайки от моста „Голдън Гейт“ в Сан Франциско. Причините остават неизвестни и до днес.

Нов собственик и нова стратегия

Премествайки централата на Victoria's Secret в Кълъмбъс, Лесли Уекснър се заема да реконструира бизнес модела ѝ. Той премества фокуса на компанията върху купувачите от женски пол и разширява значително асортимента на бельото – с разнообразни модели, цветове и материали за изработка. Другата му основна посока на действие е отварянето на магазини в градовете, в които се разпращат каталозите. Запазва обаче будоарния интериор, тъй като съответства перфектно

Традиционното годишно шоу на компанията се провежда от 1995 г. насам в Ню Йорк или Лос Анджелис и е определяно като най-ефективната ѝ маркетингова стратегия. Ревиото се излъчва на живо по канала CBS и заковава пред екраните над 10 млн. зрители, около 40% от които са мъже. От гъвете страни на подиума пък се подкрепят стотици звезди от шоу-бизнеса, мажнати, мастити редактори и модни величия.

Дефилиращите красавици представят бельото като част от екстравагантни костюми с пера, пайети, кристали, диаманти и какво ли още не. Това се случва на фона на ефектно осветление и декори, а за музикалното оформление се грижат нашумели изпълнители и банди. Миналата година

на стила на бельото.

5 години след като става собствено на Уекснър, Victoria's Secret вече има 346 магазина на територията на САЩ и е единствената национална верига за дамско бельо. Каталогните продажби също нарастват главоломно благодарение на комбинацията от привлекателни висококачествени фотографии и достъпни цени. През 1989 г. компанията започва да произвежда и предлага козметични продукти и парфюми. За целта организира мащабна рекламна кампания – луксозен каталог от 10 страници е разпространен заедно с ноемврийските броеве на списанията Vogue, Elle, Vanity Fair, People, Woman's World и други. Няколко месеца по-късно пазарните анализатори изчисляват, че годишните приходи от

Ангелите

Да бъдеш поканен за Ангел на Victoria's Secret се смята за най-големия успех в моделската кариера. Красавиците, които стават лица на компанията, печелят милиони долари и световна слава, а впоследствие се превръщат в успешни бизнес дами, телевизионни и дори кинозвезди. Освен в блестящото ежегодно шоу на компанията Ангелите участват в рекламните ѝ кампании, снимат се за каталозите ѝ и обикалят света, за да представят различните ѝ продукти.

„На планетата няма модел, който да не мечтае да стане Ангел – казва бразилката Агрияна Лима, която се радва на тази привилегия от 12 години. – За мен това е сбъдната мечта и едно от най-хубавите неща

Ангелите са ангажирани активно във всички рекламни кампании на марката

в живота ми. Целият свят ме познава и всички врати са отворени пред мен.”

Ангелите се „раждат“ през 1997 г. Поводът е рекламната кампания на една от колекциите на марката, а броят им е 5 – Тайра Бенко, Хелена Кристенсен, Стефани Сеймур, Карън Мълдър и Даниела Пестова. Идеята за своеобразните крила пожънва такъв огромен успех, че на следващата година красавиците за първи път ги размахват на модния подиум – в четвъртото годишно

шоу на Victoria's Secret.

Броят на Ангелите често се променя, като в момента те са 9. Сред тях, освен Агрияна Лима, са нейната сънародничка Алесандра Амброзио, австралийката Миранда Кер, намибийката Бехати Принслу и американките Лили Олдридж и Ерън Хедгъртън.

Най-прочутите бивши Ангели пък са германката Хайди Клум, бразилката Жизел Бюндхен, французойката Летисия Каста и чехкинята Каролина Куркова.

това правеха Риана, Джъстин Бийбър и Бруно Марс, а бюджетът на ревюто е бил 12 млн. долара.

Но то невинаги е било това, което е днес. За подготовката на първото шоу са похарчени едва 120 хиляди долара, а моделите носят само бяло без никакви допълнителни украси и аксесоари. Въпреки че не блести с особена оригиналност, ревюто получава изключително възторжени отзиви от страна на модните критици и дори е провъзгласено за „събитието на столетието в света на бельото“.

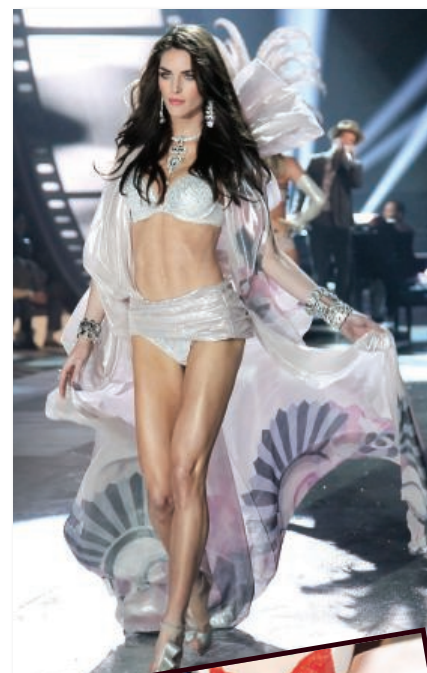
С всяка следваща година шоуто става все по-блясково и пишно. Слег фурора, предизвикан от появата на Ангелите, през 2001 г. компанията прави нов удар, като кани оперна-

та звезда Андреа Бочели да пее на живо под съпровода на симфоничен оркестър.

Оттогава изпълненията на живо са традиция, като се променя само темата на ревюто.

През последните 11 години друг основен акцент в него е представянето на т.нар. сутиен-фантазия. Той е украсен с диаманти, сапфири и стотици други скъпоценни камъни, всяка година е с различен дизайн и струва милиони.

Първият Ангел, който има честта да разходи сутиена по подиума, е Хайди Клум през 2001 г. Миналата година пък това направи Алесандра Амброзио. Моделът, който тя представя, е с флорални мотиви и е на цена 2,5 млн. долара.

продажби на компанията са достигнали 120 млн. долара. До 1994 г. те вече надхвърлят 1 млрд., а Victoria's Secret е най-големият производител на дамско бельо в САЩ.

Укрепване на бранда

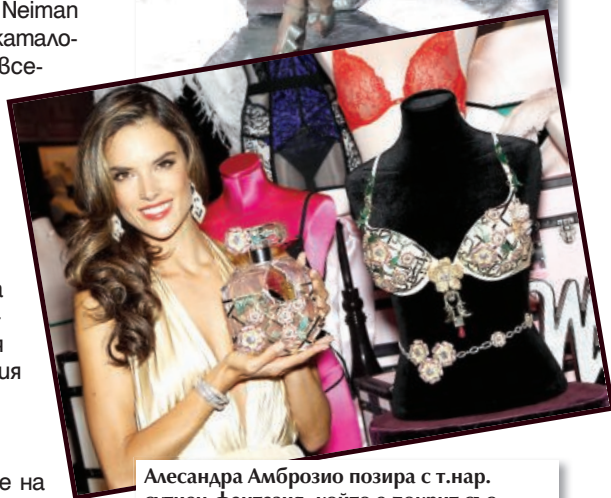
През 1996 г. продажбите по каталог спадат значително в сравнение с предишната година. Причините са 2 – средствата, вложени в разрастването на собственика Limited Stores, и разширяването на продуктовия асортимент на самата Victoria's Secret. Освен бельо, козметика и парфюми компанията вече предлага дамски грехи, спортни стоки и обувки, а много от клиентите ѝ получават десетки каталози годишно. Слег като през следващите 4 години тенденцията със спада в продажбите се запазва, Лесли Уекснър решава, че е дошло време за избистряне на имиджа на компанията с цел укрепване на позициите ѝ.

Тази нелека задача се пада на Шарън Търни. През май 2000 г. тя става новият изпълнителен директор на подразделението за каталожни продажби на Victoria's Secret – пост, който преди това заема в компанията собственик на прочутата верига

магазини за луксозни стоки Neiman Marcus. Твърдо убедена, че каталозите с бельо на марката повсеместно са се превърнали в заместител на списание Playboy, Шарън се заема да направи стила им по-изтънчен и да го приближи до този на Vogue. Междувременно подобна промяна се извършва и в магазините на компанията. Те без изключение се разделят с будоарния интериор в полза на модерния лукс.

Резултатът от всичко това е впечатляващ. През 2006 г. броят на магазините на Victoria's Secret в САЩ достига 1000, а продажбите на бельото ѝ съставляват 1/3 от общите в национален мащаб. Търни пък заслужено застава начело на компанията.

В момента основната посока на действие на Victoria's Secret е разширяването ѝ в международен план. То започна от Канада през 2010 г. с отварянето на 23 магазина, а миналата година продължи в Богота, Санто Доминго, Варшава и Лондон. Съвсем скоро предстои откриването на още няколко магазина на територията на Великобритания и Колумбия.

Алесандра Амброзио позира с т.нар. сутиен-фантазия, който е покрит със скъпоценни камъни и струва 2,5 млн. долара. Към него има и специален парфюм

Обстановката в магазините е подчертано луксозна

Старомодни

Или кои дълго спазвани закони на стила днес не само че могат да бъдат прекривани, но е и почти задължително

БЛАГОВЕСТА КИРИЛОВА

Има една популярна житейска максима, която гласи, че правилата са създадени, за да бъдат нарушавани. Преведена на езика на модата, тя просто няма как да бъде по-валидна. Тенденциите се сменят с такава шеметна бързина, че много от нормите на добрия стил, следвани сяко гесе-

тилетия наред, вече са абсолютна отживелица.

Нещо повече – решения в модалта, на които в миналото се е гледало като на модна катастрофа, днес са доказателство за отличен вкус и безпогрешен нюх към елегантността.

Ето кои са безвъзвратно излезлите от употреба модни правила:

Никакви къси поли след 40

Прочутата британска актриса и писателка Джоан Колинс с право твърди, че възрастта е само число. С подходящата козметика, спорт и режим на хранене много жени над 40 години могат да изглеждат толкова добре, колкото са изглеждали на 25. Сред звездните дами има достатъчно примери за това – Дженифър Анистън, Сара Джесика Паркър, Синди Крофърд, Кейт Бланшет и Наоми Уотс са само малка част от тях.

Всички представителки на тази категория са изключение от правилото, гласящо, че жените над 40 не бива да носят къси поли и рокли. Някога то може и да се е спазвало повече от морални съображения, но в съвременния контекст звучи повече от нелепо. Разбира се, не става дума за миниразмери, които и бездруго отиват само на тийнейджърки. Но жените над 40 със стегната фигура и хубави крака могат спокойно да носят поли с дължина доста над коляното, стига да се чувстват удобно в тях и да се вметват в стила им. Препоръчително е обаче да ги съчетават с по-свободни и не прекалено къси сака и топове, защото другите действително не са подходящи за тази възраст. През студените месеци допълнително удобство осигурява носенето на пълтен чорапогащник – изчистен или с дискретен принт.

Без бяло през есента и зимата

С идването на септември няколко поколения жени са затваряли белите си грехи в гардероба, оставяйки ги да спят дълбок зимен сън. Но само един бегъл поглед върху есенно-зимните колекции от последните няколко години показва, че в момента положението е доста по-различно. Модните подиуми буквално се задръстват от палта, рокли, панталони, костюми, аксесоари, чанти и дори обувки в бяло. И това е напълно закономерно, като се има предвид, че то може да се комбинира с всякакви други цветове и принтове. Освен това изглежда изключително свежо и атрактивно на фона на преобладаващите през студентите месеци тъмни тонове. Естествено, белите облекла, носени през зимата, изглеждат на място, ако са изработени от подходящи за нея материали. Най-популярните варианти сред тях са вълнените и памучните платове, както и плетивата.

Черното не се комбинира с кафяво и тъмносиньо

Безусловната истина е следната – и трите цвята са неутрални. А това означава, че могат да се комбинират с всички други, включително помежду си. Борбата за надмощие между два неутрални цвята в тоалета може да бъде избегната съвсем лесно – посредством удачното им съчетаване.

„За да изглеждате добре, носейки грехи и аксесоари в два от тези цветове, трябва да си личи, че го правите умишлено – обяснява звездната стилистка Джен Фалик. – Ако комбинирате изцяло черен тоалет с кафяви обувки например, ще изглеждате все едно сте се обличали в тъмното. Но ако прибавите и кафяв колан или ръкавици, веднага ще придобиете модерен вид. Просто помнете, че всеки от двата цвята трябва да присъства поне на две места в тоалета ви.“

Обувките и чантата трябва да са в един цвят

Това схващане е толкова остаряло, че е направо изумително колко много жени все още не са престанали да вярват в него. Единственото изискване към обувките и чантата е да отиват на тоалета. Ако го допълват, няма абсолютно никаква причина да са в един и същ цвят – това дори се възприема от модните спецове като нещо безкрайно скучно. И обратното, изборът на различни по цвят обувки и чанта може да направи атрактивен и най-безинтересния тоалет.

Отворените обувки – само на бос крак

От няколко години носенето на отворени обувки и сандали с чорапогачи през пролетта и есента е абсолютен хит. Но като всеки груг по-особен стил, и този си има своите тънкости. Основната е ръбът на чорапогачника в никакъв случай да не се подава от обувката. Той трябва да е пхнат под пръстите, защото в противен случай се губи цялата естетичност на комбинацията. На пазара вече се предлагат и варианти без ръб, което пак съвсем улеснява носенето им с отворени обувки.

На сватба черното е забранено

Тъй като черното е цветът на траура, носенето му на сватба дълго време се е възприемало като модния еквивалент на споделено с младоженците предположение, че бракът им няма изтрае дълго. Но нещата вече не стоят така. Неотдавнашният моден триумф на малката черна рокля създаде отлична репутация на официалните тоалети в този цвят. Те определено имат място на сватбените тържества, още повече че почти без изключение са елегантни, секси и с отслабващ ефект. Роклите в бяло и слонова кост обаче си остават запазено право на булките.

Денимът не обича денима

Отново придошлата вълна гръндж шик донесе толкова разнообразни по отношение на вида, моделите и цветовете облекла от деним, че съчетаването им стана напълно възможно. Ако е направено както трябва, резултатът е свеж и атрактивен стил. Ключът към нарушаването на модната забрана за съчетаването на грехи от деним се крие в това те да бъдат с различен цвят и дебелина. С други думи, най-важното нещо е контрастът. Чрез него се постига елегантност и се избягва кьнтри излъчването.

За зимата много подходяща е комбинацията от тъмни плътни гънки и по-тънка светла риза от деним, върху която може да се сложи сако, жилетка или елек. Съчетанието между тъмно сако и светла пола от деним също е отлично.

Различните метали не се смесват

Златото се комбинира само със злато, среброто – само със сребро, мегта – само с мег, а бронзът – само с бронз. Такова е било желязното правило при металните бижута, спазвано десетилетия наред. Днес смесването на накити от различни метали е напълно допустимо и се прилага от заклетите последователки на модата с цел изразяване на негвусмислено становище в посока на ексцентричния шик.

Стилистите съветват при комбинирането на бижута от различни метали да не се търси баланс. Ако например се носят няколко гривни от злато и сребро, единият метал трябва да преобладава. Така се постига по-еклектичен и модерен вид.

Райското кътче на Коза ностра

В Сицилия витае не само духът на мафията. Островът е невероятна амалгама от археологически находки, забележителна природа, традиции и вкусове на средиземноморски деликатеси и вино

АНТОН АНДОНОВ

Приказно тюркоазено море, сгушени между скали плажове с бял ситен пясък, прекрасна лека средиземноморска кухня и вино, достойно за трапезата на боговете, съхранена от набезите на новото време природа и многопластови история и култура. Цялото това невероятно съчетание има само едно име – Сицилия. Попадайки на този остров с формата на триъгълник, поемайки първата глътка въздух, напоена с гъх на вулканична пепел, ти идва да запееш от радост, че такива места все още съществуват в света. Където всичко сякаш е застинало в миналото, но в същото време здраво те дърпа към

настоящото и показва посоката на бъдещето.

Сицилия е най-невероятната амалгама от традиции, религии, култури, вкусове и какво ли още не. Тук всичко е уникално, единствено и неповторимо. Някои го наричат съвременния Вавилон, приютил емигранти от четирите края на света, кротко живеещи си по законите на сицилианската мафия. Мястото на пръв поглед изглежда като забравено райско кътче, живеещо по свои собствени канони. Напук на олющените фасади на старите бароклови къщи, кротко залепени за по-новите сгради от алуминий и стъкло.

За тази част от света, отдалечена само на три километра от Италия,

Рибата и морските дарове се продават на специални пазари. Тук думата „няма“ за обитатели на морето липсва

сякаш Европейският съюз не съществува. Реновираните сгради с пари на Брюксел са рядкост, а купищата боклук по улиците и претърпаните контейнери показват, че мафията няма намерение да предаде най-печелившия си бизнес толкова лесно. Просто не е за вярване колко различно може да се почувства човек, попадайки в този консервиран в миналото свят. Защото веднага го приема и не му се иска да го напусне. Също като чернокожия имигрант буквално окупирал само за себе си запустяла постройка в централната част на Палермо или шумното многолюдно ромско семейство, живеещо на пъла на столицата и греещо се на огъня, запален в карето между четири-пететажни сгради. Никой не се учудва на звучните женски трели, идващи от балкони по сградите, на спускащата се оттам кошница с бележка в нея и тичащия към тях мъж по тротоара, който само след минути ще натовари покупките в кошницата, за да потеглят към дома с ескалатора, завиван от женска сила. И ако точно в този момент в главата зазвучи Нино Рота и неговата прословута мелодия от „Кръстникът“, значи всичко е наред. Това е Сицилия. Не, не Италия, а Сицилия. Защото тук животът

тече по свой начин. И е някак си поистински.

Хората

Всъщност тук първо чуваш хората и след това ги виждаш. На всичкото отгоре децибелите винаги са на максимум, което няма как да не те накара да повишиш тон. Дали заради специфичната интонация, или заради постоянно греещото слънце, но хората тук обичат да се шегуват. За тях топлият остров, покрит с палми, лимониви и портокалови горички, които носят в себе си гръха на по-лежерно отношение към живота, е просто даденост. Те с право се гордеят със сицилианските паста, пица, сладолед и кафе, които са по-вкусни от италианските, и с типичната местна мода. Тя включва най-малко половин туба гел върху косата, шалче около врата, смъкнати джинси, от които щедро надничат частите от тялото, намиращи се под кръста, и задължителния GFF или поне бялото D&G. Ако към всичко това се прибавят неизброимо количество татуировки и пийрсинг, се доближаваме до типичния сицилианец. Едва след това може да се зададе въпросът мъж или жена е той, защото главата обикновено е скрита

в черни или шарени каски за мотори, с които придвижването става най-бързо. Привидната странност и очакването за студенина обаче са лъжовни. Защото само след няколко разменени реплики може да се окажеш гост на сицилианец в неговия дом. Разбира се, задължително е да забравиш на прага всички прегразсъбъци и задръжки, защото фалшът тук се надушва от километри.

Триникрия

Според статистиката най-големият остров в Средиземно море е административен район на Италия, простиращ се на площ от 25 700 кв. км. Той е с триъгълна форма, а Етна се забелязва най-добре от самолет. Неслучайно гърците са го наричали Триникрия, или триъгълник, и са го изобразявали като глава с три крака.

На острова живеят 5 милиона души. Дълго време Сицилия носеше славата си на място, в което да се ходи на туризъм, е най-малкото лоша идея. Мафията и бедността на местното население бяха достатъчни, за да изпарят подобна идея от главата и на най-заклетия авантюрист. След като правителството в Рим реши и отвоюва острова от ръцете на мафията, днес той за добро или за зло преживява

Най-атрактивната забележителност на острова е вулканът Етна

На юг плажовете примамват през цялата година с температури на водата, падащи до 14 градуса, и голямата на храмовете на Агридженто. Това е най-големият археологически парк в света, простиращ се на 1300 хектара. В Долината на храмовете може да се видят останките от десет храма в дорийски стил, три светилища и огромно струпване на некрополи, укрепления, част от гръцко-римски квартал.

Храмовете

В Сицилия гръцките храмове от античността са запазени по-добре, отколкото на юг от България. Храмът в Сегест е започнат през 426 г. преди новата ера и е почти връстник на Партедона. Въпреки че не е довършен, това е единственият древногръцки паметник, достигнал до наши дни, без да е бил ограбван. Храмът се възвишава на полегат хълм, обграден от три страни със скали. На юг в Селинунт и Агридженто следите от гръцко време са били разрушени, но сега падналите колони са вдигнати отново.

Таормина отгавна е заслужила славата си на най-известен морски курорт в Сицилия. Този архитектурен исторически шедевър се намира в източната част на италианската провинция, разположен на връх на Монте Тауро. От него се открива невероятна гледка към красивия средиземноморски бряг и към вулкана Етна. Това е мястото на острова, което предлага очарователна смесица между богатата история, слънчеви плажове и градска красота. Градът е любимо място за Оскар Уайлд, Ги дьо Мопсан, Джон Стайнбек, Труман Капоти, Гьоте, Александър Дюма. Тук Елизабет Тейлър и Ричард Бъртън се разделят за първи път. Твърди се, че древногръцкият поет Овидий е обичал да халва от местната риба. В наши дни куп знаменитости идват в градчето по време на филмовия фестивал, който се провежда тук ежегодно.

Кацналият на върха на планината град Ерис пази оцелели крепостни стени от древногръцката и финикийската епохи. Археолозите са единодушни, че Замъкът на Венера е построен върху руините на Храма на богинята Венера. Магията на тесните калдъръмени улички и малките

Нормано-арабският стил прозира и в Катедралата на Палермо „Санта Мария Асунба“ (Успение Богородично)

истински туристически бум.

В северната му част се намират маслиненни гори, тихи кътчета и китни морски хотелчета, в които уединението и спокойствието са издигнати в култ. На запад се намира столицата Палермо, която освен че е с антична история, се слави и с най-големия оперен театър в Италия. Театро Масимо е трети по големина в света. Изключително изисканата градска архитектура, вгледла в себе си културните влияния на велики цивилизации като гръцката, римската, арабската, норманската, френската, испанската и италианската, отличават града от всеки друг. В столицата кротко съжителстват грамадни романски църкви с гръцки храмове, римски амфитеатри и

величествени бароклови дворци. За визитна картичка на града се смятат християнските църкви, увенчани с червени „мавритански“ куполи, напомнящи джамии. Най-знаменити са „Сан Джовани дей Еремити“ и „Сан Каталдо“. В Западна Европа подобно нещо може да се усети само в испанска Андалусия. Вечер в „сицилианския Ню Йорк“ почти не се забелязва бурният нощен живот. До статуята на Божията майка на площада пред църквата „Сан Доменико“ жрици на платената любов „свалят“ клиенти, а на пазара Вучериа се извиват гласовете на търговците на месо и риба. Викове на жени, разкъсани грехи, кръв - това е сицилианската страст.

средновековни църкви правят мястото наистина уникално.

Морето

Чефалу е най-чистото средиземноморско бижу. Градчето омагьосва с красивите си плажове, малките уютни кръчми и невероятните гледки към морето.

Икономическият и туристически център Катания се намира на източния бряг на острова, в подножието на Етна, точно по средата на пътя между Сиракуза и Месина. Градът пази гревноримски паметници, барокови църкви, дворци, паркове и какво ли още не, а на плажа La Playa веселбата никога не свършва.

На Източното крайбрежие на острова се намира още едно китно градче, чиито център се намира по егидата на ЮНЕСКО. Сиракуза е микс от гревно и модерно, запазил руини от гревногръцката епоха. Не са за изпускане гръцкият театър, Музеят на Аполон, Катедралата, площад Дуомо, но за да бъде пълна картината от исторически артефакти, трябва да се посети градчето Пиаца Армения. Тук се намират крепостта Spinelli и Римската вила с уникалните си мозайки. Разглеждайки ги, някак си несъзнателно човек се сеца за вечеринките тип бунга-бунга на Силвио Берлускони. Защото такива сцени са обрисувани на мозайките още в трети век. Тук за първи път са изобразени момичета по бикини. В една от стаите на Пиаца Армерина са изобразени 10 момичета по бански, които спортуват. Древните римляни са се грижили доста добре за здравето си дори от съвременна гледна точка. Защото точно те са измислили поддържането на здравето посредством вода – СПА. Латинското Salus Per Aquam (здраве посредством вода) идва точно оттук.

Навсякъде обаче се усеща мирисът на лава от действащата и в момента Етна. До кратера на вулкана, намиращ се на 3323 м надморска височина, се стига трудно, срещу най-малко 30 евро и задължително с топли грехи.

Вулканът

Най-атрактивната забележителност на острова обаче е един-

Малки кокетни площици и задължителните фонтани на тях омагьосват туристите

ственият действащ в Европа вулкан – Етна. С лифта се стига почти до подножието на кратера на вулкана, но покоряването на 3323-те метра си е истинско приключение, за което е необходимо поне един ден. Цената на лифта е около 30 евро, а топлиите грехи и в разгара на лятото са повече от задължителни. Стига, разбира се, точно когато сте там, Етна да не се събуди и изригне лава.

Мафията

Летището на Палермо се казва „Фалконе и Борселино“. То носи името на двамата съдии, загинали в битката с Коза ностра. Сякаш само това е достатъчно на човек, за да осъзнае, че е пристигнал на наистина необикновено място. Мафиотската тематика, омертвата и различните тълкувания на думата мафия само засилват оня гъдел под лъжичката, който побеждава страха и дава криле на любопитството, за да продължиш по пътя на непознатото. Така може случайно да научиш каква е тази червена стрела на магистралата по пътя към Палермо. И да чуеш историята от 23 март 1992 г. Тогава близо до градчето Капачи бе убит Джовани Фалконе. Под платното на суперсъвременната магистрала „специалисти“

на мафията са заложили 320 килограма взрив. В атенатата заедно със съдията загиват съпругата му и трима телохранители.

С това посрещане едва ли ще се изненадаш, ако във фоайето на хотела, в който ще отседнеш, видиш беловлас достолепен мъж с черна шапка на главата (копола), разговарящ с тих, равен, но нетърпящ възражения тон със стоящ срещу него облечен в бяла риза по-млад мъж. Традициите и мафията все още властват на острова, защото в момента на ставането на ментора по-младият подскача, изпъва се като струна и насочва устни към пръстена с черен камък на безимения пръст на Дона, приведен в стойка Г. Страхопочитанието е превзело и правилата за движение на пътя. Пешеходци и водачи се разбират само с поглед и почти не обръщат внимание на мигащите в зелено, жълто или червено светофари. Всичко обаче става сякаш по невидим договор, който остава неразгадан от чужденеца най-вече с липсата на агресия на пътя.

Миналото и настоящето на мафията са обвити в тайна. Според едни тя е възникнала през X век като отряг за самоотбрана против пиратите, според други корените ѝ се крият в партизанско движение против испанците в XVI век. Думата също няма еднозна-

Преливащите контейнери са част от пейзажа на Палермо

AVTORЪТ

чен произход. Някои смятат, че това е сицилиански вик на мъстителя за поруганата чест на дъщеря му - Ма фиа („Моята дъщеря“), според други произхода на думата е от арабската mahias („дързък“). Трети са убедени, че това е абревиатура на лозунга на въстанията против французите през XIII век: Morte Alla Francia! Italia Anela! - М. А.Ф. I. А. („Смърт на Франция! Възбъхни, Италия!“). Но всички са убедени, че „мафия“ означава нещо, излизащо от рамките на закона.

Пръв срещу нея се изправя Мусолини, който избива стотици, вкарва в затвора или принуждава да избягат в САЩ хиляди. Но след идването на съюзниците в Сицилия през 1943 г. започва новият „златен век“ за Коза ностра. По онова време ФБР се договаря с американските донове да им помогнат да овладеят острова. Излезли от фашистките затвори мафиоти стават първите кметове през 1945 година. И именно те след година извоюват автономния статут на Сицилия от италианската република, с който островът се ползва и до днес.

Всъщност: в триъгълника между Палермо, Агридженто и Трапани се намира град Корлеоне, наблизко е Прици, чийто кмет забранява на Франсис Форд Копола да снима „За честта на фамилията Прици“ тук. Защото сицилианците и го

днес считат, че Марио Пузо и Копола са оклеветили града и са нанесли вреди на неговите жители. Но точно в това градче бе арестуван през 2006 г. един от босовите на Коза ностра Бернардо Провенцано. Той държал юздите на своята престъпна империя от незабележима къща в покрайнините на Корлеоне.

Храната и виното

Не на шега сицилианците наричат себе си „най-големите копелета в света“. Но може би точно заради това тези хора произвеждат най-ароматното вино в света. То се отглежда в западна част на острова около Марсала. Оттук идва и името на световноизвестното вино. Сицилия произвежда 20% от цялото вино в Италия. Това е единствената област на Ботуша, в която гроздоберът продължава 110 дни в годината. Емблематичният за всеки сицилианец винен сорт се нарича неро д'авола. От него се произвежда прочутото червено вино под грижите на най-опитните енолози в света.

Храната за сицилианца е издигната в култ. Най-типичното ястие се нарича тимбало и представлява паста с патладжани, домати и сирена. Местната кухня се смята за една от най-вкусните и здравословни в света. Прочута е с консумацията на огромно разнообразие от пресни плодове и зеленчуци и много месни и вегетариански

ястия. На острова на особена почит са домати, пипер, чушки, тиквички, маслини, картофи, патладжан, цитрусови плодове, риба и морски деликатеси, сирена, кашкавали и меса. Но тайната се крие в подробностите, сред които са чудните сосове, примамващи с неповторим аромат и нотки на риган и босилек.

От София

До Сицилия може да се стигне по суша, въздух и вода. Най-бързо, разбира се, е със самолет. Нискобюджетните авиокомпании предлагат вариант, при който до Палермо се стига в рамките на ден. Пътуването е през Венеция, а времето между двете излитания може да бъде използвано за разходка по каналите. Цената тръзва от 70 лева в двете посоки и може да стигне до 400 лева. С редовните авиокомпании се лети за около 18-19 часа с едно прекачване, а билетите тръзват от 304 евро. С автобус от София еднопосочният билет е 285 лева, а с връщане скача до 510 лева. Комбинацията по море е задължително през Гърция и излиза около 240 евро. Приличен хотел от три звезди може да се намери с предварителна резервация за около 40 евро, но наета на място, същата стая излиза 120 евро. Храната и виното са на цени като у нас и дори по-евтини.

Игри по РУСКИ

По традиция всяка Олимпиада е по-пищна и скъпа от предходната. Сочи 2014 не само няма да изневери на традициите, но обещава да изненада с разточителство. Година преди откриването разходите стигат 1 трилион рубли.

АНТОН АНДОНОВ

1 000 000 000 000 (да, няма грешка, един трилион) рубли* ще излезе на Русия подготовката на зимните олимпийски игри в Сочи. Точно след година ще бъде открита първата бяла Олимпиада, която ще се проведе в курорт, спечелил слабата си повече като лятна дестинация. Може би, за да оправдаят напълно скептиците, организаторите се заеха с амбициозната задача да подготвят пътищата в Олимпийския парк така, че след приключването на Игрите там да могат да се провеждат кръгове от надпреварата на болидите в престижната Формула 1. Така Имертинската долина ще заживее свой нов, още по-щастлив спортен живот, надяват се те.

Русия се готви да посрещне своята първа бяла Олимпиада. И не жали никакви средства да направи най-доброто, за да смае света. След края на игрите на 23 февруари 2014 г. Сочи трябва да се превърне

в целогодишна туристическа дестинация, която да привлече туристи от всички краища на света. Защото само така ще могат да се оправдаят вложените почти 1 трилион рубли за строителството на Олимпийския парк, пистите и пъ-

тищата в планината, които ще поемат първия старт на Игрите на 7 февруари. След загасването на олимпийския огън Сочи вече няма да бъде същият. Градът ще се е превърнал в курорт от ново ниво, който ще предлага зимни и летни атракции на едно място.

*40 рубли = 1 евро
30 рубли = 1 долар

Последните планове на организаторите са в Имеретинската долина да бъде построено трасе за Формула 1 с универсална писта. Окончателното решение дали то ще види старт-финалната решетка на най-бързите машини в света

ще вземе Бърни Екълстон, който вече даде надежди, че първото състезание може да се състои още през есента на 2014 година. Дотогава обаче прекалено много време, в което всичко може да се случи. След бялата Олимпиада идва ред на Пара-

олимпийските игри от 7 до 16 март и едва след това евентуално - на рева на болидите от Формула 1. В очакване на първите стартове по трасетата и залите на Сочи 2014 г. Русия вече води с интересни хрумвания и находки.

Церемониите

Официалните церемонии по откриването и закриването на бялата Олимпиада в Сочи ще струват 1,6 милиарда рубли. За сравнение церемониите в Лондон миналото лято излязоха на организаторите 65 млн. долара, или 2 млрд. рубли.

Шоуто по откриването на Игрите ще премине на три сцени, а основна тема в него ще бъде историята на Русия. Очаква се на терена да оживеят герои от руските народни приказки, тройката от „Мъртви души“ на Гогол, както и Петър I начело на пет кораба. Откриването ще върви през девет етапа, посветени на различни периоди от историята на страната. Работните заглавия на отделните части са „Добре дошли в Сочи“, „Сърцето на Кремъл“ и „Много хора една нация“.

Програмата предвижда смяна на декори и зелени терени с лежни пързалки, за да се появят накрая петте преплетени олимпийски кръга и някои от емблематичните за района на Камчатка символи като

планината Урал, Чукотка, Елбрус, езелото Байкал, Бяло море. Протоколната част от програмата ще се казва „Ето ги и твоите герои“ и в нея на стадиона ще излязат олимпийските делегации. Веднага след тях идва ред на „Легенди под леда“, където на фона на девет стари руски църкви ще се появят герои от руските приказки – 33 богатира и русалки. Имперска Русия с Петър Велики ще бъде прехода към ХХ век. Общо на сцената ще бъдат видени 15 архитектурни съоръжения и геометрични форми, а в нейния център ще се движат истински шест локомотива, мостове и скулптури.

Факлите за олимпийския огън

200 000 000 рубли ще струват факлите за щафетата с олимпийския огън. Техният брой ще бъде най-големият в историята на Олимпийските игри – 16 000. За сравнение преди година в Лондон бяха необходими 8000 факли. Руските ще бъдат направени от държавната компания "Красмаш" в Красноярск, която произвежда междуконтинентални балистични ракети "Синева". Един факел струва на Организацията на олимпийския огън 13 000 рубли, а щафетата с огъня ще премине през 14 000 души. Предвижда се пътят ѝ да обхване 83 региона на Русия, а общата дължина на трасето да надхвърли 56 000 км.

Стартът на щафетата ще бъде на 7 октомври 2013 година, когато олимпийският огън ще пристигне в Русия от Атина.

ФОТО: ЕПА/АГНЕС

Жълт картон за черната борса

Жестоки глоби ще отнесат спекулантите в Русия, които се опитат да търгуват с билети за състезанията. Президентът на Русия Владимир Путин подписа закон, регулиращ продажбата и цените на входните билети за посещение на състезанията и церемониите по откриването и закриването на ХХII зимни Олимпийски игри в Сочи. Кремъл обявя, че глобата за спекулантите ще бъде 10 пъти по-висока от стойността на продавания билет. Ако спипат длъжностно лице – то ще плати 20 пъти по-висока глоба. Още по-жесток е глобата за юридическите лица – те са заплашени със санкция в размер на 1 000 000 рубли. В закона съдилищата се задължават да излизат с присъди по такива казуси в срок от 10 дни.

Всеки зрител – с досие от ФСС

Федералната служба за сигурност (ФСС) ще знае във всеки момент къде се намира всеки зрител на Олимпиадата. Драконовските мерки за сигурност предвиждат всеки фен на белите спортове да има специална карта за регистрация. Тя ще бъде заедно с паспорта и билета за конкретното състезание. Организаторите ще държат след покупката на билет всеки да се регистрира в

Правоъгълни монети

Руската Централна банка отсече за Олимпиадата в Сочи три специални монети. В края на миналата година стана ясно, че в обращение влизат сребърна и две златни правоъгълни монети, посветени на Игрите.

Сребърната монета е с номинал три рубли и тираж от 300 000 бройки. Същият тираж има златната монета с номинал 50 рубли, а втората златна монета с номинал 1000 рубли е отсечена само в 100 000 бройки.

На лицевата страна и на трите монети е изобразен Белият мечок - един от официалните талисмани на Зимните олимпийски игри. Всички монети могат да се използват без ограничения като платежно средство в Русия по тяхната номинална стойност. Олимпиадата в Сочи има три талисмана, избрани в народния вот през февруари 2011 г. - Леопард, Бяла мечка и Зайка. През февруари миналата година Централната банка на Русия започна популяризирането на Игрите със серия монети от 25 рубли от неблагороден метал с техните изображения. До 2014 г. в Русия след Олимпиадата в Сочи е планирано да бъдат пуснати 46 различни вида възпоменателни и инвестиционни монети от злато, сребро и неблагородни метали в общ тираж 36,7 милиона копия.

ЕПА/БГНЕС

Президентът Владимир Путин често проверява подготовката за игрите

„системата за регистрация“ и едва след това ще бъде издавана картата за регистрация. Ако службите за сигурност откажат да допуснат зрителя, той ще може да върне закупения преди това билет. Правителството на Русия разпореди билетите да се продават от 7 февруари т.г. до 16 март 2014 г. в специалните билетни каси и по интернет.

Безопасността

Безпилотни вертолетите ще охраняват зимната Олимпиада в Сочи. Специални комплекси от два безпилотни вертолета "Хоризонт Еър S-100" и наземен (или установен на кораб) пункт за управление ще пазят спортистите и зрителите на Игрите.

Вертолетите "Хоризонт Еър S-100" се произвеждат от ростовската компания "Хоризонт" съвместно с австрийската Schiebel. Те могат да работят при всякакви метеорологични условия на суша или във вода. Апаратите имат подемна сила 34 kg, радиус на действие до 200 km и могат да летят до десет часа.

Заедно с тях за безопасността на Игрите ще се грижи информационно-разузнавателният комплекс "Гластун", който ще патрулира и намира подозрителни обекти. Роботът представлява наземна дистанционно управляема система с маса 40 kg и височина 64 cm. Той може да се движи със скорост 0,7 метра в секунда, ориентира се с GPS и има сензори за дистанция, които го предпазват да се блъска в краката на хората. В Сочи ще работи и специална част от Противовъздушната отбрана на Русия.

Интернет

Цената на високоскоростен интернет в Сочи 2014 г. ще бъде по-ниска от тази в Лондон 2012 г. 4000 рубли струва достъпът през 34-те дни на Олимпийските и Паралимпийските игри от едно работно място. Това е почти наполовина от платените през миналото лято в английската столица 7500 рубли и четири пъти по-евтино, отколкото във Ванкувър през 2010 г. (17 700 рубли). За първи път в историята на Игрите достъпът до Wi-Fi за журналисти ще бъде безплатен. "Ростелеком" стана спонсор на Олимпиадата срещу 130 милиона долара. Същите пари гаде и "МегаФон" – вторият спонсор на игрите, който ще осъществи безжичния достъп до мрежата.

"Жаркие. Зимние. Твои" (Горещи. Зимни. Твои). Слоганът на Олимпийските игри в Сочи не се харесва на две трети от руснаците. Проведена анкета сочи, че 67% от запитаните го смятат за неопределен, като можете са доста по-критични към трите думи. Някои от анкетираните дори нарекоха фразата "Жаркие. Зимние. Твои" безсмислена, а други направо забиха, че тя е по-подходяща за разпродажба в магазин за обувки.

20% от руснаците по-скоро одобряват слогана, а той определено се харесва едва на 5% от тях.

Олимпийският слоган "Жаркие. Зимние. Твои" (Hot. Cool. Yours) бе представен точно 500 дни преди началото на Игрите в Сочи. Според президента на организационния комитет Сочи 2014 Дмитрий Чернишенко, тази фраза "в три думи събира цялото многообразие и характер на Русия".

Хотелите

Русия определи максималните цени на хотелите по време на Олимпиадата. Най-евтините стаи ще се наемат за 2900 рубли на нощ, а най-скъпите ще струват с 11 000 рубли повече. Това означава, че легло в петзвезден хотел ще струва 13 900 рубли, стандартната стая - 8300, а „двойката“ ще върви 10 600 рубли. С пагането на категорията цените вървят надолу, като най-евтино ще бъде в общежитията и двузвездни хотели. Общият брой на леглата за Игрите ще бъде 42 000, от които 27 000 са съвсем нови.

Държавното регулиране на цените ще бъде в сила от 1 януари 2013 до 1 юли 2014 година.